

Kitty L. Kielland og Eilif Peterssen

Brevveksling 1874–1908

Utgitt ved Anne Melgård

NB kilder 8:2
Nasjonalbiblioteket/bokselskap.no
Oslo 2019

Kitty L. Kielland og Eilif Peterssen: Brevveksling 1874–1908

Utgitt ved Anne Melgård

NB kilder 8:2

Nasjonalbiblioteket/bokselskap.no, Oslo 2019

ISBN: 978-82-7965-408-7 (digital, bokselskap.no), 978-82-7965-409-4 (epub), 978-82-7965-410-0 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Forord

Kunstnerkolleger og venner

Hjalmar Eilif Emanuel Peterssen (1852–1928) møtte Kitty Lange Kielland (1843–1914) for første gang i Karlsruhe høsten 1873. Kielland var nyankommet, mens han hadde siden 1871 studert ved kunstakademiet under professor Hans Gude. Dette ble starten på et livslangt vennskap og også samvær som kunstnerkolleger. I nærmere tre år bodde begge i München hvor Peterssen var lærer for flere norske kvinnelige kunstnere, og også Kielland hadde nytte av hans rettleiding.

Men det var en gjensidighet i forholdet fra starten av:

... det er Ingen som jeg har sådan Glæde af som af ett Par af dem – Frøken Backer og Kielland, Nørgård. De ere virkelige så elskværdige og fine Damer, at jeg er dem taknemmelig for mangan en hyggelig Stund. De ere så opmærksomme og elskværdige mod mig; og de Aftener, jeg har havt dem samlede på mit Atelier [...] har være ubetinget de hyggeligste Aftener jeg har havt hernede, – det ser da så malerisk og koseligt ud i mit Atelier

skriver Peterssen hjem til foreldrene i brev datert 13. april 1876. (NB

Brevs. 209)

Kielland og Peterssen var begge opptatt av kunstnerpolitiske spørsmål og deltok i debatten om kunstnerne kår og tok tillitsverv i foreninger. De ble også begge oppnevnt til medlemmer i utstillingskomiteer i inn- og utland. Ytterligere sammensveiset ble de også gjennom familieforhold da Eilif Peterssen etter seks år som enkemann, 10. februar 1888 giftet seg med Kittys kusine Frederikke Magdalene «Magda» Kielland (1855–1931). Med dette ekteskapet kom han inn i en tallrik familie. Han selv var enebarn og hadde mistet begge sine foreldrene som 35-åring.

Om brevene

Brevvekslingen som presenteres her, er på i alt 42 brev, alle eid av Nasjonalbiblioteket (NB). 29 brev er skrevet av Kitty L. Kielland, mens 13 er skrevet av Eilif Peterssen. De hører alle til i brevsamling 209: «Brev til og fra Eilif Peterssen». Samlingen ble kjøpt i 1950 av Universitetsbiblioteket (nå NB) fra et antikvariat. At samlingen også inneholder Eilif Peterssens egne brev sendt til ulike adressater, tyder på at han eller andre nær ham har samlet disse inn. Noen av disse brevene er påført kommentarer med blyant i etterkant, tydelig skrevet av Eilif Peterssen. Dette bekrefter teoriene om at han sto for innsamlingen.

Peterssen har fullstendig datering på sine brev og rekkefølgen er

her gitt. Av Kiellands brev mangler 9 brev helt eller delvis datering, særlig gjelder dette brev fra slutten av 1870-årene. Ved å sammenholde opplysninger i brevene med andre brev samt med samtidige kilder slik som aviser, har det nå latt seg gjøre med ganske stor sikkerhet å fastslå en tilnærmet nøyaktig datering. Begrunnelsene for dette står i note i starten av hvert brev. Brevene presenteres her i en tentativ kronologi.

Ut fra korrespondanse kan vi lese at Kielland og Peterssen jevnlig skrev til hverandre, i hvert fall fram til hun sent i livet ble for syk. Men det er også tydelig at ikke alle disse brevene er bevart. Det er med andre ord en ubalanse i brevbunkene som gjengis her, mens de i virkeligheten trolig var mer i likevekt.

Utfyllende kommentarer om personer, kunstverk, begivenheter og andre hendelser nevnt i brevene, er lagt inn som noter. Flere detaljer om utgivelsen kan leses i [utvalgskriteriene](#).

Transkripsjonene er utført av utgiver Anne Melgård som også har gjennomgått og klargjort teksten for NB kilder. Korrekturlesning av brevene er utført av Jens Petter Nielsen. Ellen Nessheim Wiger står for tekstkoding.

Prinsipper for utvalg og transkripsjon

Det er utelukkende brev og fragmenter som befinner seg i Nasjonalbiblioteket som er tatt med i denne publiseringen.

Tidsperioden er begrenset til første og siste bevarte brev mellom Kitty L. Kielland og Eilif Peterssen, altså fra 1874–1908.

Brevene utgis kronologisk. De udaterte eller mangelfullt daterte brevene er forsøkt datert ut fra innholdet. Antatt datering er satt i skarpe klammer. Begrunnelser for dateringen er beskrevet i note i begynnelsen av hvert enkelt brev.

Utfyllende opplysninger om brevet der dette er nødvendig, gis i note i begynnelsen av hvert enkelt brev.

Brevene er gjengitt nøyaktig og bokstavrett. Skrivefeil er ikke rettet, men markert med [sic.]. Hvis skrivefeil eller tydelig manglende ord er forstyrrende for lesningen, er forslag til rettelse lagt til i en note.

I noen tilfeller er det vanskelig å avgjøre om det er brukt store bokstaver i tiltaleformer, som D / d.

Håndskriften er noen steder vanskelig å lese. Slurvete ord og bokstaver er transkribert velvillig ut fra sammenhengen for å gi teksten mening. Usikker lesning er markert med spisse klammer < >, mens helt uleselig tekst eller mangler markeres slik <...>.

Feil tegnsetting er ikke rettet. Manglende tegn er lagt til for leselighetens skyld, dette er markert med skarpe klammer [].

Manglende diakritiske tegn over å og ø rettes stilltiende.

Tekst som er strøket av brevsriveren, er markert med gjennomstreking.

Tilføyet tekst gjengis som hevet ^{over} linjen, også om den er skrevet inn under linjen eller i margen.

Understreket tekst gjengis med *kursiv*. Det skilles ikke mellom typografiske og retoriske uthevninger.

Ord delt ved linjeslutt uten bindestrek gjengis stilltiende som ett ord.

Kitty L. Kielland (Ukjent datering og fotograf. Eier:
Nasjonalbiblioteket)

Eilif Petersen (Visittkort. Ca 1877. Fotograf: Franz Hanfstaengl,
München. Eier: Nasjonalbiblioteket, blds_06008)

30. januar 1874. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k1](#)

Karlsruhe 2930/1 74.

Kjære Petersen!

Deres tegning ligger nu i min skuffe skjult for alles blikke, min dyd skulde jo være saa stor egentlig, at jeg brændte den efter deres ønske. Men det kan dog ikke gjøre dem noget, at den ligger der, jeg kan saa vanskelig være skarpretter, og jeg er ikke kritisk, ved de? Fra Lina Schrøtter^{k2} skal jeg sige dem meget pent: At deres tegning havde glædet hende *meget*, at den var meget pen, at det vilde glæde hende *end mer* at faa den belovede, og en hel del smukke variationer over samme thema, indflettet og omkranset med «herzlichen Grüßen zu dem Herrn Petersen». ⁿ¹ Jeg gav deres æresord i pant, som de skrev. Jeg fandt det ikke latterlig, da jeg ved, at smaa ærgrelser ofte kan forstyrre og plage næsten mer end en virkelig sorg, NB naar man er ung. Det er ingen feiltagelse, at jeg interesserer mig for, hvorledes det gaar dem, det blir altid tilfælde. Jeg beundrer deres modige udholdenhed med de 9 skitser, kan man i en saa streng skole beholde modet og troen paa sig selv, tror jeg, man vinder et sikkert fodfæste [#] for hele fremtiden. Det glæder mig, at de er nødt til at anstrenge alle

deres evner, det er saa vederkvægende sundt, om det kan tage lidt paa kræfterne. Men det gjør mig ondt for dem, at de udenfor kunsten ikke kan sympathisere med deres kollegaer, tør jeg paa grund af min høie alder ligeoverfor dem sige, vær endelig stærk. Jeg tror nemlig fast, at som i («Dornröschen»)?ⁿ² eventyret^{k3} kun den, der med en fast villie og et rent sind betræder slottet, naar frem og vinder prinsessen, saaledes kan blot i et rent sind et virkelig stort talent udvikles. Sand kunst maa være absolut ren, jeg vilde helst sige kristelig. Nei, de skulde ikke angre, om det end skulde sætte dem et par aar tilbage, at de har været her den tid, det er meget værdt at tage saa prægtige erindringer om ædle menneskers velvillie for dem med. Jeg glæder mig til at øve alle mine kritiske evner paa deres to billeder, det var morsomt, at de sender dem hid først.

Professorens^{k4} store Wienerbillede^{k5} er her paa gennemreise til London, den mellemliggende tid har gjort det end mer storartet, det er ganske overvældende vakkert. Han begynder nu paa Romsdalsmotiver, [#] det blir interessant, da det er nyt, han har ellers i de sidste tider malet nogle lufter, som ere pragtfulde. Alle leve godt der; fru Gude^{k6} er frisk, Sigrid^{k7} maler efter model hos Desloundres, Gunhild^{k8} spiller, og Erik^{k9} besøger undertiden vort atelier. Der er det som før omtrent, mrs Plimpton^{k10} sværmer om i Cincinnati med sine 4 farver, hun vil ikke bruge fler, da Michel Angelo^{k11} brugte saa faa. Frøken Sundstrøm^{k12} lever godt, jeg tror, hun for de daglige fremskridt lever lidt meget i baller med træthed og «Aufregung» derefter, men i det hele gaar hun fremad og har visselig talent, hun har tiden for sig og kan nok more sig lidt imellem og endnu dertil erindre Wen tabt Vielliebchenspresent. Frøken Esinger^{k13} begynder nu sit første billede her, hun er gammel i kunsten. Mit første billede er færdig, tør jeg tro

paa menneskers sandfærdighed, finder det her en naadig kritik. Jeg selv ved, at ikke tolvteparten af det, jeg saa i naturen, er kommet ind deri, men man ^{maa} vel lære at være fornøiet, om man blot faar en smule af det frem. Det andet nærmer sig sagtelig sin færdighed, men en sørgelig en, frygter jeg. Imorgen lørdag sker atter det uhørte. Forrige lørdagssol skinnede paa [#] en skrækindjagende procession dragende ind ad kunstscolens før saa ubesmittede portal kl. 9 om morgenen. I spidsen med stolt værdighed frk Pantzer^{k14} med malerkasse, derefter mer ydmyge frk Esinger, frøk. Sundstrøm og jeg med skitsebøger og feltstole, tænk dem, vi dristige skabninger sidder blandt herrerne og tegner model. Herrerne har yttret en beroligende overraskelse over, at vi opførte os saa vel, hvad de frygtede, vi vilde gjøre, er mig ufattelig. Vi ere dem taknemmelige, som har kjæmpet vor sag, Collet^{k15} gaar med en ren samvittighed med hensyn til denne sagernes forfærdende stilling, han hader videre vort kjøn specielt malerinder, men ser ud til at befinde sig vel derved og er trods alt takkelig. Paa ateliéerne er intet nyt endnu. Konrad Lessing^{k16} har af mig faaet 3 timers danseundervisning, men ak; Krog^{k17} prøver at danne sig en Carl-Johansgade af Langenstrasse, Thoulow^{k18} har oftere Katzenjammer, Rummelhoff^{k19} lærer frøk. Panzer norsk, «Solen» skinner skyfri, Grimelund^{k20} komponerer «Abendsturm» og «Morgenstille», Diesen^{k21} befinder sig vel sengeliggende læsende romaner, Wergeland^{k22} gjør kur, og jeg glæder dem med snarest mulig at slutte dette vrøvl, hvem skulde ahne, at dette var skrevet af den aldersstegne

Kitty L. Kielland

Paa grund af sagens dybe hemmelighed, ved jeg ingen rigtig adresse, hvis de faar dette ihænde, kan de bare gennem en eller anden sende mig en hilsen, det er dem ingen møie, og jeg forstaar da, at jeg har beroliget deres iænsind.ⁿ³

9. november 1874. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k23](#)

Karlsruhe 9/11 74.

Kjære hr Phillip Petersssen!ⁿ⁴

Dette er nemlig den herres navn, ifølge hvis opfordring købmanden sender os penslerne, og ham maa jeg altsaa takke derfor. Alt er kommet vel frem, kassen er, som jeg ønskede den, tak. Penslerne ere billige og gode, størrelserne aber ere ikke aldeles ufeilbare, der er saa mange smaa og meget store, hvorimod mellemstørrelserne er mindre vel repræsenteret, jeg tror dog, at det ordner sig, og at alle finder sin plads. Skulde det hænde, at de ikke alle bleve anbragte, kan vi vist hos Seigfried umtausche dem, og vi vil^{j0} alle gjerne have flere mellemstørrelser. Jeg siger dem mange tak for penslerne ligesaa Sundstrømchen,^{k24} den vise hr. Krogh^{k25} vil nok skrive noget desangaaende, men bryd dem ikke derom, man faar leve, om man ikke kan hamle op med saadan visdom og bestaa en saa streng kritik.>ⁿ⁵ Tro nu ikke, at [#] dette er alvorlig ment bagtalelse. Fotografierne ere netop komne, jeg har ikke endnu ordentlig gennemseet dem, jeg skal gjøre mit udvalg og sende fotografen det,

som han beder om. Tusind tak for alt deres bryderi, jeg haaber, det ikke har været dem for kjedeligt. Jeg har desværre paa længe ikke brug for noget heraf, jeg har nemlig mod kjød og blod fattet det forsæt at tegne gibbs under Borgmanns^{k26} korrektur til jul. At male videre vilde være at bygge mit hus paa sandgrund, jeg haaber paa disse to maaneder med streng flid at opnaa nogen sikkerhed i tegning, begyndelsen er rædsomt haabløs, men det skal og maa gaa.

Professorens^{k27} er da her igjen glade og fornøiede med hele reisen, opholdet i Berlin var behageligt, alle har gjort alt mulig for at gjøre dem det hyggeligt. De finder menneskene elskværdige, deres mulige leilighed under Knauses^{k28} vakker, strøget hvor kunstnerne bor lige ved Thiergarten meget behagelig, Gude havde da til sit atelier en vakker spadsergang gjennem Thiergarten, ja alt var godt, blot dyrt, saa at [#]s siger ministeriet ja, som vistnok blir tilfælde, kommer de sikkert afsted. Altsaa sidste gemytlige vinter i Karlsruhe og saa afsted med verdens fire vinde, for muligens aldrig mer at sees. Igaar havde vi en hyggelig norsk middag hos Gudes, fru Thoulow^{k29} var sød, ja hun vinder alles hjerter her, hun blir formelig til bedt. Mærkelig, at Thoulow^{k30} kunde vælge og faa en saa sød kone, det er muligens ikke deres mening, men min. Først nu have de forskjellige kunstnere faaet sine ateliers over i den ny kunstscole, jeg har endnu ikke været der. I den anledning har der været vrede og uvenskab, her Gussow^{k31} har optraadt med utilbørlig myndighed, har uden videre taget det bedste atelier, trods at Gude^{k32} havde valget, det blev dog endelig ordnet, men nu staar han og Tenner,^{k33} som inspecteur aldeles spændt mod hinanden, det er endnu uafgjort. De ved vel, at Osterroth^{k34} pludselig er død, han havde en feil ved hjertet, faldt med et om og døde nogle dager efter. Lina Schroetter^{k35} har havt et billede i kunstforeningen

udstillet, 2 gule roser i et glas, [#] hvilke ere vakkre, men de staar paa et bord med lyseviolet teppe, hvilket aldeles behersker øiet, man kan næsten ikke komme fra det og til roserne, det er en uheldig idé. Gussow roser det svært, men han roser nu sine elever altid. Talent har hun sikkert og netop i en genre, som vil passe uhyre godt for en engelsk millionærs kone, man tror, hun blir fru Trier, og det vil være en for hende aldeles fortrinlig stilling.

Sigrid^{k36} maler under Gussow sammen med frk Schepp^{k37} og frk Lambert^{k38} efter model, jeg synes, det gaar godt, det er blot undermalet, saa Gussow har intet sagt. Var det ikke inderlig sørgeligt med Wergeland,^{k39} jeg kan næsten ikke fatte det og synes endnu, at han maa dog snart komme; han var saa elskværdig. Jeg vilde svært gjerne, hvis de vil huske det ved en leilighed at faa vide, hvorledes det gaar vore reisefæller, hvem de har faaet til lærer, den blaa engel^{k40} lever vel godt? De kommer vel hid til jul især hvis Ove^{k41} kommer, faar han examen, kommer han dog vist først efter jul. Lev vel og tillykke med deres store billede,^{k42} maatte det falde dem forholdvis let og skaffe dem glæde ønsker

dem Kitty Kielland.

[Oktober/november 1875]. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k43](#)

München tirsdag.

Kjære Peterssen, disse to korrespondancekort^{[k44](#)} vilde jeg have sendt dem, men postmanden paa jernbanen vilde ikke tage imod dem, jeg er overbevist om, at det var en indskrænkethed af ham, og at de med nok et frimærke vare komne prægtig frem. Men mon efter verdens skabelse nogensinde en mand har af vort kjøen ladet sig overbevise, hvor han mener at have ret, aa nei da, jeg sparede ogsaa ham og mig for unødigt tidsspilde og møie, idet jeg fromt fjernede mig tænkende: «Sie sind aber ein Dumkopf». Men nu gaar ikke disse grossmächtige kort ind i mine smaa convolutter, der er jo raad med pølsen som er for stor, de tænker dog vel ikke om mig, som jeg om postmanden?

Deres værelse lever godt, fru Heller^{[k45](#)} er netop gaaet ud af døren efterladende en varm hilsen, om de ikke snart kommer, hendes ansigt straalere, naar jeg siger P, ihaab om at deres navn følger, mon det ikke i mørket vilde lyse, hvis jeg begyndte at tale om dem[.]

[#] Hun er uendelig elskværdig mod mig, jeg har altid en følelse af,

at de for hendes tanker staar ved siden og kaster en glorie over mig, da de ivaar havde anbefalet mig hende, vi har det overordentlig godt sammen. Jeg har ikke hørt *et* ord, om de har noget imod, at jeg bemægtigede mig deres værelse, af og til trykker det min samvittighed, dog sjældent. Aetel Atelieret er meget godt, men grændseløs koldt endnu trods stadig læggen i ovnen, dog det er jo altid om høsten. Jeg maler «sødt» til min egen *fortviivelse*, men den natur jeg har seet er sød, og jeg gaar netop og studerer paa, om jeg skal bringe alt under min elskede lynghat, det egner sig temmelig <derfor>. Jeg vilde svært gjerne have fat i de tre studier, som de har, mon de kunde give mig en anbefaling til en eller anden, som aabner mig deres atelierdør,ⁿ⁶ vil de sende mig den enten i Sindings^{k46} brev eller anderswie,^{k47} er de meget snil. Jeg sad forleden meget betuttet i «Oberpollinger»,^{k48} hvor jeg for første gang var kommet hen for at træffe nogen, som ikke fandtes og nu sad jeg alene og spiste, da kommer om søilen Rusten,^{k49} jeg faldt næsten af stolen af glædelig overraskelse, han saa rolig som en stok sagde: Æ ska hælde fra far dykki, jeg kunde midt i det tyske umulig fatte, hvad han sagde, men tilsidst kom det ind, og det var meget hyggeligt at tale med ham. Jeg søger logi for os og haaber snart at se frk Backer^{k50} og lille Dahm.^{k51} Hils venligst, mor dem og gid veiret maatte være naadig mod dem. Deres K. Kielland

[Oktober/november 1875]. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k52](#)

Kjære Peterssen, tak for laanet af værelset, [k53](#) jeg har faaet brev at frk. Backer [k54](#) og lille Dahm [k55](#) sandsynligvis allerede ere paa veien og maa vel snart være her. Vort logi er desværre lidt udenfor folkeskikken paa Nymfenburgerstrasse tæt ved frk. Backers atelier, men det var umulig af faa andet, og vi faar den behagelighed at træffe der sammen med Heyse, [k56](#) vor husfru sagde at hr. Heyse vilde saa gjerne tale med norske damer, han studerer det norske sprog. Vor skandinaviske forening [k57](#) er allerede [n7](#) igang, forrige søndag var første sammenkomst [#] senere blir det hver mandag, det var meget hyggeligt.

Deres «Ja und Amen», betvivler jeg, kan bemyndige mig til at faa fat i mine studier, men det kan godt være, jeg er kommet ind paa noget andet nu. Hvorledes har de saaledes «verweichert» dem, at de underskriver som dame «Ihre», jeg haaber, den tydske luft atter vil staalsætte dem og den norske omgang.

Fru Heller [k58](#) vilde partout, at jeg skulde skrive nogle ord med. Velkommen tilbage.

Deres Kitty Kielland.

Det er Lorentz Ditlevsens kunsthistorie [k59](#) som er kommet.

10. juni 1876. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k60](#)

Stavanger 10/6 76.

Kjære Peterssen, jeg fik i dette øieblik saadan lyst, at kunne gaa som dette brev op i Schwanthalerstraße [k61](#) og have en fornuftig samtale. Jeg reiser iovermorgen ud paa studiereise, og det synes mig at være et rent letsindigt arbeide; at jeg nogensinde har malet, har jeg aldeles glemt, intet sidder igjen i mit hoved af det, som muligens engang har været der. Forhaabentlig har Ægyptens kjødgryder, [k62](#) hvorved jeg nu i 14 dage har siddet, kun *momentan* svækket min aandskraft, men at jeg nu blot er kjød og ikke aand, det ved jeg. Jeg haaber, at jeg som den gamle krigshest strax opflammes, naar den hører trompeten, jeg ogsaa vil opildnes af solskin paa mark, eng og fjeld. Jeg er dødelig forskrækket over, at mit eneste holdepunkt, lysten til arbeidet, er borte, gid jeg havde en her, som kunde deltage noget i min sorg over mig selv og muligens trøste mig lidt, men jeg maa alene ud i striden.

Hilsen fra Mig. [n8](#)

[#] De ser nok heraf, at jeg er den samme melankolske personlighed og synes muligens, der havde været lidet savn, om jeg ikke havde gjort

denne visite. Billedet, som de rørte mit hjerte ved at give mig, ser det ud til, at jeg ikke faar, de vil saa gjerne beholde det i kunstforeningen.^{k63} Min fader^{k64} skriver eller har nok skrevet til dem om det, det glædede mig, mer end jeg kan sige dem, (husk, jeg bruger aldrig floskler) at de g vilde give mig det, og jeg vilde være *hjertelig glad*, om jeg kunde tænke paa det som mit, men der er saa lidet godt i kunstforeningen, den er saa fattig, at jeg kjender, jeg har ikke hjerte til andet end at opgive min ret paa billedet til fordel for den. Hvis den havde været rig, skulde ingen magt bragt mig dertil, men den er fattig og har vel neppe raad til at bestille et større billede af dem, saa det muligens kunde være den sidste leilighed, og jeg vil gjerne her skal være noget, omend saa lidet af dem | Det er nu nogle timer, siden jeg skrev disse noble ord, de synes mig sørgeligt noble, og dyden er mig noget <sær>, men de skal [#] dog staa ved magt. Atter hjertelig tak, fordi de vilde give mig det, det glædede mig saa umaadeligt netop i det øieblik, jeg havde netop siddet i sørgmodige betragtninger over det usikre og forgjængelige i livet, man spredes fra hverandre, og naar jeg var borte, vilde det være, som havde jeg aldrig været der. Jeg begyndte derfor, for at afbryde mig selv at tale til dem, og de kan muligens forstaa, hvor deres ord maatte være mig som et trøstende svar paa min sentimentale sørgmodighed.

For at friske op mine aandsevner har jeg havt mig en 1½ times kjøretur ganske alene ud over lyngheder, de ere endnu graa, for mig selv saaledes vakkre, men igrunden for farveløse, luften var rent blaa, striben derude af havet blændende sølv. Det var egentlig min plan at bo derude og male, men det er for nær hjemmet, jeg vilde være bundet af selskabelighed og besøg. Her er deilig hjemme, jeg sidder nu kl 10 og skriver ved dagslys, mens fader spiller paa fortepianoet, at leve i et

hyggeligt hjem efter den urolige faren er en nydelse, men den følelse af at [#] høre ind iblandt de andre i fremtidsplaner kan jeg jo ikke have, i grund og bund hjemlig blir jeg aldrig mer, og den følelse, at man intetsteds hører hen og overalt kan undværes, er netop ikke den bedste. Men stakkels dem, de faar nok paa dette brevs stemning mærke, at jeg har ladet 6 tænder plombere. Norge er deilig, det kan jeg sige dem, der er noget saa gjennem sundt i hver en farve, jeg har gjort en tur ind i Ryfylke. –

[n9](#)

Jeg sidder nu i Ryfylke, jeg var svært uvis, hvor jeg skulde reise hen, længer inde i fjorden skal her være et meget malerisk sted med snefjelde, men der er nok meget lukket, og da jeg har kort tid for min første studiereise, kan jeg ikke søge længer. Jeg blir herinde paa Nærstrand^{k65} 3 uger, maa saa ind til byen for at være 1 uges tid med en broder som flytter fra Stavanger.^{k66} Her er meget smaavakkert, og vil dette deilige veir holde ud, kan jeg faa nok at gjøre. Men hvor jeg er ynkelig, det er rent komisk barnagtig.

[#] Paa Jædderen hvor jeg reiser hen efter her, tror jeg, findes prægtige ting, det er bakket hede omtrent som, hvis de husker det, akvarellerne fra Wales af Gude,^{k67} maatte jeg der faa godt veir. Jeg reiser did 17 juli, har altsaa temmelig megen tid for mig og er muligens da over det værste første kludder. Huf der er saa mange mangler i den stump af talent, jeg har faaet, dog jeg skal kjæmpe og stride isommer. Tænk dem kl. er 1/211, her er ganske lyst, sundet med alle holmerne ligger blikstille og lyst, de farverige enger er lidt dæmpet i farven saa at de hvide og røde huse lyser end mer. Er der noget som kan lignedes med

vore nordlige lange aftener, hvis jeg var dagdriver vilde jeg sove om dagen, staa op klokken 6 S om aftenen og lægge mig kl 7 om morgenen. Hvor alt ser fredelig og stille, men glemmer, at der findes sorg, synes ialfald, at der for al kummer maa være helsebod i denne gjennemstrømmede fred, man ser om sig. Jeg har netop deltaget i en stor sorg, min fætter Gjerdrum^{k68} er død ved et vaadeskud i ishavet, han gik med [#] sit gevær ikke halvspændt, det gik af og traf ham i øiet. Han blev gift februar, reiste i marts og paa den fart kan ikke corresponderes, konen^{k69} er rent sønderrevet, han var hele hendes liv, saaledes at man bare maa ønske hende at faa dø, hun eier ingen anden interesse. Hvad maatte et saadant menneske gjøre uden religion? Det ser ud som, at det eneste, som har reddet hende fra at blive forrykt, er, at hun har faaet styrke fra Gud. Jeg kom til at skrive det, fordi jeg ønskede hende at kunne sidde her, at kunne sove om dage og blot om natten vandre alene om.

Ogsaa for en lykkelig maatte en saadan stilhed passe, tænk at sidde ved stranden med et rigtig af lykke opfyldt sind, hvis det gives, og se ud over fjorden og havet, som taber sig for øiet, man maatte jo umulig kunne forestille sig, at denne dybe fred kunne brydes.

Og nu mærker jeg med et, at her er lidt mørkt, men da klokken er blevet 11 er det kanske rimeligt, og nok endnu rimeligere, at jeg sparer dem for at læse mer, men [#] min skrift er tydelig, saa det koster ikke saa megen møie, og nu har jeg ikke forstyrret dem med mit snak paa 3 uger. Hvis Harriet^{k70} ikke har faaet mit brev, hun kunde været reist, vil de da gjøre mig en tjeneste. At bede i «erste Vergolder-Genossenschaft» Senefelderstraße, at de afhenter mit billede kunstforeningen, (hvortil de har bevislappen) gjør en kasse dertil og

sender det Frachtgut til Blom i Hamburg som sidst. Kassen skal jeg betale til høsten, naar jeg kommer.

Hvis de reiser indom Karlsruhe, hvilket de dog burde, maa jeg faa høre fra dem, ikke sandt? Jeg vilde saa gjerne vide, hvorledes de fandt fru Gude^{k71} og de andre, naar der tales om Oves forlovelse,^{k72} fru Gude har omend ikke i teori, saa dog i virkeligheden gjort uret i aldrig at drage Anna^{k73} til sig, det gjøre ikke godt, Anna maa stride meget for ikke at blive bitter over den fuldstændige fjernhed de har holdt hende fra sig i.

Jeg vilde svært gjerne ogsaa faa vide, [#] hvis de vilde, hvad de syntes om Gundhild,^{k74} jeg har intet hørt om hende den hele aaret igjennem, skulde de kanske ikke være aldeles competent dommer? Jeg maatte desværre reise fra Stavanger <før> professor Maurer^{k75} kom, vær saa snil at sige fru Maurer,^{k76} at det gjorde mig meget ondt, men da jeg maa ind igjen i juli kunde jeg umulig vente længer, min fader vil svært gjerne være ham til nytte om han kan og glæder sig meget til at lære professoren at kjende; kjære dem, glem ikke at sige det.

Nu lysner det allerede lidt til den næste dag, jeg vilde se, om man kan skrive hele natten, dette brev er et af beviserne, klokken er 12, og det lysner i øst. Lev vel, reis snart fra München, hvis de er der, og gid de maa faa en god sommer. Hils alle gode venner fra deres hengivne

Kitty Kielland

Dette er isandhed et løierligt brev, men ordsproget siger, at hver fugl synger med sit næb, det er vel saa da, og de, som kjender mig,

bliver muligens ikke forbauset over det. jeg blev. Vil de hilse Skredsvig^{k77} særdeles venligt fra mig og sige at han ikke skulde lade sætte ramme om billedet til Stavanger, men sende det, saa snart han kan, sig han at jeg synes synd i ham, fordi han ikke er i Norge. Vil de hilse Larsen,^{k78} han har tabt sit væddemaal, Frøken Baades søster siger, at frk. Baade *blot* har spillet 2 gange i Valeur & Co.^{k79} Lev vel, deres K. Kiellandⁿ¹⁰

17. juni 1876. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

[k80](#)

München den 17de Juni 1876.

Kjære Frøken Kielland!

Jeg kan ikke lade Leiligheden gå fra mig uden at rable et Par Ord sammen til Dem. Det var ^{da} et mærkeligt Sammentræf med Billedet. Jeg beklager Dem imidlertid ikke, og Kjø De begræder vel også neppe Tabet – ved Leilighed kan De jo lede Dem ud en anden ^{Skisse} istedet. Udstillingen [k81](#) er begyndt, og jeg blev færdig i sidste Øieblik. Tænk Dem, mit Billede (Kirkestolene) [k82](#) har fået Plads i «salle d'honneur» Pilotys Wallenstein [k83](#) i midten, Kaulbachs Portrait [k84](#) til høire og mit tilvenstre, ellers bare Lenbach, [k85](#) Achenbach, [k86](#) Max [k87](#) i samme Sal. Jo jag tacker jag! Det Værste er imidlertid at jeg i 4½ Time – Dagen før Åbningen – malte et Portrait (helt Knæbillede), [k88](#) det blev det Bedste jeg nogensinde har gjort. Lenbach kom på Ateléret [n11](#) om Aftenen, og vilde absolut have, at jeg skulle hænge det op i Udstillingen og nu er det der. Jeg er bleven så hoven så! Nei men træt er jeg, men så har jeg også taget i og malt de sidste 14 Dage til 7½ hver Aften og fra tidlig om Morgen. Jeg er imidlertid frisk og rask og længes bare skrækkelig efter at komme hjem. Om 14 Dage drager jeg

også afgårde. Bliver i Carlsruhe 2 à 3 Dage og så over Holland. Skriver
De, så ved De, at De glæder mig.

Deres Eilif Peterssen.

Adresstekst:

Frøken Kitty Kielland!

[24. eller 31.] august 1876. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k89](#)

Birkrem.[k90](#)

Torsdag i august. 1876.

Kjære Peterssen

Da jeg netop sender Harriet Backer^{[k91](#)} brev, da det ude *stormer* og *regner* og da det snart er 4de september, ^{[k92](#)} fik jeg den idé at skrive lidt til dem med. Det er nu slet ikke «schicklich» for en dame at skrive to gange til en herre, før hun hører et ord fra ham, men vedkommende dame er svært lidet til at følge reglerne desværre. Hvor mange gode ønsker de end faar paa deres geburtsdag, om de ikke bryder dem om mit, det har intet med sagen at gjøre, de *skal* finde en plads til det mellem de andre, da det paa grund af sin velmenthed har i sig den fulde berettigelse.

De har i dette aar i mange henseender havt et udmærket aar, maatte det næste i *alle* henseender blive lige saa godt.

[#] Og mer lykke end det blir taaler ikke et menneske paa en gang. Hvor «løie» efter en forfærdelig morgen kommer i dette øieblik lidt sol

frem, var det for deres fremtid, eller var det simpelt væk for at sige mig, at jeg snart turde prøve at liste mig ud mellem bygerne, hvem ved. De skulde se det veir, jeg har at kjæmpe med, nei de skulde jo ikke se det, de skulde jo netop slippe det ifølge mine gode ønsker, jeg glemte rent, at dette er et høitideligt geburtsdagsbrev.

Jeg har seet af et brev fra Gunhild,^{k93} at de har været i Karlsruhe, hun skriver, at det har været saa «extra gemüthlich», at de var kommet ind, som om de alle dage skulde gjøre det og der var blevet stor jubel. Hun fortæller ogsaa med stor glæde, at de har lovet at ville male hendes billede til jul, «ob wohl was darauß wird»? Strax efter de var reist, havde hun faaet en selvarbeidet hængematte af hr [#] Schirm,^{k94} det var pent gjort af ham.?

Knud Labeit, hvis Fart var liden
Passede desbedre Tiden:^{k95}

Jeg har hørt, at Lorentz Dittriechson^{k96} skal have skrevet en blomstrende kritik over deres billede,^{k97} men desværre ikke faaet læst den, men jeg har mistillid til den paa forhaand. Huf jeg har drømt inat, at de strengt dadlede mine studier og klarligen viste mig, hvor meget jeg havde tabt i farve og tegning dette aar, maatte det ikke blive sandhed.

Nei det er sandt, mon hvorledes det gik med en regning fra doctoren i München, Harriet Backer skulde bedet dem om at være saa snil at afgjøre det for mig, og jeg skulde sendt dem pengene fra Hamburg, men da jeg der ikke kunde faa 20 Mk^{k98} i papir, blev det ikke sendt dem, undskyld, hvis jeg endnu er i deres gjæld. Lev vel, til vi

sees med en venlig hilsen fra deres

Kitty Kielland

3. september 1876. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

Christiania den 3^{die} Sept. 1876

Kjære Frøken Kielland!

Tusind Tak for Deres venlige Breve og Tak ^{specielt} fordi De skrev anden Gang uden at jeg svarede på Deres første Brev. Jeg er overbevist om, at det ikke er nødvendigt at gjøre Undskyldninger for at jeg ikke skrev, da jeg jo ved, at De aldrig troede, at Grunden – hvorfor jeg ikke skrev – var at jeg havde glemte Dem. Nei men jeg levet således i Sus og Dus, at det at få et roligt [#] Øieblik hører til Sjeldenhederne. Ja det var sandeligt morsomt at komme hjem, og jeg har lidet at klage over – Folk har sandeligt gjort Alt for at skjæmme mig ud – og jeg tør sandelig ikke engang stå inde for, om det er lykkedes eller ei; jeg er bleven fêteret, intviteret – kort Alt sådant på «eret», – blaseret sogar er jeg bange for – idetmindste er jeg nu snart træt af hele Stadsen, og længes så efter at komme i roligt Arbeide. Imorgen begynder jeg på et Portrait af den <om> etablerede Skjønhed Fru Lucie [#] Egeberg, fød Parr; hun er jo aldeles mageløs i malerisk Henseende iallefald. [k99](#) Tak for Deres Ønsker i Anledning af ^{Morgen} Dagen, jeg ved at det er godt ment, og ønsker bare, at Alle mente mig det så gode som De – jeg bør

forresten ikke klage, da næsten Alle ere så venlige og god imod mig. At De har havt det ensomt i Sommer kan jeg nok tænke mig, men er det i Grunden ikke ganske godt? Jeg ved idetmindste, at Noget af det, som har glædet mig mest herhjemme er det at være sammen med andre Folk end bare Kunstnere, man bliver dog træt tilsidst af at stadig at tale om det Samme og det Samme – [#] nu længes jeg forresten igjen tilbage til det. Jeg er så spændt på at få se Deres Studier, jeg har mange Gange ønsket mig at at kunne ^{komme} derhen og få male efter Naturen. Husk endelig på at man ikke altid må male lige tykt overalt, og at man må kjøre omkring med Penslen i alle mulige Retninger, tegne nygternt op, og da kan man først lægge ordentligt ivei med Farven. Gud hvor jeg forekommer mig pedantisk pædagogisk, men jeg tror dog at det er gyldne Hovedregler. – Jeg har havt det så hyggeligt på Jarlsberg, [k100](#) der ligte jeg mig udmærket godt, det er så prægtige og virkelig fine Folk. Frøken Harriet [k101](#) og jeg var der sammen, – men det ved De jo så godt før. Igår kom vi sammen hjem fra [#] Drammen, hvor Fru Gyda Gram [k102](#) holdt allgemene Münchenermiddag – der kom Folk sammen fra alle Verdens Hjørner – fra Drammen, Kongsberg & Christiania. Det var meget hyggeligt. Så har jeg gjort en Reise med min Mor, [k103](#) Gud hvor hun & Far [k104](#) var rørende glad dengang jeg kom hjem; jeg gjorde som De sagde mig, at jeg skulde gjøre, når jeg skulde vise dem mit Billede, og det gik også, som De sagde – men det har De måske glemt. –

I Carlsruhe blev jeg modtaget, som i gamle Dage; ^{men} hvad De hentyder med Frøken Gunhild [k105](#) forstår jeg ikke, eller vil ikke forstå det – Das ist Alles Nichts og bra er det – det var meget hyggeligt. – Mit Billedes Udstilling [#] var besøgt af 6000 Mennesker og vel det, og

bragte ind cirka 400 Spd til Wergelandsmonumentet, såat det, ^{selv} om man drager fra Administrationsomkostningerne – dog bliver en temmelig klækkelig Sum – det var morsomt. – Jeg havde nok mere at skrive om, men husker ikke mere for Øieblikket. Lev vel kjære Frøken Kielland og vel mødt i München.

Deres hengivne
Eilif : Peterssen

[Høsten 1876?]. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k106](#)

Kjære Peterssen!

Jeg vil blot for alvor tilbyde dem, at Harriet^{[k107](#)} og jeg beholder disse to ateliers med værelse, ^{[k108](#)} jeg ved, at Harriet er enig med mig i at gjøre dem det forslag, naar det kan spare dem saa megen plage. Al deres sorg vilde da være slukket, thi det lille værelse i 43^{[k109](#)} kunde de vist lettelig blive kvit, og de havde da alle elever i et hus. De har gjort os saa utallige tjenester, at de med rolig samvittighed kan tage imod denne af os, de bør ogsaa betænke, at da har de ingen ateliersorger mer til at optage deres tanker og forstyrre deres arbeide.

Hvis de tænker paa at afsige frk Lund, ^{[k110](#)} saa husk paa, at de kan [#] telegrafere, og at det da muligens endog saa kommer til hende før frøken Nørregaards^{[k111](#)} brev. Undskyld at jeg blander mig heri, meningen er god, ved de.

Deres
Kitty Kielland.

[Sen høst 1876 eller tidlig 1877]. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k112](#)

Kjære Petterssen![n12](#)

Fru Gude[k113](#) er meget bedrøvet over det skede og skriver i hjertens beklemmelse til mig for at faa vide noget om Anna.[k114](#) Hvor det har glædet mig at faa, kan de nok fatte, jeg sendte min tantes brev, (Annas moder),[k115](#) som jeg havde faaet igaarftes, det er mageløst elskværdig skrevet og sætter hende ind i alt klart og kjærligt, men uendelig sørgeligt. Her er endelig et til dem, det glæder mig.

Deres
Kitty Kielland.

Hvis de har en skitsebog af de engelske *tilovers*, vil jeg svært gjerne have en, jeg hørte ogsaa om denne bestilling først senere og har derfor ingen ret til nogen. Jeg gaar iaften hen til Sindings[k116](#) for at formilde dem i deres anskuelser, nu har jeg jo mer at sige derom.

16. september 1877. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

Stavanger 16/9 77.

Kjære Peterssen, at de idag har den glæde at faa brev fra mig har sin grund i en forretningssag og ikke i velvillige eller venskabelige motiver. Altsaa: jeg har at spørge dem fra min oncle Axel Kielland, [k117](#) fra om de vilde male ham et billede til en pris af 400 spd; [k118](#) men der er særegne betingelser. Min oncle er nemlig meget begeistret for «Mellem Slagene» af Bjørnson, [k119](#) ønskede sig motivet taget af den og zwar et bestemt, som han selv har stor interesse for. Nu gjælder det, om de vilde være saa snil at begeistre dem for samme. De har naturligvis læst stykket, saa de omtrent husker det. Det moment, som oncle ønsker, er midt i 18^d scene [\[#\]](#) hvor Sverre stiller sig for døren og siger til Halvard Gjæle: «Du slipper ikke ud. Nu er Stunden kommet, da I alle skal blive – og tale». Inga har klynget sig til faderen forfærdet over sin mands heftige fortvivlelse. Ja de læser det vist selv igjennem og vil da med lethed finde momentet, hvis de ikke allerede husker det, jeg vilde ønske, at de kunde begeistres for det. Scenen er i en røgstue, jeg har derfor skrevet saa snart, for at brevet muligens kunde finde dem etsteds, hvor de kunde finde et passende interieur, i tilfælde af at de gik ind paa at male det. Nu er forretningssagen afgjort, og jeg vil

blot bede dem, at de er saa snil at svare, naar de ved, om de vil eller ei. Forhaabentlig finder de ud og ind paa dette brev, det er det sidste ark, som forefindes paa skrivebordet.

[#] Jeg har egentlig intet at sige eller fortælle, det er blot rart at sende to hele rene sider bort uden et ord paa dem. Jeg kom vel hjem, har siden levet et stilfærdigt familieliv sammen med mine søstre og forældre med den forunderlige følelse af at være hjemme og dog fremmed, som man vel altid beholder. Men hvad kan det interessere dem at høre. Gid de maatte være kommet til arbeide paa en eller anden maade enten med Gude^{k120} paa studiereise eller hjemme i Christiania, det er ikke godt og sindsopløftende at gaa uden arbeide, synes jeg. Jeg har lidt haab endnu om at kunne gjøre lidt forgrundsstudier for at completere mine studier, men hvad jeg egentlig behøvede er jo væk, og veiret er svært urolig og ubrugeligt, dog [#] man maa vel leve uden ogsaa. Det maa isandhed være en stor nydelse at kunne vise sine egne kjære ting, der have virkeligt værd og andres anerkjendelse?

Vil de hilse deres moder^{k121} særdeles venligt fra mig og sige hende tak for hendes venlighed, ser de Harriet,^{k122} Ross^{k123} og Gudes^{k124} beder jeg dem hilse venligt fra deres hengivne

Kitty Kielland.

29. september 1877. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

Christiania den 29de Sept. 1877

Kjære Frøken Kielland!

Lige efter at De reiste bestemte jeg mig til at skrive til Dem men opgav det igjen, da jeg opdagede at Motivet ikke var godt nok; jeg vilde nemlig gjøre min Undskyldning for at jeg den Morgen hos Kjerulf^{k125} ikke benyttede Anledningen til at takke Dem for Deres Present, men det blev mig som sagt klart, at jeg ikke *behøvede* at skrive af den Grund, og så lod jeg det være, da jeg ellers sandelig ikke havde stort at fortælle. Deres Brev har jeg modtaget, og når jeg ikke har sk besvaret det før, så er Grundene mange – min sædvanlige Dovenskab [#] i sådanne Ting, fuldstændig Mangel på Oplevelser eller rettere sagt Nyheder, og så at jeg har måttet betænke mig på det mig stillede Forslag. – For at begynde med det Sidste, så må jeg desværre sige, at jeg har måttet bestemme mig til ikke at modtage Bestillingen. Tak deres Oncle^{k126} mange Gange for den Ære og Tiltro han viser mig, men sig han også, at jeg ikke kan male det tiltrods for at jeg længe har betænkt mig og at Motivet både frister og interesserer mig. Men det er ikke egentlig noget Motiv til at *male*; det er mere et Illustrationsmotiv, som ikke kan

tale for sig – man vil aldrig – selv den allerstørste Mester – kunne male det anderledes end, at det altid måtte være nødvendig at Teksten stod under, og da er det efter min Mening udenfor Grændserne for [#] Maleriske. Man kunde tegne det eller male det Gråt i Gråt, og dertil var det fortræffeligt, men det har for meget af en Theaterscene. Det ærgrer mig forresten, da jeg selv også sværmer for Stykket, og altid har havt Lyst til at male Ting fra vor gamle Historie. Hvad den anden Grund angår – Mangelen på Nyheder – så er den måske den allervigtigste. Jeg lever et Liv, som er skrækkeligt at leve. Jeg går i Selskaber fra Morgen til Qvæld og kjeder mig, mens alle Folk tror at jeg morer, og jeg er altfor – ja jeg ved ikke hvad – træt, doven eller ligegyldig til at ville forsøge at modbevise det. Og jeg er heller ikke frisk; hoster skrækkeligt og har ondt for Brystet, såat jeg jegⁿ¹³ har Følelsen af at være fillet både ind og udvendig. Jeg drømmer blandt meget Andet hver Nat, at jeg er på mit Atelier og arbejder. Her hverken kan eller vil jeg gjøre Noget; her er [#] Noget i Luften, som gjør at jeg er fuldstændig «tummelumsk» i Hovedet. Jeg kan sidde og tænke på såmeget Vaas og dette slutter altid med mine Sager nede i München, som vente på at blive færdige, og så skal man vente *her* i syv lang og syv brede. Jeg må ofte bebreide mig selv, at jeg er så lidet glad i at være herhjemme, hvor jeg har såmange, som holde af mig, og hvor jeg dog træffer mange prægtige, elskværdige og interessante Mennesker, men jeg kan sandelig ikke for ~~«mig»~~ det. Det er sandelig trist. Og så er her såmeget Skvalder og Snak og småstadsmæssig Sladder at det Halve kunde være nok. Jeg glæder mig – det ved jeg – til at komme afgårde og tilbage til München – og dog tænkte jeg mig ikke det, da jeg reiste derfra. Aber so geht's! Ja på Gjensyn, når reiser De? Jeg kommer vanskelig afgårde før Slutten af Oct. og drager

sandsynligvis over Holland, men ved dog ikke det bestemt endnu.
Deres hengivne

Eilif Peterssen

6. oktober 1877. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

Stavanger 6/10 77.

Kjære Peterssen!

Jeg var netop begyndt at vente deres brev, da det kom. Oncle^{k127} fik da høre, hvad de skriver, han vilde nok heller have seet, at de kunde modtaget bestillingen i denne form, men forstod strax, at de vist havde ret. Han beder dem modtage samme bestilling, men at de selv vælger motivet. Deres ord i mit brev tiltalte ham saa, at han mener, der maa være sympathi imellem eder, saa at hvad somhelst de maatte vælge vilde være ham behageligt. Jeg ved han venter med længsel at faa høre, at de modtager bestillingen, være saa snil at skrive mig derom snart.

[#] Husk paa, at de er forsigtig med deres helbred, hvorfor i al verden gaar de saameget i selskab, naar de ikke har lyst og dertil hoster. Aa jo, jeg forstaar nok, at det er lettere i en trist stemning at give efter end at staa imod strømmen, men for deres sundheds skyld burde de egentlig huske paa, hvor fordærveligt det er aften efter aften at komme fra et hedt værelse ud i kold aftenluft. Dette er jo overflødig tale af en tredieperson, naar de har en moder,^{k128} som vist ofte nok siger det. Jeg synes, de kunde betragte deres sundhed som en

tredieperson, hvem de maatte vise den høflighed ikke at gaa i selskaber, mon man ikke af dem blir fillet, eller ialfald faar man aldrig i dem tid at sy sig istand. Jeg har isandhed medlidenhed med [#] dem for deres trykkede stemning, hvis jeg faar lov, ofte nok har jeg ønsket dem lyst og held til kongens portrait, [k129](#) maatte det rive dem lidt med sig. Til en liden grad har vel næsten enhver noget af den samme følelse, jeg maa hvert aar ligesom opdrage mig selv til at finde mig ind i mine forrige forholde, naar jeg saa begynder at komme ind deri, skal jeg afsted. Iaar har jeg forresten været flink, jeg hører fra alle, at jeg ser saa fornøiet ud. Hvor meget der er kommet ved selvtugtelse, ved kun jeg, men arbeidet med sig selv bærer altid lønnen i sig, naar man har vundet en seier for andres skyld, giver det en fred, som gjør en godt. Jeg glæder mig ogsaa til at komme i arbeide i München og til atter at faa en vinter sammen med Harriet, [k130](#) ja med eder, som jeg holder af.

[#] Det har en stund været lidt på nippet, at jeg havde strøget denne vinter ud af min almanak. Min søster skal have bryllup i slutten af november, [k131](#) min fader [k132](#) vil nødvendig have mig saa sent ude paa søen, men foreslog mig at blive til udpaa vaaren, naar jeg saa saa paa mine ufærdige studier, syntes det mig saa unødvendigt at reise derved herfra, hvor man dog gjerne vilde have mig. Hvad som har ladet mig ikke gjøre den «Unsinn», ved jeg ikke, «Unsinn» vilde det jo været, saa længe jeg dog blir paa skraaplanet. Sandsynligvis kommer jeg til at reise herfra den 15^d [k133](#) for at træffe Harriet og Ida Wedell [k134](#) paa «Uffo» i Laurvig, der er vor plan at reise sammen til Berlin. De kommer altsaa senere end Harriet og mig til München, de skal dog faa en venlig modtagelse. Hils hjertelig deres moder fra deres hengivne

Kitty Kielland.

De kan tro, jeg har seet mageløs natur ude paa Jædderen for sidste aars studier, sand og lyng. [n14](#)

9. oktober 1877. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

Christiania den 9de Oct. 77.

Kjære Frøken Kielland!

Tak for Brevet! Vil De også takke Deres Oncle [k135](#) mange Gange fra mig for Bestillingen og sig ham, at det så skal være mig en stor Fornøielse at tage imod den, men han må give mig Tid, og så skal jeg gjøre alt Mit for at få noget Ordentligt istand til ham. Jeg har også fået en anden Bestilling fra Deres Familie. Hr. Oberstlieutenant Smith [k136](#) har nemlig anmodet mig om at male ham og hans Frues [k137](#) Portrait, og det glæder jeg mig i høi Grad til, da begge – og især hun – har et ganske ualmindelig malerisk Ansigt.

[#] Det er kun kjedeligt, at jeg ikke kan gjøre det nu, men det er forsent denne Gang ^{men næste År}. – Jeg tager med Taknemmelighed mod Deres Medlidenhed og takker for Deres Ønske, om at jeg skulde få Lyst til H. M.^s Portrait; [k138](#) jeg trænger til begge Dele, men det Første hjælper mig Intet, og det Andet har jeg ikke og får det neppe heller. De ved vel også omtrent, hvad som mangler mig – Mange lader det til skjønner det, men det er ikke Manges Medlidenhed jeg skjætter om – og Ingens hjælper mig. – Den ene Dag går som den Anden – det er gjerne Udtrykket for at Tiden går jevnt og roligt; for mig er den Ene

som den Anden, men går ikke så roligt [#] enda, og derfor går jeg i Selskab, da det dog er bedre end at sidde stille med mange Tanker uden at kunne bruge dem – arbeide, og det kan jeg ikke her nu. Jeg længes så bort til München. Jeg maler på Kongen^{k139} om Dagen, de som har seet det siger, at det bliver godt, men det interesserer mig ikke nok; han er høflig, imødekommende, opmærksom og velvillig, men sidder både altfor dårligt og kort til, at jeg kan gjøre et godt <Portrait og kunstnerisk> færdigt. – Jeg har truffet mange elskværdige Mennesker her, og gid mange af dem var nede i München – hvor få der er der af Folk, man vilde vælge, hvis man havde stort Udvalg, men j man behøver jo egentlig ikke mange. Jeg har lagt fra mig Directeurposten, [#] og gidder ikke at have Noget med Foreningen^{k140} at gjøre. – Ja de kommer altså før til München end mig. – Min Moder^{k141} beder mig takke Dem for Hilsenen og siger, jeg skal sende Dem hendes Bedste retour.

Lev vel

Deres hengivne
Eilif : Peterssen

[Juli 1878]. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k142](#)

Kjære Peterssen!

Jeg eier blot to ark papir, og det var en tvivl for mit sind, hvem jeg nu af alle skulde spendere disse paa, dog de faar være den første. Det glædede mig hjertelig at se dem have faaet medaille [k143](#) og at tænke paa, at det vilde gjøre dem ogsaa glad. Det maa da opvarme og opfriske ens indre at se sig anerkjendt, om en saa ikke engang tænker paa den glæde, de bringer deres forældre derigjennem. Nei kjære, dette høres jo som etⁿ tale af en eller anden læsebog, jeg mente simpelthen, at jeg glæder mig med dem, og det ønskede jeg at sige. Og tak for sidst, det var nok stridt at se eder staa igjen paa jernbanen og vide, for sidste gang alt dette, [k144](#) jeg var nok glad, [#] at jeg havde saa godt reisefølge, ellers var jeg blevet en sørgelig reisende, og nu var det meget morsomt, men om reisen har de, hvis de brød dem om det, hørt af Harriet. [k145](#) Nu sidder jeg en mageløs sommeraften paa Jædderen, dagens storm har lagt sig, solen er gaaet ned, jeg ser ud over en slette, hvor bugtningerne af elven og et vand glimter, det andre har faaet en mørk enstonig farve. Her er saa fredeligt, og idag kan jeg finde mig rolig ind i aftenens fred, for jeg har arbeidet med al min kraft, det ser ud til, at jeg har faaet to studier [k146](#) igang, hvoraf den ene har seet

aldeles umulig ud. Det er en kamp og en møie med den voldsomme vind, som bringer en sand ind i hovedet gennem øine og øren, farer op i alle ens farver paa paletten og tilsidst bedækker hele studien. Mon ikke vind er en person, der prøver alle sine luner paa en, og først naar han ser, man giver ikke tabt, slaar [#] sig lidt til ro, saa man kan faa kradse alt ud, for i de sidste korte stunder at faa smurt til, saa det dog er sammen i virkning. Jeg blir saa irriteret, at jeg skjænder af aller kræfter, den svarer mig med sandskyer og voldsomme vindstød. Mit motiv fra ieftermiddag er mærkeligt, mer end vakkert, tror jeg, det har Berningers Palæstina^{k147} farver, dyb blaa luft, lysende sand og lyse brogede stene, det interesserer mig ikke i længden, men jeg bør dog gjøre det færdigt. Saa har jeg imorges endelig vovet mig til at tage en studie fat med sø, den^{som} bryder naturligvis, her er aldrig tale om andet, det ser jo pragtfuldt ud, men hver bølge siger, fang mig, om du kan, og før den har udtalt, er den død, og der sidder jeg lige klog. Men deilig er dernede mellem klipperne, alle disse bløde, fine, beroligende og smigrende farver, og saa disse kraftfulde former, ja Gud give, der kom noget ud af mine studier. I Kapuzinerwald bandt jeg en lykkekrands om, at mine studier skulde lykkes for mig, og [#] den gik g^jo sammen, den gjemmer jeg, haabende, at den vil virke godt, naar jeg lægger mit alvorlige arbeide til. Mon det ikke skulde være nok for mig at gjøre detailstudier og tegninger, at male directe billeder efter studier er saa sløvende, gid vi skulde være sammen til vinteren ogsaa, men jeg maa være glad den tid jeg har havt dem, og tusind inderlig tak skal de have for den elskværdige interesse, de har altid vist for mine arbeider. Det vil glæde mig overmaade meget, om de virkelig skulde komme her, de vilde sikkerlig blive begeistret over naturen, jeg kan ikke tænke mig andet[.] Hvis de kommer og mener at blive her nogen

tid, vilde jeg gjerne, de skulde skrive mig først, at jeg kunde se efter logi til dem, men der vil sikkerlig findes noget, selv om de kommer pludselig. Nei det var saa galt af mig, at jeg aldrig havde talt med dem om oncles bestilte billede, jeg vidste ikke engang at sige, om de tænkte paa det, og han er saa interesseret for, hvad det nu maatte blive. Jeg har forresten ofte tænkt paa det, men [#] jeg vilde ikke bryde dem med at tale om det. Vil de sige Harriet, at hun maa ikke tage tid fra arbeidet for at skrive til mig, jeg har aldrig tænkt paa at blive ærgerlig, jeg bare skrev, det var mildest talt slet, at hun ikke skrev, men nu har jeg faaet to breve. De reiser vel med Harriet ud til Schliersee, saa jeg kan tænke paa, at I har det hyggeligt sammen. Det vilde være tosset af mig at takke dem, fordi de har været saa mageløs snil mod Harriet, efter jeg reiste, for I staar hinanden jo lige saa nær, som hun og jeg, og jeg ved jo, det er dem en trang at være det mod hende, men jeg kan dog faa sige, at det har glædet mig svært og gjort mig savnet af hende mindre haardt, da jeg vidste, hun havde det bare godt, ja i meget bedre ^{end før}. Venlig hilsen til alle mine venner i foreningen, [k148](#) de, som skylde mig fotografi, maa sende mig, og vil de enhver sætte sit navn paa, og vil de skrive med, er det meget kjærte her i ensomheden. Lev nu inderlig vel, Peterssen og glem ikke at paa «Ogne jernbanestation pr. Egersund» findes deres hengivne Kitty Kielland. Min faders adresse kan ogsaa til mig bruges, det gjør omtrent det samme. [n15](#)

6. august 1878. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

München den 6te Aug 1878.

20. Briennerstr.

Kjære Frk. Kielland!

Tak for Deres så venlige Brev, som jeg «tuligvis» forlængesiden skulde have svaret på; men vidste De nogenlunde hvor meget jeg har havt at gjøre, hvor dårligt det i lang Tid gik med mit Arbeide, i hvor dårligt Humør jeg var o.s.v., så undskyldte De mig.

I de sidste Dage har det gået endel bedre, derfor har jeg nu mindre at gjøre, derfor er jeg nu i endel bedre Humør o.s.v. Undskyld at jeg bare taler om mig selv! Jeg er næsten færdig med Altertavlen, [k149](#) idetmindste har jeg ikke mange Timers Arbeide på [#] den; da ruller jeg den sammen, og Resten gjør jeg i Kirken selv. Så har jeg endel andre Ting at gjøre, men det skal ikke stå så længe på, såat jeg antager at kunne komme herfra Kl. 15 havde jeg næsten sagt – 15de Aug. mener jeg, og da er jeg stygt bange for, at jeg kommer til at besøge Dem på Jæderen. Jeg glæder mig umådeligt. Jeg er så træt og udkjørt, at jeg ikke kan tænke mig Noget for Øieblikket som i nogensomhelst Henseende kunde være sundere for mig end at «kneipe» frisk Luft. Jeg vil sætte mig ved Stranden og lade det blæse på mig, så skal jeg nok

blive Kar igjen. Om jeg reiser ligeherfra [#] til Hamburg og så med Dampskibet til Stavanger eller om jeg reiser over Amsterdam eller Rotterdam – det afhænger af på hvilken Dag jeg bliver færdig, og når de respective Dampskibe reiser. Jeg glæder mig som sagt umådeligt. Men jeg har rent glemmt den Rute, De foreskrev mig jeg kan huske, at jeg skulde tage af i en By, men om det var Ålesund, Farsund, Egersund det husker jeg sandelig ikke. – Har De derfor Tid så skriv to Linier om dette men strax ellers kunde det hænde sig, at Fuglen allerede var fløiten. – Frk. Backer^{k150} er frisk og rask. Selskabet i Foreningen^{k151} er svunden ind til ↔ 3 à 4 Personer; vi danne en fortrolig Klynge [#] lever naturligvis elendig, men <Finck>^{k152} – Stakkar – han lever vistnok endnu elendigere; det er en lidt trist Tanke for os at vide, at Fyren af os 4,5 Personer skal føde Kone, mange Barn, etliche^{k153} Tyender o.s.v. Men det var jo ikke det, jeg vilde sige. Frk. B. er kommet temmelig langt på sit Billede, men hun bliver nok ikke færdig såsnart som hun troede, men det går nokså godt; hun har skrabet ud og malt efter de mest forskjellige Modeller den unge Piges Ansigt, men nu tror jeg, hun er på god Vei. Her er skrækkelig hedt og uudholdeligt om Dagen. Nei hvor jeg glæder mig til at komme afgårde. Det er sandt, gratulerer ↔ mange Gange med Deres Bror^s sidste Arbeide,^{k154} det må være godt. Men tænk Dem bare. Jeg er også optrådt som Avis skriver; det er en Rolle, som jeg aldrig troede jeg skulde komme til; men som De måske har læst i norske Aviser også, har v. Piloty^{k155} været Gjenstand for en Masse uhyggelige Avisopsatser i Anledning af at han meldte en gammel Mand, som skjældte på Keiseren. Historien er imidlertid lidt «Snaus» for ham, men det som har stået i Aviserne er tildels Løgn og Overdrivelse, og derfor har jeg i Dagbladet ladet indrykke en Opsats, som forklarer, hvorledes det gik for sig. Altså på

Gjensyn. Deres hengivne

Eilif Peterssen

7. oktober 1878. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

Christiania den 7de Oct. 1878.

Kjære Frøken Kielland!

Vil på ingen Måde gjøre Undskyldning fordi jeg ikke har skrevet før nu, thi Grunden var simplemto den, at jeg ingen Lyst havde – havde idetheletaget ingen Lyst til at gjøre Noget, førend jeg havde min Altertavle^{k156} istand og det tog megen Tid. Siden jeg nu er indpå dette, og siden jeg ved, at De interesserer Dem for det, skal jeg strax begynde at skrive om den. Den var ikke ^{alene} ikke kommen til Christiania da jeg kom derhen, men jeg måtte vente i næsten 14 Dage, og da den [#] så endelig kom, varede det endnu et Par Dage uden jeg fik Fat på den. Alt dette var fortærende kjedeligt, men endnu værre var det, at da den kom op, virkede den så mørk, at jeg næsten ikke kunde se mere end *en* sort Masse. Det var imidlertid ikke min Skyld, men Architektens,^{k157} som havde anbragt Alteret således, at det ikke blev belyst fra de Vinduer, som extra vare gjorte for Altertavlen. Nu havde jeg et meget vanskeligt Arbeide med at lyse Billedet op, og Alt er gået meget bedre end jeg *nogensinde* havde ventet. Hele Comitèen og Biskop og Statsråd har Alle fundet den vakker og stemningsfuld, og [#] flere Præster kom hen til mig ved Festmiddagen og sagde at «Billedet var

dem en bedre og en alvorligere Prædiken end den Biskoppen holdt ved Indvielsen». Mere kan jeg ikke forlange, men hvad som var mig denne Gang i Grunden vigtigt, det var hvad Dom Mor^{k158} vilde felde over den, og den kunde jeg ikke ønske mig bedre i nogensomhelst Henseender. Mor har sådan en Fantasie og Følelse, som jeg næsten aldrig fandt, og dertil en – naturligvis fuldstændig ubevidst – skarp ^{critisk} Dom, og hendes Anerkjendelse har virkelig været mig dennegang og specielt ligeoverfor dette Billede af stor Værdi. Stakkars Mor græd og [#] da jeg om Morgenen – efterat være ganske færdig – førte hende ~~derfra~~ derned kunde jeg næsten ikke få hende væk. I Dagbladet,^{k159} hvis Dom jeg sætter mest Pris på, har der stået en særdeles rosende Kritik, men ellers kan nu Folk sige, hvad de vil. Jeg har fået et virkelig prægtigt Atelier, som ligner det, jeg havde i Schwanthalerstr,^{k160} men som er større. Jeg har fået prægtige Stole hos Gram,^{n16k161} som forresten er en Jøde, ditto tre Lysekadalabreⁿ¹⁷ med Reflectateurer, og når dertil kommer alle mine medbragte Ting fra München, så skal jeg få det omtrent så hyggeligt som i Schwanthlstr. Og jeg mærker også tydeligt, at det for mig gjælder, at [#] få det så på Atelieret, at jeg er *helst* der; thi hvor opmærksomme F og interesserede end Folk er imod mig her, så skjønner jeg tydeligt, at der ikke er så svært Mange, jeg virkelig kan have nogen sandt Udbytte af, men ^{med} disse Få skal jeg få det prægtigt; jeg får Al Piano og glæder mig til de korte Dage med lange hyggelige Eftermiddager. Og der er såmeget, jeg har at lære både af det Ene og Andet, og det skal jeg få bedre Anledning til her. – Jeg behøver ikke at fortælle Dem, hvor glade mine Forældre ere – det er ikke på nogen stormende Måde, men jeg mærker det på Alting. Her er ikke så få Malere her – M. Müller,^{k162} Ross^{k163} [#] og Sinding^{k164} altså. Men jeg bryder mig i Grunden ikke om Andre end Ross, men han

kjender jeg også så godt, at jeg kan nyde hans bedste Sider – Noget som Ingen kan ved ham som jeg, da jeg tror, at han holder mest af mig. Sinding har skuffet mig i næsten alle Henseender. Som Kunstner vil jeg næsten ikke tale om, da han Kitscher i en uhyggelig Grad – det er næsten ikke Alvor i Noget af det – men jeg er stygt bange for, at han ikke er ærlig, og ikke bestræber sig for at være ^{det} engang. Kommer jeg imidlertid til andre Resultater, så skal jeg strax skrive om det, da han det jo er en svær Beskyldning. Heyerdahl^{k165} & Werenskiold^{k166} ere reiste. Fra Deres Bror^{k167} skal jeg hilse, ligeledes fra Oberstlieutenant Smith^s Familie; ^{k168} hils mange Gange Deres Far^{k169} og Mor^{k170} og tak dem endnu engang for Deres Venlighed imod mig – ligeledes Sømmes^{k171} og Kiellands^{k172} og skriv snart til mig, så er De snil Deres hengivne

Eilif Peterssen

19. og 25. oktober 1878. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k173](#)

Stavanger 19/10 78.

Kjære Peterssen!

Med et paafaldt der mig en lyst at begynde paa et brev til dem, da jeg saa saa paa deres datum 7^d, forekom det mig for tidlig at svare, men i næste secund lo jeg af mig selv, og sidder nu ved skrivebordet over denne begyndelse. Tak skal de have, fordi de ikke skrev, mens de havde ulyst, i *somme* ting kjender de mig, men vel havde det været bedre, om lysten før havde indfundet sig. Det kan jeg godt tænke mig, at deres moder [k174](#) har de egenskaber, de siger, de faa gange jeg har talt med hende, har jeg faaet en anelse om det, men jeg har aldrig været mig selv, tildels følte jeg mig, som spillede jeg den fromme ligeover for hende, og naar saa hun har udtrykt sin taknemlighed for mit venskab for dem, saa blev jeg aldeles caput ynkelig.

[#] Jeg synes, alt i alt, Peterssen, har de det egentlig godt og maa føle dem rig og glad ved livet. Naar de finder nogle faa, af hvem de kan have udbytte i omgang, hvad skulde de vel gjøre med mange, det vilde jo bare være brydsomt og tage megen tid. Ja de taler om at lære, end

alt det man burde lære og ønskede at vide, da kunde jeg ønske at være ung for at have tiden for mig, men jeg har jo havt den og har vist, hvorledes jeg brugte den, riktignok var jeg altid syg, eller rettere lægerne paaløi mig en eller anden incurabel sygdom, som gang paa gang stivnede al min <u>ngdomsglæde og lyst, daarlige læger skulde egentlig hænges eller landforvises, men hvorhen? Vil Ross^{k175} blive i Norge i vinter, det vilde være slemt for min søn Hassan,^{k176} jeg haaber, han reiser til Paris, undskyld^{at} jeg tænker mest paa hende, men de har saa mange, som tænker paa dem, de behøver ikke mig, og hun er min kjæreste ven, paa hvis venskab [#] jeg af mit ganske hjerte tror, og det er desværre for mig en ting, jeg har svært for. Det gjør mig overmaade ondt, hvad de siger om Sinding,^{k177} især da det minder mig om en erfaring fra isommer, hvor han var mig uklar, men ikke døm for fort og ikke lad dem indvirke paa, undskyld at jeg er saa vigtig at sige det. Men netop med Sinding kan man saa let lade sig forsnakke, hans feil ligge saa klare, hans væsen er ofte saa stødende, at der er hundrede ting at opholde sig ved. Kan de ikke som kunstner ærlig sige ham, hvad de synes, saaledes at han vil tro dem for jeg tror nu, det kunstneriske og det menneskelige hænger sammen, kunde han faa alvor i kunsten, saa kom det vist i mennesket ogsaa. Det er da saa uendelig trist at maatte opgive et menneske, man før har troet paa, noget tristere er der næsten ikke. Ja faar de deres atelier som det i Schwanthalerstr.,^{k178} saa er det godt nok, de caféer vi havde der den første vinter, aa ja begge og gaasemiddager glemmer jeg ikke, de har gjort meget godt i München.

[#] Og saa kommer vi til brevskriveren selv, jo tak hun har det upaaklageligt, men vi ville lade hende selv tale, som det hedder i alle

velskrevne romaner. For øieblikket holder jeg paa med et Stilleben, som er meget godt i farven, ja det er det, og særdeles morsomt stillet, ideen er et bord som staar ved et gammelt vindu med glasmalerier, de to nederste ruder ere med i billedet et rødt silkeforhæng hænger ned og er kastet over ryggen af en gyldenlæderstol, paa bordet er kaal af flere sorter, gamle krus et fad fisk, østers og andre ting, som først komme senere. Paa fadet ligger 16 fisk, tænk dem den rigdom, de faar vist en tvivl, naar de hører, at jeg har malet dem i 3 af disse korte og mørke vinterdage, men jeg maatte stræve dem sammen, for længer holdt de slet ikke, og et par af de nærmeste hoveder skulle end nøiere studeres. I farven ere de brave, tror jeg vist, men om de ere nok udførte, forstaar jeg sandelig saa lidet, der er ikke tvivl om til hvilken art hver enkelt hører, men det er liden trøst. [k179](#)

[#] 25/10.

Det er ikke for at hale tiden ud, at de ikke skulde faa for snart brev, men fordi jeg har været og er trist, tung og haabløs. Efter at de var reist, kan de tro, jeg oplevede en herlig storm paa Ogne, [k180](#) *Gud give*, jeg engang maatte kunne male det, men at evnen til det maatte komme som en pur naadegave, det indser jeg. Men de skulde se det. I den bugt, hvor de sagde, de helst badede, gik bølgerne næsten til de to store stene paa min solskinsstudie, den med pigen, som bar kurven paa hovedet. Jeg sad længe paa en sten og saa paa det, søen gik fraadende hvid, det smaaregnede uafledeligt, vandet gik meget høit op med hvide skumbølger men den sidste halvpart af stranden for de blot op og gled saa ud igjen, hvergang de gled ud speilede klipperne sig i vandet og gav farve og mørkhed i det ellers blot sølvagtige hele. Naar jeg tænker paa de stormbilleder, jeg hidindtil har seet, med blytunge

skyer den blanke uveirsstribе og de grønne bølger, saa er det som et simpelt olietryk mod den sølvstraalende [#] storartede natur jeg havde for mig. Alle sandflader dernede mellem klipperne vare aldeles oversvømmet af bølger, som rullede op og atter gled ud, Magda Kielland^{k181} var kommet ud for at se paa stormen, og vi vare e^{ft} par gange næsten i fare, da bølgerne overraskede os, hvor vi ikke ventede dem. Da saa stormen var forbi, og vandet efter flere dages forløb faldt saa nogenlunde tilbage, saa blev der et liv blandt de ellers saa øde klipper. Søen havde revet løs fra bunden en mængde tare og tang, og der blev nu en kjøren op af det, som var uhyre interessant at se. Jeg kom derned en eftermiddag og blev overlyksalig ved at se det, satte mig strax til med skitsekassen og fik noget ud af det. Et af mine motiver er beregnet paa den slags staffage ^{men i al beskedenhed}. Der kjørte 12–14 heste ustandselig op og ned, vist 20 mand arbeidede med at læsse paa kjærren nede ved stranden, kjøre det op paa den nærliggende mark og der læsse af. Der stode mændene ofte til knæerne i vand hestene ligesaa, ret som det var kom en høiere bølge end de andre og for op mellem dem, [#] det mørknede, en gut fik nedfaldssyge og blevt baaret hen og lagt mellem klipperne, det hele blev mig saa forunderlig alvorlig, opløftende, at jeg følte mig mindre liden selv ogsaa. Ikke fortæl Sinding eller Thoulow^{k182} om dette, jeg er gjerrig paa det, de andre vare reiste, jeg er den eneste, som har seet det. Efter de var reist prøvede jeg at arbejde videre paa de samme studier, det gode veir var forbi, saa jeg havde strid og møie, men dengang fandt jeg, at jeg havde dem bravt sammen og ved endnu klart, hvorledes jeg har ment at gjøre hver enkelt, som jeg vil bruge. Herhjemme har jeg malet vore to heste, saaledes som jeg mener at bruge dem, og jeg tror, de ere brugbare.

Man lever godt her i slægten, Sømmes^{k183} ere i byen, og det er mit bedste tilhold, de lærte desværre ikke at kjende, hvilken perle min tante Hanna er. Jonas Sømme^{k184} er reist til Paris, Andreas^{k185} har leiet en bekvemmelighed og har nu travlt med at faa meublement, Anna^{k186} og Lisbeth Sømme^{k187} leve godt.

[#] Uncle Axel^{k188} har kjøbt det billede af Ulfsten,^{k189} som var i kunstforeningen, Carsten^{k190} er i Kjøbenhavn, da hans Vaarluft indstudies ved theatret.^{k191} Deres billede her i kunstforeningen er vundet af en af byens rigmænd, der mest interesserer sig for griser, saa Gude^{k192} gaar med den plan at faa ham til at bytte med Amaldus Niensens,^{k193} som Gude har vundet. Saa maa de tilsidst plages med spørgsmaal, som jeg i min ensomhed ønskede svar paa. Er Gudes^{k194} sidste billede indvirket paa af fransk kunst, og er det godt? Er Kroghs^{k195} billeder virkelige ikke gode og hvorledes lever han? Er Holthers^{k196} portrait godt, og hvordan gaar det ham? Er Skredsvigs^{k197} sidste billede fra landskabets side meget godt? Det lille billede af Harriet^{k198} hertil er meget fint i farven og let og rent udført med teknisk finesse, saavidt jeg skjønner det.^{k199} Mon hvor hun er, jeg har ikke hørt paa længe, men sender mine ugentlige breve til München, naar hun kommer til hyggeligt familieliv i Paris, kan hun ikke faa saa tidt brev. Hils hjertelig deres moder, til Ross og Sinding en venlig hilsen fra deres hengivne

Kitty Kielland.

Alle her hilser dem, de har vundet mange venner her.

Adresstekst:

Hr. historiemaler Eilif Peterssen.

Maribogade 11.

Kristiania.

12. mars 1879. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k200](#)

Paris 12/3 78.9.

Kjære Peterssen!

Saalænge blev det altsaa, før jeg skrev, lysten manglede mig, det har været grunden. Jeg sidder her paa atelieret, dagen er nu saa lang, at man maa gjøre et par pauser mellem kl. 9 og 6, jeg blev nu saa overfaldet af søvnighed, at jeg maatte gaa lidt bort. Uvilkaarlig kommer mine tanker først til mit arbeide, fordi jeg hvert øieblik løfter hovedet og ser hen paa det ene, som i mine lyse øieblikke er mig en glæde. Det er et billede efter en studie, som de ikke har seet ~~anden~~^{andet} end en daarlig begyndelse til, klipper, havet udenfor, solbelyst strand med tang og to hester, kjærrer og 1½ mand, luften er som mellem regnbyger. [k201](#) Hele billedet har jeg malet prima ned, og der trænger bare lidt eftergaaen hist og her, for at det kommer til den slags fuldkommenhed, som jeg kan bringe mine billeder til. Det er sikkert den^t [\[#\]](#) bedste jeg hidindtil har gjort, fordi det vist er den bedste maade for mig at tegne grundigt op og saa forsigtig male færdig nedover med blot en *tynd* undermalning under, jeg har malet dette i 6 dage. Mit andet billede er omtrent færdigt, det er den studie med blomsterne,

som de kanske husker, jeg har taget høiere luft og gjort formatet bredere ellers aldeles bibeholdt studien, det forekommer mig, at jeg har faaet ind det, som er i studien.^{k202} Begge disse vil jeg vove mig til at forsøge at sende ind til salonen,^{k203} alle forbereder mig saa pent paa at blive refuseret ved at forsikkreⁿ¹⁸ mig om, at det gaar saa uretfærdigt til, men det hører jeg lidet paa, blir de refuseret er det sikkert, fordi de ikke duer, dermed lader jeg mig nu ikke afsnakke. Ak gid der var noget menneske paa jorden, som vilde kjøbe noget billede af mig, ikke af pengegridskhed ønsker jeg det, skjønt dem trængte jeg ogsaa til, men det er saa vidunderlig hensigtsløst, hvorfor man maler, naar ingen sjæl bryder sig om det, men man jo leve, selv om man intet har at glæde sig over.

[#] Her er ikke morsomt i Paris, man lever saa ensomt, alle ere saa optagne hver på sin kant, og disse kanter ligger saa mærkelig langt fra hverandre baade i virkeligheden og i interessen. Somme er der dog, hvorpaa afstanden ikke virker, Lundes^{k204} fr. ex., men der er nu jeg den virkende, da jeg daglig gaar derhen, den mest trofaste hernæst er Lindstrøm,^{k205} han er blevet meget takkeligere og klogere, saa han virkelig er os til stor hygge og støtte[.] Ved de det besynderlige træf, at da jeg paa Hamburger station skulde gaa ud af døren med mit Gepäck, stod jeg side om side med en herre, og da vi saa paa hinanden var det Lindstrøm og mig, tør jeg spørge, om det ikke var latterligt. Saa er Collett^{k206} snil, han er jo mindre stød og udholdende, men æ naar man jævnlige frisker lidt op i ham, saa holder han venskabet oppe, og takkelig er han jo altid, selv naar han er gennem utaalelig, saa man faar lyst at kaste ham en ildtang i hovedet. Søndag var Collett, Lindstrøm og jeg ude og spiste middag derefter i Café de la regence^{k207} og endelig om aftenen hos Thoulows,^{k208} ja ikke Lindstrøm, han vilde

ikke gaa med der.

[#] Skeibrok^{k209} er ogsaa en af de faa, men han har i den sidste tid været forsvunden, saa jeg ved netop nu mindre om ham. Heyerdahl^{k210} ser jeg aldrig her, han har ikke sat sin fod indom min dør, men det er jo hans bekjendte svaghed ikke at ville^{gide} se andres arbeider. Han er ellers kommet sig i elskværdighed, han er, efter det lille, jeg ser til ham, blevet beskednere og blødere i sindet og her er det saa forunderlig paafaldende, hvilket rent udtryk han har i ansigtet. Mig forekommer det, at han ligesom staar stille i sit arbeide, han maler med olie ^{og} ^{men} temperabehandling, og det gaar ikke, efter min unmaßgebliche^{k211} mening, da det giver noget hvidt kridtet, det saa ud alt, som om det var overtrukket med æggehvide. Men det ved jeg, at jeg ikke forstaar det, havde jeg ikke kjendt Heyerdal,ⁿ¹⁹ vilde jeg have syntes, at det var lidet godt, men kjendende ham, ved jeg altsaa, at der maa være mer i det, end jeg kan se, Harriet^{k212} saa ogsaa ^{meget} mer, men fandt det ogsaa forkjert i behandlingen. Men mennesket Heyerdalⁿ²⁰ er blevet mig meget mer sympathisk end før, for øieblikket udvikler han sin musiksands sammen med sin cousine frk Heyerdahl.^{k213}

[#] Harriet gaar det meget godt i hendes arbeide, jeg har intet seet af det, men ved hvorledes hun daglig faar ros af sine lærere og ser, at hun om aftenen i acttegningen gjør meget gode fremskridt eller rettere har gjort, for der tegner hun meget godt og fint. Sjelden er hun her i atelieret, nu hver torsdag fredag og lørdag fordi hun maler et lidet billede, som hun skal se at faa solgt, det staar nemlig økonomisk overvættes daarlig for hende. Mon det ikke var muligt at gjøre noget for, at hun fik stipendiet iaar igjen, hun ^{har} ellers aldeles intet, da jo

ingen af hendes billeder ere solgte. Det er svært ondt at vide hende trykket af disse sorger og se fremad for hende, at hun muligens maa reise fra disse forholde her, hvor hun vist nu ved protection eller interesse af Bonnat^{k214} og de andre der, kunde faa mange fordele. De maa dog ikke lade nævne dette til noget menneskeligt væsen, for Harriet vilde blive vred, om hun vidste, jeg havde skrevet om det til nogen selv til dem. Jeg ved, Harriet vilde hilse dem mangfoldige gange, om hun vidste jeg skrev, hun lever forresten bare godt.

[#] Af kunst ser man desværre lidet her af moderne mener jeg, men heller ikke det er rigtig sandt, da her netop har været to mindre udstillinger, hvor der var flere gode og en masse slette ting. Portraitter, lader det til, er den stærke side her, Bonnat og Lepage^{k215} havde de bedste, af landskaber var der ingen til at elske, jeg tror nu, at landskab er det vanskeligste, da man aldrig ser det godt fyldestgørende gjort. Gid jeg kunde stille *Dem foran* mine billeder og faa en streng kritik, jeg har ingen rigtig at stole paa, Lindstrøm som jeg før aldrig var enig med i kunst, er her den bedste, han er som sagt meget klogere end før. Men jeg har aldrig den glæde og støtte af nogen kritik som af deres. Sig mig har de den tro at jeg vil kunne arbejde mig igjennem tunghederne i mit talent, jeg siger ikke for alvor mer, at jeg tvivler om ^{at jeg har} ~~mit~~ talent for jeg ved, at jeg har det, ei heller vil jeg mer gaa irette med Vorherre, fordi det er lidet, jeg tror, at størrelsen afhænger meget af ens egen character og villie, men kan en som har begyndt saa sent, som uheldigvis har en saa ugunstig smag for motiver, haabe paa at kjæmpe sig [#] igjennem til anerkjendelse, for det behøver man, det føler jeg, ikke berømmelse men anerkjendelse. Hvis de er saa snil at svare mig, saa husk at skrive mig lidt om dette. † Jeg har saadan pinlig

følelse af, at jeg ikke lærer noget og af at jeg maatte lære, men hvor og hvad ser jeg ikke, hvis jeg ikke faar mine billeder ind paa salonen, har jeg ikke mer at gjøre, da kommer jeg til at synes, det er saa urimeligt at male flere billeder og ikke vide, hvor man skal gjøre af dem. Tror de, det vilde være klogt, da at copiere noget i Louvre, men nei jeg skal ikke mer plage dem med spørgsmaal, de faar vist overflødig nok af den sort.

Thoulow^{k216} har et meget vakkert billede, terrain med lyng og græs, det er godt tegnet og vakkert i farven, paa den ene side telegrafstolper, han sender vist desværre et andet til salonen, som jeg synes, er saa almindeligt en hvidgraa luft og strand, i midten en gruppe skibe. Uchermann^{k217} skal male saa godt, men jeg har ikke seet ham eller hans arbeide. Hos Smith-Hald^{k218} var jeg, det var mig lidt en skuffelse, han er standset forekommer det mig og maler nu for kone [#] og to børn, gjør derfor to aldeles lige billeder, store og tomme, en stille bugt med seilebaade, let skyet luft en sø snevei og i forgrunden denne vel kjendte gruppe, en pige med et lidet barn paa armen og en lidt større gut ved siden. Denne gruppe maa være en faldgrube for malere, de fleste som skulle have staffage eller figurer i landskab forfalder til det. En anden faldgrube er en moder med et barn halvt liggende paa fanget. Men da jeg blot den lille stund i hans atelier saa Smith,^{k219} har jeg ingen dom om ham, kanske han er accurat den samme, hvis man saa mer til ham, ligesaa takkelig og ligesaa talentfuld. Idag er rammen til mit billede kommet og dræber det ganske efter min mening. Harriet havde igaar faaet megen ros af Bonnat^{k220} og et prægtigt tilbud af den madam som har atelieret^{k221} at hun faar male en legemstor act^{alene} under Bonnats corectur, de kan vide, hun tog imod det og arbeider nu hele dagen dernede, hun gjør formelig opsigt i den kreds hun færdes, gid hun maatte kunne blive og høste reel nytte af den interesse, hun

har vundet sig. Hils hjertelig deres moder [k222](#) fra mig. De ved, at de glæder om de skriver til

deres hengivne Kitty Kielland.

[13. april] 1879. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k223](#)

Paris <13 Avril> 79. [n20a](#)

Mr historiemaler Eilif Peterssen.

Maribogade 11 *Kristiania*

Norwège

[#] Tusind tak for deres brev, det glædede mig *meget* at faa, det var saa elskværdigt af dem at skrive saa udførligt, et sikkert bevis paa deres venskab, men det mistrøstede mig. Dette skriver jeg, fordi jeg ved, det vil glæde dem at høre, at begge mine billeder [k224](#) ere antagne paa salonen. [k225](#) Tilfældigvis fik jeg underretning før de andre, da alle har bogstaver *efter* K. og det gaar alfabetisk, saa jeg var saa sikker og stolt, mens de andre endnu pinedes, ja Thoulow [k226](#) har bestukket nogle vagtmestere, og derved faaet vide, at hans er antaget. Dette er den første lille anerkjendelse udenfor mine venners og ganske enkelte maleres, jeg nogensinde har faaet, saa jeg har lov at glæde mig. Jeg ventede spændt i hele gaar, man havde sagt, at blot de refuserede bleve meldt, saa de kan tro, jeg blev bleg, da der kom et brev til monsieur K. – jeg rev det op, da jeg endnu havde det haab, at et var antaget og læste «ont été admis», at mit hjerte hoppede af glæde er bogstaveligt

sandt. Hils Tycho [k227](#) og fortæl det, naar de ser ham. Kitty K. [k228](#)

[11. mai 1879]. Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k229](#)

Rue la Condamine 66

Batignolles^{[k230](#)}

Kjære Peterssen, undskyld at jeg plager dem med noget. Det er muligt, at mit Stilleben^{[k231](#)} kommer til kunstforeningen fra Bergen, jeg har givet ordre om det, hvis det ikke der blev solgt. Siden det er saa uvist, vilde jeg nødig skrive om det til directionen, men bede dem være saa inderlig snil at sige til Gaarder,^{[k232](#)} om han vilde sætte som pris paa det 170 kroner, det er ikke meget, men jeg vil egentlig gjerne have det solgt for hvadsomhelst. Jeg skriver til dem og ikke til Tycho,^{[k233](#)} da jeg ved, det haster før indkjøbet, og jeg ikke finder hans brev med hans adresse.

En ting til havde jeg lyst at bede dem om, skjønt det ikke er for mig. Frk Backer^{[k234](#)} har faaet en liden bestilling her, [#] som skulde være i Norge til den 9nde juni, hun tænkte at give det billede med nonnerne, men jeg synes, at prisen er for liden og haaber at kunstforeningen køber det, skjønt det jo var bedre, om den købte det store. Er det dem muligt at faa vide, strax indkjøbet er gjort og da at skrive et kort til mig om det, saa vilde jeg være dem svært taknemlig, hun maatte nemlig i

sine korte fritider her stræver svært for at faa et billede sammen i den korte tid, og jeg vilde saa gjerne have lidt af hende den sidste tid, jeg er her, dertil havde hun igaar sin migraine et tegn paa, at hun er overanstrengt. Ak gid, directionen vilde bestemme at kjøbe hendes store. Dette er muligens lidt virvar, men hovedmeningen er, at det vilde være svært godt at faa vide, hvad udfaldet af indkjøbet var med hensyn til Harriet, jeg haaber, hun ikke ganske glemmes, for det er trist at se hendes standses rent af pengemangel, [#] jeg tror ikke, hun burde male flere ufærdige studier nede hos Bonnat,^{k235} det deprimerer hende, og hun kan ikke efter min mening lære mer der, som det der drives. Hun har lært at anlægge friskt og levende baade i farve og tegning, der er meget mer dristighed og overligen enhed i det hun gjør nu, men det fine er der aldrig tid til at faa ind. Det har visselig været hende overmaade nyttigt, da det maa have givet hende selvtillid at faa saa megen ros og saa ofte gjentagne forsikringer om stort talent, jeg vilde ialfald i hendes sted blevet styrket i høi grad, men hun har vel større berettigede fordringer, thi det har ikke gjort nogen stor forandring hos hende, som jeg kan mærke. Da jeg alligevel skriver, kan jeg ikke lade være at sige, at det efterpaa forfærdede mig at have skrevet det om Heyerdal,^{k236} som Smith^{k237} havde sagt, saadant kan man i et bevæget øieblik [#] sige og forstaaes, det er langt anderledes med skrevne ord, men det lærer jeg aldrig, naar jeg skriver, har jeg personen saa klar for mig i tankerne, at det aldrig falder mig ind, at han kan faa brevet i en ganske anden stemning, saa at de sagte ord kan se aldeles anderledes ud, end naar man hører tonen, hvori de bleve sagte. Om en time skal jeg ned paa salonen^{k238} med Harriet, det er idag kunsternes ferniseringsdag.^{k239} Lev inderlig vel. Sig mig, har de opgivet at besøge Ogne^{k240} isommer eller hvorledes er det, det vilde

være extra morsomt om vi fik se dem paa vestlandet, der var da godt at være?

Deres hengivne
Kitty Kielland

17. juli 1879. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k241](#)

Ogne^{[k242](#)} 17/7 79

Kjære Peterssen, nei nu gaar det ikke længer, jeg sætter mig til her midt paa dagen at skrive. De maa dog ikke tro, jeg har glemt dem, fordi om jeg ved dem lykkelig. Det er mig en stor glæde, naar jeg tænker paa dem, og det er meget ofte, at vide, at de isandhed føler dem lykkelig, det maa være en vidunderlig følelse, som jeg af ganske hjerte under dem at have. De fik vel gennem Nicoline^{[k243](#)} en hilsen fra mig, saa de mærkede, jeg ikke var fuldstændig troløs. Men det er ogsaa bare det, at de har forlovet dem, som berettiger dem til at vente brev fra mig, for de har faaet 3 fra mig, uden, at jeg saa en eneste linie fra dem, det at man forlover sig udsletter dog vist ikke skrivekunsten, saa jeg er lidt fornærmet, men bare lidt.

[#] Det er gaaet saa uvilkaarlig og saa rent mod min villie, at jeg ventede saa længe med at skrive, udenfor Paris, hvor jeg ivaar malede nogle studier, fik jeg brev fra Harriet om deres forlovelse, med en bøn fra dem, om jeg vilde skrive. Jeg skrev strax i hovedet næsten et helt brev, mens jeg sad og malede studier, formede dig en hel række venlige sætninger, som blot manglede papir, blæk og pen for at

komme til dem. Naar jeg saa kom i hus skulde jeg spise, naar det var gjort, vare kræfterne færdige, jeg maatte hvile, og atter var arbejdstiden der. Med et bestemte jeg mig til at reise hjem, alt gaar i lynets fart med mig, saa det gik til i en hurlumhei, jeg kom hjem, der var alle mine sødskende, som tog mig helt og holdent, saa først nu er jeg kommet saa langt, alle de venlige sætninger ere gaaede tilbage i mit indre, men om de ikke komme frem, de ere godt bevarede, [#] sikre vexler ere ogsaa gode at have?

Saa sidder jeg atter paa Ogne, ikke meget klogere end ifjor, eller slet ikke klogere, ja hvad er derved at gjøre. Der jeg staar, der staar jeg, det er et noksaa agtværdigt standpunkt, da det er grundet paa myrflid, [k244](#) men «funken», [k245](#) som min oncle altid taler om i anledning al kunst, ja den blev ikke mig givet. Har de læst «Papegøien» en farce af Wergeland, [k246](#) helten er en til menneske forandret papgøie, hele hans stræben gaar ud paa, at man ikke skal opdage, at han er papgøie, dette høres vist morsomt sagt, men der er sorg paa bunden. De havde ret i deres brev, man kunde ikke endnu dømme om, hvad der vilde blive af mig, tænk ikke mere paa at dømme om det, «saa langt og ikke længre», jeg er ydmyg, at jeg kan sige dem alt dette. M Saa reiser de altsaa til Italien, maatte al lykke følge dem og alt held i [#] deres kunst, nu kommer vel atter bjergprædikenen eller andet stort arbeide frem igjen, det haaber jeg saa sikkert paa, jeg elsker deres store arbeider, nu da de er lykkelig og kommer derned, hvorhen de jo har længtet, saa kommer det større og begeistrede frem. De ser nok mellem liniene, at jeg har savnet lidt af det i de senere aar, altertavlen og Judas undtaget. Nei jeg er egentlig ikke istand til at skrive, de maatte bare være vis paa, at mit venskab og jeg var den

samme. Hils venligt deres moder fra mig. Et tryk har jeg, og det er, at jeg ikke har skrevet til Andrea, [k247](#) jeg havde i vinter et venligt brev fra hende, senere har jeg hørt om hendes forlovelse, aa ja det er stygt. Hils Nicoline hjertelig fra mig, lev begge vel.

Deres hengivne
Kitty Kielland.

8. februar 1880. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

Rom den 8de Febr. 1880.

72. Via St. Nicola da Tolentino.

Kjære Frøken Kielland!

Undskyld at jeg i al Hast bare rabler sammen et Par Linier til Dem, men det var en Ting, jeg gjerne vilde spørge Dem om. Som De vil kunne huske, gjorde deres Onkel gennem Dem mig en Bestilling. Ikke sandt! Det var Deres Onkel Axel?^{k248} – (det er forgalt, men jeg tror aldrig at kunne lære Navnene) og ikke sandt Prisen var omtrent 400 Spd?^{k249} Jeg er imidlertid [#] ikke sikker nok på dette, til at jeg tør uden videre correspondere med: «Hr. Consul Axel Kielland». Er dette den rigtige Adresse? Og tror De, at han nu var villig til at tage imod Billedet? De vil huske, at han først vilde have et Motiv fra vor gamle Historie, men at han siden overlod mig Valget. Jeg har nu et Billede under Arbeide, som jeg havde tænkt at sende ham, og som jeg vil sælge ude for 400 Spd. uden Ramme. Dette Sidste af flere Grunde – først fordi man her i Rom [#] ikke kan få smukke Rammer uden sorte – dernæst fordi Fragten er så ganske ualmindelig dyr og for det Tredie fordi Billedet jeg egentlig vilde have sadt en større Pris på det. Billedet er nemlig temmelig stort – 3 romerske Gutunger som lege sammen – i

vel halv naturlig Størrelse. [k250](#) Jeg vil naturligvis ikke udtale mig om dets Godhed, men jeg tror dog at turde kunne sige, at det er et bra Billede, og jeg tror at man vil synes om det – idetmindste synes man om det her – og ikke Kunstnerne alene, men også Publikum – for Dem og for mig er naturligvis det omvendte det vigtigste, men Publikum er jo [#] ofte ræd for det som *bare* Kunstnerne synes om. Vil De være så snil at svare mig på dette – det haster jo ikke så forfærdeligt, da Billedet endnu ikke er ganske færdigt, men når De har Tid engang. –

Vi har været i den sidste Tid umådeligt optagne af Carnevalet, som iår har været mere storartet end det har været i det sidste År. Og tænk bare! vi har vundet 1ste Premie, som den bedste Vogn på Corsoen – Kommunen opstiller Premierne – det var Fru Jerichau, [k251](#) som arrangerede det Hele, og det ^{var} altsammen hendes Costumer – vi vare Tyrkere eller Orientaler – sadt under store Palmetrær og kastede Blomster. Det var både smukt og morsomt, men som vore bedste Münchenercostumefester var det dog ikke. Lev nu vel, jeg skal hilse fra Nico [k252](#) og Andrea. [k253](#) Lev vel. Deres hengivne

Eilif P. –

Den internationale Kunstnerforening, mest Italienerne og Spaniere vandt den største Pris – men det var en Extrapremie. Alt var et Optog fra Ludvig den XIII Tid og aldeles magnificent. [n21](#)

18. februar 1880. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k254](#)

Paris 18/2 80.

Kjære Peterssen! paa mit at elier ligger en anden begyndelse paa et brev til dem, samt deres brev, men da jeg nu sidder her med mulighed til at kunne skrive, vil jeg benytte leiligheden. Min oncle hedder «Grosserer Axel Kielland», [k255](#) det er nok adresse, jeg er vis paa at han gjerne vil have billedet snarest muligt, jeg tror sikkert, at prisen var mellem 4- og 500, ellers ogsaa 400 spd [k256](#) ikke under, saa det er sikkert alt efter hans  nske. Han maa vel kunne faa en pen ramme i Christiania. Hvis de ved, hos hvem han bedst kunde faa i Christiania, vilde jeg tillade mig at foreslaa, at de ogsaa skrev det til ham, han kunde da faa bestilt den, f r billedet kom til ham, saa han ikke maatte vente paa detⁿ, naar de gav maalet med.

[#] Husk, at de ogsaa har en bestilling fra en f tter af mig, Andreas Sømme, [k257](#) men den har jeg aldeles glemt, blot at jeg oftere har sagt dem den, ved jeg. Da jeg havde sendt deres sidste brev, var jeg meget misfornøiet med det, da det var skrevet i en saadan uvenlig fart. De saa vist slet ikke derudaf, at det havde glædet mig saa særdeles meget at faa deres venlige brev, og at det var mig en saadan nydelse, at I begge

savnede mig. Det at kunne glemme virkelige venner er en usandsynlig ting, for jo længer man lever, jo mer lærer man, at venner er en sjelden og kostbar ting, saa det, tror jeg ikke, at de tiltror mig, men jeg vilde nødig, at de skulde tro dem puttet tilside blandt værdifulde, men ubrugbare antiqviteter, da de ofte er fremme iblandt de tanker, som jeg har brug for daglig. Gid jeg kunde se deres billede, i det hele hvad de gjør; Det kan nok være, at et ophold i Italien vilde være [#] en stor nydelse, man maatte vist der kunne male billeder directe fra naturen, som er mine ønskers høiste maal. Sidst skrev jeg vist ikke om mit arbeide, saa nu faar de faa det. Jeg holder paa med to billeder et stort 2 metre paa den ene kant, det er et lyngterrain med sandras i forgrunden, jeg strider med at komme fra studiestandpunktet til at have billedvirkning ind i det jeg gjør, og det er svært nok. Det andet billede er en torvmyr i dette format, 1 mtr 24 1 mtr 20^{k258} høi regnfuld luft, terrain nede udskaarne torvpytter, torvstakker, vaad jord, lyng og andet til myren hørende, dette billede syntes Wahlberg^{k259} maatte blive accurat som det var blot lidt mer udførelse paa et sted i forgrunden, han syntes, at der var storhed i luften. Det andet syntes han maatte forandres noget i luftvirkningen, at jeg for at faa solvirkningen i forgrunden frem, skulde gjøre luften mørk istedetfor lys, hvilket jeg nu har gjort og selv finder meget bedre. Jeg skal sige dem, jeg har virkelig gjort fremskridt [#] iaar, jeg er rent bange for mig selv, at det kan være sløvhed, at jeg er fornøiet med det, jeg gjør, jeg føler mig beklemt ved, at jeg næsten ikke kjender Katzenjammer, men det er saa. Nu ligger det kanske i, at mine motiver iaar ret er efter mit hjertes lyst, men ogsaa den, at alle finder saa store fremskridt, frøken Bauch^{k260} og Wegman^{k261} synes, der er saa stor forskjel, saadant maa jo give en mod. Fra første april vil jeg male figurer i et elevatélief for

saa til sommeren at kunne drive paa staffage ude. Hvis nu blot nogen vilde købe lidt af mig, saa jeg ikke havde følelsen af at male for faders loft, saa skulde jeg arbeide med trøstigt mod, men deroppe paa loftet, hvor nu to billeder staar, er der daarlig belysning og ikke andet publikum end piger, som hænger op vadske, i det er der liden fremgang; ~~Dine~~^{Mine} to sidste billeder er for store til at nogen køber dem af mig, da maa man være mester, men stort passer saa godt for min teknik.

Her sovnedede jeg ind paa stolen saa jeg faar lægge mig [#] Ikke skriver de ikke snart til Heyerdal, [k262](#) som de engang skrev, de vilde, han venter saa paa brev fra dem. De vilde være forbauset ved at se den fromme spagfærdige Heyerdahl, from og sød altid, saa rørende trofast i alt sit venskab fra München af. Da jeg sagde, at jeg havde faaet brev fra dem, bad han om at faa se det, jeg rakte ham det, saa viste han det strax til sin kone for at vise, Se Christine, [k263](#) saadan skriver Peterssen. Nu har jeg faaet vide, at det var ham, som endelig vilde, at de skulde gifte sig, hun vilde saa gjerne have ventet. Som kunstner, synes jeg, han staar lidt fast, men de ved, jeg dømmes for hurtigt og afgjørende, hvad han maler er fortegnet og har sin Reiz i detaillier, ikke i hel virkning. Han viser endnu bestandig hver gang den samme Charon' og den seene familiescene, som var hans motiver i München, men i alt hvad han for øieblikket gjør, en nymfe, en moder med et barn, [#] og en Cleopatra er der en fin kunstnerisk søgen, som her i Paris gjør godt at se, da ellers næsten alle blot tænker paa, hvorledes det skal virke paa salonen. [k264](#) Harriet [k265](#) og Skredsvig [k266](#) hilser eder hjerteligt, hils Andrea [k267](#) venligt. Skriv snart til min oncle om det, da det vist vil glæde ham at høre fra billedet. Lev vel begge og vær hjertelig hilset fra

deres hengivne

Kitty Kielland

Adresstekst:

A monsiur

Monsieur Eilif Peterssen

72 Via St Nicola da Tolentino

Rom.

20. oktober 1880. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

[k268](#)

Capri 20. Oct. 1880.

Kjære Frøken Kielland!

Man gjør sandelig Uret mod sig selv ved ikke oftere at skrive til sine Venner – det er ikke alene det, at man naturligvis af den Grund sjeldenere får ^{høre} Noget fra og om dem – men man kan også udsætte sig for at fjernes fra hinanden; det tror jeg nu ikke, at jeg resikerer ligeoverfor Dem – dertil var vort Møde i Sommer [k269](#) altfor godt og hyggeligt, men jeg vilde ønske, at jeg havde skrevet oftere til Dem – jeg har nu ikke [#] Anelse om hvor De er, hvordan De har det eller hvad^{or} De vil gjøre af Dem til Vinteren. Til mig talte De om, at De *kanske* kom til Rom, De ved, at det vilde glæde mig – ja jeg vilde blive rigtig glad over det, og jeg tror, at De i mange Henseender vilde blive tilfredsstillet, men det er dog, som om jeg ikke rigtig kan tro på det, da jeg hører, at Frøken Backer dog kommer til Paris til Vinteren – og det var jo i Tilfælde af, at det ikke blev noget af, at De vilde drage sydover. For min Del vilde jeg nu ønske, at I begge kom, thi jeg ved [#] få Mennesker næst efter mine Egne, som jeg holder mere af end af Jer,

men det (vilde være) ^{er} Egoismen, som taler udaf mig, når jeg ønsker dette, thi at I begge vilde have bedst af at blive i Paris, det tror jeg sikkert – idetmindste den første Tid. Hvad mig selv angår, så ved De nok at jeg har været her i Italien den hele Sommer. Jeg kom så glad fra Paris og Salonen [k270](#) og havde de bedste Forsætter – først og fremst det at male rigtig godt, og jeg syntes at det dog ikke kunde være så forskrækkelig vanskeligt *når man bare holdt sig til Naturen* og så havde jeg bestemt mig til at [#] tage fat på nogle rigtig enkle og lette Ting; men desværre det blev det ikke noget af; jeg forelskede mig i et Motiv med mange Figurer (inde i en Vinkneipe) og tog fat på et stort Billede. [n22k271](#) Jeg har rigtignok holdt mig til Naturen så godt jeg har kunnet, men det er vanskeligt at male *godt* – det er nok så desværre. Jeg er nu reist fra mit Billede og reiser derhen om en 8 Dages Tid, og jeg har ikke den ringeste Anelse om, hvorledes det er, jeg forsikrer Dem ikke den ringeste, og jeg tror heller ikke, at jeg kan afgjøre det; jeg tror sikkert, at det er anderledes end det jeg har malet før – håber det idetmindste – hvis det ikke er godt, vilde jeg blive fortvivlet, thi jeg har gjort mig utrolig Flid med det, ^{men jeg har haft frygtelige Vanskeligheder at kæmpe med} og jeg har vanskeligt for at tænke mig Andet end at jeg har Evner til engang at gjøre noget rigtig Godt – men dette er jo i Grunden noget Vås – det er formodentlig «sehr talentvoll» und schön in der Farbe. – Jeg havde forresten ikke tænkt at slutte således. Skriv nu snart Frøken Kielland og fortæl meget om Dem selv og Deres Planer og om Frk. Backer [k272](#) og hendes. Nicoline [k273](#) har vist fortalt Dem om hvor deilig vi har det her i enhver Henseende. Deres hengivne Eilif : Peterssen.

21. januar 1881. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

[k274](#)

Rom den 21' Jan. 1881.

74. Via Purificazione. 74.

Kjære Frøken Kielland!

Det bliver nok bare et Par Ord dennegang, men jeg kan ikke lade være at udtrykke min inderligste Medfølelse med Dem i Anledning af Deres Fars Død; [k275](#) De ved at Alt som angår Dem – Godt og Ondt – angår mig også som Deres gamle Ven, og hvad dette Tab angår, så ved jeg jo nu, hvad der vil sige at miste en elsket Far. Lykkelig De, som fik Lov til at blive hos [#] ham i de sidste Timer – for mig var det så usigelig ondt ikke at skulle kunne være hos ham være så langt borte. [n23](#) Ja vi har haft en tung Vinter, men alligevel så inderlig god hjemme hos os selv. – Jeg arbejder flittigere *end nogensinde* og tror at skulle få megen Glæde af mit Arbeide, og det optager mig så – jeg har aldrig i den Grad følt Arbeidets Velsignelse. Og nu Farvel, kjære Ven, skriv snart – jeg har ventet i hele Vinter på at få høre fra Dem.

Deres hengivne
Eilif : Peterssen

23. juli 1883. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

[k276](#)

23 / Juli. 83.

Kjære Ven!

Deres Brev fik jeg først iforgårs, da jeg har flakket endel om. Det gjør mig ondt, at jeg ikke kan komme bortom Sandefjord, [k277](#) men Sagen er den, at jeg først reiser herfra den sidste i Måneden eller måske endogså lidt senere.

[#] Ja jeg vilde sandelig også gjerne træffe Dem igjen – men kommer De ikke indom Christiania? Gjør De det, skulde det glæde mig hjerteligt. Skriv et Par Ord om det.

Deres Billede i Kjøbenhavn [k278](#) glædede mig rigtig i høi Grad – jeg har ~~hørt~~ seet Ting af Dem, som har havt ligeså megen Finhed [#] men det er et stort Fremskridt – så behersket, som jeg endnu ikke har seet noget af Dem – uden at have tabt sin Friskhed – jeg blev så glad. Det havde en udmærket Plads. Harriets [k279](#) Portrait af Dem [k280](#) havde gode Ting – men jeg syntes på langt nær så godt om det som om hendes Interieur, [k281](#) som er det friskeste, jeg kjender af hende – det vakte Opsigt hos [#] de Unge – men de Gamle betakkede sig for den

Slags Kunst.

Nu ja jeg håber vi træffes heri Byen.

Deres hengivne

Eilif : Peterssen

23. september [1883]. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k282](#)

23/9. Kvalben pr. Vigrestad. [k283](#)

Kjære Peterssen, netop to maaneder efter deres brev til Sandefjord, [k284](#) ser jeg, at det er idag. Længe har jeg tænkt at skrive til dem, nu blir det altsaa idag. Der var ikke tale om, at jeg skulde komme ind til Christiania fra Sandefjord, mine dage vare nøie talte, det er saavidt, at de strækker til. Deres kritik glædede mig meget, men *hvilket* billede taler de om, var der ikke tre, og hvor er saa de to, vare de andre aldeles forkastelige. [k285](#) Naar man har sendt ud tre børn, og de to ignoreres, blir man lidt forskrækket trods sin glæde over, [#] at det ene vinder bifald. Men tusind tak for deres hjertelige maade at criticere paa, rigtig en vens. Jeg skriver for at befæste dem i deres plan at komme til Paris, Harriet [k286](#) skriver, at de tænker paa det. Kom nu endelig iaar, vi længes saa efter dem, trænger saa til dem, og de vil sikkert finde dem vel der. Vor kreds er en udvalgt en, saa kommer iaar mine cousine Magda, [k287](#) hvilket for mig vil f være en stor glæde, da jeg trænger til ungdom. Harriet trænger meget til dem og deres kritik, hun er saa opfrisket i hele sit væsen, oplagt til at gaa fremad, saa netop nu vilde de være hende til den støtte, som hun har nødig. Jeg selv vil være

hjerterglad ved at have en, som med sympati ser paa, hvad jeg gjør, nogle enorme fremskridt kommer ei mer for.

[#] Velkommen altsaa.

Mon de atter er hjemme fra deres studiereise, og mon hvad de har udrettet. Det skal blive en nydelse atter igjen at følge dem i, hvad de arbeider, saa længe har jeg nu været fra det. Ja ^{helt} udenfor er jeg nu ikke, for jeg blev rigtig varm ved deres altertavle i Jacobskirken, [k288](#) den var særdeles vakker, men det er for flere aar dette ene arbeide, og jeg vil se oftere. Her er vidunderlig vakkert, en særdeles interessant natur. Gaarden [k289](#) ligger paa en høide slette, som skraaner ned mod søen, ved stranden er der sand og stener, mod landsiden er her lynghøider i det fjerne, omkring gaarden flade marker og over den en stor himmel med Jædderens stemninger, intetsteds er saadan belysning som her. Hvad jeg har gjort? Aa lidt af hvert, [#] men tiden har jo været for kort, 8 snaue uger. Dertil var det et hoveriarbeide [k290](#) at komme ind i arbeidet med sin aand, efter det sløvende kjedelige badeliv, [k291](#) og vel lidt svækkelse legemlig til, saa jeg behøvede lang tid og sur møie, før jeg var med mit hjerte dabei. Men da har man den velsignede pligt, som tørt driver en til arbeidet. Vi ere nu i den sidste tid 3 damer, frøkner Ancker [k292](#) og Thilén, [k293](#) saa vi om aftenen har det gemytligt. I midten af october mener Harriet, cousine Magda og jeg at reise ned til Paris igjen, hvis nu Harriet blir færdig til den tid med alle sine besøg. Naar kommer saa de? Sig mig, blir der en udstilling, nu i Christiania ihøst i lighed med forrige aar, jeg vilde gjerne vide det. [k294](#) Venlig hilsen til deres moder. [k295](#)

Lev vel og vel mødt til vinteren.

Deres hengivne
Kitty L. Kielland.

[Våren 1884?]. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k296](#)

Kjære Peterssen, der er en ting jeg saa gjerne vilde bedet dem om, som de kanske synes ikke, kommer mig ved. Kunde de ikke se at faa se Harriets [k297](#) copi i Louvre, hun trænger egentlig meget til at faa høre en overlegen mening om den, naturligvis taler jeg meget for Harriet heri, men ogsaa for mig selv, da det har meget at sige for mig, at Harriet bliver snart færdig med alle sine arbeider og kan reise hjem. Naar de sagde deres mening havde hun noget at holde sig til og vilde arbeide hurtigere og sikkrere mod maalet. Jeg kunde nok have ønsket at de havde seet mine studier for at høre deres mening, om de kanske havde faaet lidt haabefuldere tanker om mit standpunkt, ikke fordi jeg finder det saa, men fordi Pelouse [k298](#) nu for alvor har rost en af mine studier som godt studeret, tør jeg tro, at det er saa. Naar jeg endnu arbeider videre, saa er det fordi hver enkelt motiv interesserer [#] mig uden at jeg ser hverken fremover eller tilbage. Igaar var jeg meget bange for at blive syg, det kjendtes som om mit hoved vilde nægte mig sin nødvendige hjælp, hvilket ikke kunde være saa urimeligt efter saa megen arbeiden og heftig modløshed, sig Harriet, at jeg er bedre idag.

Igaar kom der bud i skoven at en her var kommet, som ventede mig, jeg ilede hjem i det haab, at de var der, saa var det hele en

feiltagelse.

Lev nu vel og tak for samværet i Paris; Hvis de kommer til at omtale mig nogen gang, saa ikke fortæl, hvor modløs jeg var, det er slemt nok for mig, at mine kjæreste venner skulde lide der under, men ingen anden behøvede at vide det. Lev vel kjære Petersenⁿ²⁴

Deres hengivne
Kitty Kielland.

31. mai 1884. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

[k299](#)

Qualbein 30, 31, 32 eller 33te Mai 84.

Kjære Ven!ⁿ²⁵

Jeg tror ikke, at jeg bliver her på Qualbein^{k300} i Sommer – det gjør mig ondt, fordi jeg havde glædet mig til det, men jeg synes ikke^{det} passer for mig. Det er jo ikke Tvivl om, at jeg nok skulde finde Ting at male, men jeg [#] jeg er bange for, at det er forbundet med større Vanskeligheder end *det er nødvendigt*, og det har jeg ikke Råd til – det tør jeg ikke resikere. Her er forfærdeligt vindigt – og da er det jo sågodtsom umuligt at arbeide ude med store Lærreder – og det vil jeg. Forresten kan jeg under ingensomhelst Omstændighed bo her på Qualbein med Mor [#] da her ingen Plads er – Larsen har telegraferet og kommer om få Dage det har Folkene også sagt – (*og desuden*) men jeg kunde bo på Horr^{k301} – der var jeg idag og de vilde gjerne tage imod os begge – men jeg er lidt bange for, at Mor^{k302} ikke vilde trives herborte – og da især *derborte*, hvor hun ikke havde Eder – og desuden det Hele blev jo ved denne Ordning anderledes. Nei – jeg tror, jeg tager til Sandøsund^{k303} indenfor [#] Færder – der var jeg for nogle År siden med Thaulow^{k304} og Krohg,^{k305} og der er det jo prægtigt i enhver

Henseende – alslags Natur øde og vild – og lun Skjærgårdsnatur – der bor også mange Folk – og der er også meget let for Logi ^{for såmange som} ^{vi}. Det kan *hænde* jeg tager til Skagen^{k306} – men jeg tror det ikke – har heller ingen rigtig Lyst til det på samme Tid som det jo er frygtelig morsomt – men jeg vil så nødig opgive det at være sammen med [#] Mor – så det gjør jeg vist ikke alligevel. ^{Da kunde jeg ligeså godt væ} blevet dernede. –ⁿ²⁶ Ved Sandøsund er det *udmærket*. – Her er det forresten prægtigt – skjøndt jeg tror, at Ogne^{k307} er ligeså godt – og Horr – der er nu flere Folk der end her – ellers var der i den Grad Tåge idag, da jeg var der, at jeg umuligt kunde se mere end 15 Alen fra mig. Jeg har streifet viden om – igår var jeg på Bø – som også var prægtigt men det ligger så [#] langt inde i Landet. Igårftes var jeg med på Hummerfiske – det så jo udmærket ud – men jeg fik ikke rigtig Tag i det – men det er ikke det som mangler – der, hvor Solen går op og går ned og der hvor den skinner og ikke skinner og hvor der findes Mennesker og Fæ og Jord og Hav og Himmel – der er der nok til at «fæste på Lærredet med vore udødelige Pensler – vov, vov!

[#] Konen her er fortræffelig – hun skulde jeg have rasende Lyst til at male og havde også gjort det – men hun har såmeget at gjøre til Helgen, – hun minder mig i sin stille, nydelige Måde at være på og ⁱ at tale om din Tante Fru Smith.^{k308} Jeg var reist ind til Stavanger imorgentidlig, men jeg er så bange for at komme op i og forstyrre Familiefester – det (~~gjør~~) er Pintsedag imorgen – det gjør jeg vel iovermorgen kanskje også [#] men jeg kan ikke godt vente længere. Hvorledes har I det? Skriv mig til – Bogstadveien.

Ja dette er virkelig kjedelig – jeg havde glædet mig til at vi skulde have været sammen i Sommer – men under disse Omstændigheder

lader det sig ikke gjøre – jeg håber I også ere skuffede.

Hils!

Din hengivne
Eilif : Peterssen

24. juli 1884. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

[k309](#)

Sandøsund pr. Tunsberg [k310](#)

24de Juli 1884. –

Kjære Venner!

Hjertelig Tak, kjære Kitty for dit kjære Brev; ja det var også for mig en Skuffelse, at vi ikke kom sammen, men jeg *tror* fremdeles at det for mig var det Rigtigste – og da især, når jeg havde Mor [k311](#) med; imorgen har hun været her en Måned, og reiser da hjem igjen; hun trivedes godt her og har bare havt godt af Turen, tiltrods for, at hun også her har havt det ensomt [#] – her på Sandø [k312](#) findes der nemlig ikke stort flere Mennesker end på den Gården, hvor vi bor – og jeg har været svært flittig. Derved at der er så få Mennesker her, har Øen nu Tillokkelse for mig – men også sit Manquement [k313](#) for en Figurmaler – *så det kan hænde*, at jeg om en Tid drager nedover til Skagen [k314](#) – vi har havt svært blåsandes Veir og her er Lidet eller Intet at male inde – og ikke let for Modeller. Jeg har malet et Billede – halv Tegning halvt Billede, som jeg har sendt til München – så et lidet Solskinsbillede og en Qvældstudie, til det Billede, som skulde være [#] mit «store» Billede; men det har desværre sine store Vanskeligheder

med det på Grund af Veiret, og hvis jeg om en Tid ser, at det ikke går, så tager jeg til Skagen. Det har været deiligt at være sammen med Mor. ⁿ²⁷ Har I hørt om min store Plan? – at bygge Atelier hjemme i Haven ^{k315} – ja vi talte jo nok lidt om det i Vinter, men nu ser det ud til at det bliver noget af – jeg glæder mig som en Unge når jeg sætter mig ind i det – men så får jeg jo også mine Anfægtelser – det er en megen vigtig Bestemmelse for mig, som vil være af stor Betydning; jeg har imidlertid allerede talt med Welhaven ^{k316} om Tegningen og hyggeligt og vakkert skal det blive – jeg bygger et stort Atelier med et Værelse – måske to. Det skulde være færdigt til Høsten eller Sommeren 85. Bare nu Flere – så fort som muligt vilde gjøre det Samme – og det er jo de Dygtigste og Yngste som [#] har Lyst. Jeg bestemte mig den Dag vi fik den årlige Bevilgning til Høststillingerne ^{k317} – det var en stor Ting – det er første Gang at vi har fået et offentligt Stempel på os til at existere hjemme – alt Andet – det Vesle som er – går jo ud på at sende os ud. – Skriv nu til mig og addresser det til Bogstadveien 20. – Igår havde jeg et hyggeligt Brev fra Fru Agathe ^{k318} fra Årøsund – hvor hun har det godt. Og hils alle de hyggelige Mennesker i Stavanger – det er et af de Steder, hvor jeg har befundet mig mest vel i Norge – og jeg tænker altid på den hyggelige, elskverdige Kreds – jeg kjender den jo slet ikke meget – men alligevel synes jeg, at jeg har kjendt den både længe og godt.

I kommer vel beggeto ind til Xnia ^{k319} til Høststillingen? Det må I – hører I? Lev vel og fortæl mig om, hvad I maler.

Eders hengivne Eilif : P. –

Mor hilser hjerteligst beggeto. Hils Mor Kvalben [k320](#) mange Gange.

8. januar 1887. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

Paris 8/1 87.

Kjære Eilif!

Godt, godt nytår ønsker jeg Dig, alt hvad der maatte kunne glæde Dig. Hils din mor [k321](#) og ønske hende ligeledes godt nytår med sundhed i det ny aar.

Du ser, jeg her sender Dig i fuldmagt for at Du engang skal faa dine udlagte penge igjen for ølregningen, jeg formoder, at Du har lagt ud for mig. Vil Du lægge indlagte bemyndigelse i en convolut adresseret *Overretssagfører Jonas Sømme.* [k322](#) *Stavanger.*» Ja først maa [#] Du jo være saa snil at fylde summen ud, som jeg har at betale.

Saa en ting til. Hos Dig bag et billede staar min lille aftenstemningsskitse, der er paa pap, den vilde jeg gjerne have sendt mig med billederne, som jeg netop har skrevet til vagtmesteren i Nationalgalleriet om. Til ham skrev jeg ogsaa, at jeg gjerne vilde have denne skitse med, at den var hos Dig, men skulde han ikke hente den, vilde Du da sende den ned. Den staar paa langvæggen bagom et billede. Vi lever bravt nu, har begge havt vore ture af ikke at være friske men nu giver det sig. Jeg er i fuldt arbeide paa et act atélier, det

synes endelig at dages lidt for mig, det var paa tide. Hjemme maler jeg Stilleben eller andet forskjelligt.

[#] Harriet^{k323} er iveri, men ikke enda med sit billede, dog nu har vi faaet piano, saa det blir vel snart. Vi havde igaaraftes en musikaften, Mons^{k324} med sin violin hvortil jeg spiller, det er endnu det eneste, hvortil jeg i musikveien har duet til. Asta^{k325} og Mons sang ogsaa. Ellers maser vi ogsaa med litteraturen, «Kommandørens døttre^{k326} og Mannfolk^{k327} siger for mig det meste i kvindesagen. Den første har det med finhed, den er sjelden fin og behersket, naa ja, det er jo egentlig det, en maa sige til Mannfolk ogsaa, skjønt paa en hel anden maade. Jeg er fornøiet med begge de to. Kroghs bog^{k328} er uhyre kraftig i sin intense enkelthed, det er mærkelig, at han har kunnet skrive saa kunstnerisk overlegent, som han gjør.

[#] Den er kanske det strideste, jeg har læst, men det kunde ikke falde mig ind at gaa af veien for det, da jeg synes, man skal kjende sine medmenneskers lidelser og farer. Selv om der ikke er raad til at se noget punkt, hvor man kunde være til allermindeste hjælp. Men kjære, man maa ikke vente at kunne hjælpe overalt, det skal alt være noget, at man har medfølelse, hvor der før var absolut uvidenhed. I de forskjellige familier her gaar det paa sin gamle vis. Hos Lies^{k329} snakker vi ud og letter af os alle tanker gjensidig, hos Bjørnsons^{k330} derimod vælger og betænker man. Ikke af feighed, men fordi man ikke ligger at kaste perler for – –, i disse tiders vanskelige temaer maa man have en ren opfatning at tale til, eller man maa se sig for. Harriet sender Dig sin hjerteligste hilsener. Din

hengivne Kitty

6. februar 1889. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k331](#)

6/2 89.

Kjære Eilif, jeg skriver for ogsaa at bede Dig *endelig, endelig* være montør. [k332](#) Det vil have saa uhyre meget at sige, at billederne blir ordentlig, rettere aandrigt ophængte. De danske har Krøyer, [k333](#) og de har det i alle henseender meget bedre end os, mer cimaiseplads [k334](#) og hver kunstner kan faa udstille, hvad han vil, hvormange han vil. Dere bedste af vore burde have ret til mer end tre billeder, er det vist, at det saa er lov, thi de franske selv kan udstille indtil 10, og hvorfor skulde de bekymre sig om, hvad andre lande gjør isaamaade.

[#] Jeg kan ikke skjønne, at det skulde kunne hverken blive saa dyrt for Dig eller tage saa megen tid fra Dig. Vi lover her at passe paa og se til, mens billederne fraktes ud, saa Du skulde finde alt færdigt. Grønvold [k335](#) har sagt, at han gjerne tog sin part af dette ansvar og arbeide, jeg gjør det gjerne, og det kan man jo due til, det er bare at være samvittighedsfuld.

Kan ikke Du, var det efter min mening bedre at have Grimelund [k336](#) end Sinding, [k337](#) men G. er svært middelmaadig som menneske, skjæbene skjælvenes og ikke resolut. Det blev aldeles ikke

godt. Nu var det ikke godt ordnet i Kjøbenhavn, lad os nu se her, hvor det gjælder ganske meget, at faa det godt gjort. Kjære bruger dere lidt mange penge nu, saa spar en anden gang, naar det intet gjælder, her gjælder det virkelig noget. Kom herved saa sent, at Du netop faar tid til at hænge det op og saa at [#] se udstillingen med det samme. Jeg haaber, Werenskiolds^{k338} brev allerede har bestemt Dig. Naar jeg hører, at saamange kommer herved, saa vilde det da være for galt, at Du ikke skulde, som har en saa bestemt opgave for Dig, som vi alle trænger saa til, at Du skal paatage dig. – Jeg synes, det er en dum grund af Werenskiold at give, den, at ~~man~~ Skramstad har sagt, at det var derfor, *han reiste* til Paris, for at blive monteur, thi den rigtigere grund bør nu være, at det jo kan hænde, Sofie^{k339} blir syg netop i den tid,^{k340} og det er nu ogsaa hans egentlige grund. – Kom dere endelig, hvorfor behøver dere at bruge saa meget, en kan jo leve ordentlig her uden at ødelægge sig, hvad skal en egentlig med mer. Ja nu forventer vi snarest muligt at høre, at Du har bestemt Dig, saa vi en masse kan vælge Dig. – Jeg skal sætte titel og navn paa en plade paa mit billede her. Sig er [#] min torvmyr altsaa i rigtig tid af Blomquist^{k341} indsendt? Du saa det vel ikke i den nye ny ramme?

Jeg maler et interieur her fra mit atélier,^{k342} det kan hænde, det blir noksaa bravt. Saa sidder jeg model for fru Ancker, hun maler mit portrait.^{k343} Jeg er meget sammen med de danske, Krøyer, Anckers,^{k344} Villumsen^{k345} og nogle andre, og de ere hyggelige, men det trætter mig at være alene norsk. Idag kommer kanske Grønvolds og Werenskiold det er vor middagsdag idag. Krøyer vil jo altid spise kvægbif og dyrt, og der har mellem os alle og ham været en venlig strid som nu er endt i et kompromis, hvilket er Richelieu til 2 fr. 50. Krøyer

har jeg forresten kommet til at lige gødt rigtig godt. Han maler et *umuligt* billede, ja han faar det vistnok saa godt sammen, som det overhovedet er muligt at male det. 31 portrætter, hele comitéen og malerne til den franske udstilling i Kjøbenhavn. Saa har Jacobsen, bestilleren, givet hver især karakter [#] 1, 2 eller 3 for om vedkommende skal være meget synlig eller ei. Men Krøyer greier det paa sin lette freidige maade, og godt blir det naturligvis og mærkelig nok interesserer det ham. Her er en vakker liden frøken Triepcke, [k346](#) som, jeg tror, vil have Krøyer, de ere meget sammen, men han ser mer faderlig end urolig betaget ud mod hende. [k347](#) Dog hvem ved. Hun er meget vakker, for vakker, og er saa rolig overbevist om sin skjønhed at hun altid hentyder til den. Det løine er, at naar nogen maler hende er det altid bagfra, det gjør Ancher nu, hun er for regelret. Hun er klog og vist begavet og ser snil ud. Nei nu er her mørkt og jeg maa klæde mig paa og gaa til middagen. Naar dere ser Anna Sømme [k348](#) sig at jeg har ikke glemt hende men været meget bundet hjemme. Iovermorgen skal jeg besørge en del i Bon Marché, jeg *har* samlet det op, da skal hun faa sit. Lev nu hjertelig vel begge to. Hjertelig hilsen fra eders

hengivne Kitty.

14. mars 1889. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

Paris 14/3 89.

Kjære Eilif, Du har vist faaet brev fra Krøyer, [k349](#) han talte forleden dag om, at det var da for galt, at Werenskiolds [k350](#) tegninger ikke kom med, og om at han vilde skrive til sit land at Tegnernes [k351](#) tegninger ogsaa maatte komme, for han troede, at det var af megen betydning at de var med. Saa slappedes vi kanske begge af ved at se alt det skriveriet i Morgenbladet isøndags, men om aftenen hørte jeg Werenskiold sige, at hvis komitéen vilde tage sig af det og overtage noget af ansvaret og udgifterne, saaledes som vel gjøres ved de andre forsendelser saa kanske det enda kunde gaa. Nei alt dette sagde ikke W, han sad og beklagede at tegningerne ikke kom med, og saa sagde han, at ~~naar~~ hvis komitéen paa tog sig af det, saa kunde det kanske enda blive. Det var just det Krøyer havde spurgt mig om, om man ikke kunde faa komitéen til at gjøre noget for det. W. [k352](#) gruede ogsaa for det økonomiske, at han skulde assurere, skulde fotografere alle tegningerne ogsaa her [#] besørge dem paa ramme. Dette sidste var jo naturligt, at han havde, men kunde ikke det med fotograferingen snarere gjøres som en indtægt for W. Det er utækkelig kjedeligt for vor afdeling, at den ikke skal have disse fine ting med, det vilde gjøre den sit til at ^{den} blev kultiveret, da der er saa meget ufærdigt i formen ved

saa mange billeder. Werenskiold vilde havt stor nytte af det, thi Gonse^{k353} jeg ved ikke, hvorledes den mands navn staves, har faaet megen interesse for Ws illustrationer, saa Werenskiold har tænkt paa kanske at prøve at faa ud nogle oversatte eventyr med hans illustrationer til. Men hovedsagen er nu, at illustrationerne vilde støttet udstillingen vor saa godt. Kan der intet gøres, W. har skrevet et brev, aa ja det er vel til eder, hvori han fryder sig over at have været meget skarp.

Du har nok meget mas og kav, jeg skriver dette, fordi Krøyer, som sjeldent er, tog saadan ivrig fart i, at det burde dog om muligt drives frem. Jeg ærgrede mig saa, over at Werenskiold strax gav sig, han svarte med første post, og han blev lidt hed, da jeg <da jeg>ⁿ²⁸ sagde, at han kunde da gjerne ventet og talt lidt med andre om det. Jeg tror, han angrer sit svar meget, men [#] han syntes, det var for galt at lægge paa den maade alt ansvar paa ham og udgifter, saa han blev ræd, at det vilde gjøre ham nervøs at tænke paa. Og det, at et menneske kan blive nervøs over en ting, det kuldkaster ligesom alle modbeviser nutildags, strax da jeg sagde Aa ja skidt om Du var blit lidt nervøs kunde Du ikke arbeide imod det da heller»; saa saa jeg, han syntes, det var der noget i. Naa ja er dette uretteligt, saa faar det være, men kjære kan der gøres noget ved det, saa gjør det.

Her er morsomt kunstnerisk mer end ellers iaar, Krøyer og Anchers^{k354} er til stor hygge. Krøyers store billede med 31 portraitter, aa ja det er naturligvis berillantⁿ²⁹ letvindt gjort og han har en rent storartet lethed for portraitlighed, men malerisk kunstnerisk saa det ialfald ved lys ikke saa godt ud. Det saa tyndt ud i skyggen og tungt ud i lyset. Krøyer og Berg skal hænge op i de andre to skandinaviske

afdelinger og K. glæder sig svært til, at dere to skal være sammen. Han kommer til at gjøre det ved fra midten af april. Ancker slutter netop Schandorfs portrait til Salonen, [k355](#) det var extra som karakteristisk, men engang ikke godt tegnet i figuren, nu siger han, at alt dette er [#] rettet, men han var alligevel temmelig nervøs igaar over det, det skal sendes ind nu. Fruen gaar og tegner act; hun maler mit portrait, men har taget paa et nyt, da hun mener at kunne tegne meget bedre nu, og det er sandt, det er langt bedre optegnet dette sidste. Wentzel, [k356](#) Visdahl [k357](#) og Ihle [k358](#) ere svært flittige paa Bonnats [k359](#) atélier. Soots portrait af Jonas Lie [k360](#) har det gaaet fælt traadt med, han kan meget mindre, end nogen tænkte, nu gaar Werenskiold og rent korrigerer ham jævnligt, derfor gaar det nu, men det er vel tvivlsomt, om det rigtig blir til noget. Og saa tænk, saa har han til dette brugt to hele vintre af Jonas Lies tid[.] Jeg tror nok, at der er ligesom kommet lidt energi op i ham nu, saa han anstrenger sig, og det er det, som mest mangler ham, derfor har han aldrig arbeidet ordentlig naar han har været herude. Han gider ikke være energisk, eller han kan ikke. Ikke sig dette om at hans portrait gaar smaat, det holdes saa skjult alt hele. Det er forfærdelig hyggeligt at have Werenskiolds [k361](#) her, han er et festmenneske, sjeldent at finde magen. Jeg skriver til Magda [k362](#) og, hvis der blir tid før, fru Ancher kommer, og jeg skal sidde. [k363](#) Lev hjertelig vel, og vel mødt i april. Din hengivne Kitty.

Werenskiold har nu endelig faaet øinene op for, at han vil tjene paa <Brocks> skitse, han sender den til kunstforeningen og sætter 600 som pris, men vil ikke sætte prisen paa selve billedet, siden det er en <privatmand> og <mer> portrait. [n30k364](#)

7. desember 1890. Fra Peterssen til Kielland

Brevs. 209

[k365](#)

~~7~~^{de} 12. 90ⁿ³¹

Kjære Kitty!

Det var da ondt at høre, at du var syg, rigtig ondt var det, men jeg vil da rigtig håbe, at det ikke er så farligt. Du har vel ventet at få høre fra mig, men Sagen er den at det har været mig umuligt at få fat på Knudsen [k366](#) før nu for en Times Tid siden, jeg har søgt ham 3 Gange, men han er for Øieblikket ikke beskæftiget i Departementet; nu traf jeg ham da som sagt, men Resultatet var ikke meget glimrende. Han havde ikke noget videre Greie på [#] det – egentlig ingen, har heller ikke noget med det at gjøre, bare med Uddelingen; han tog imidlertid frem Statscalenderen; der stod lidt om alle de forskjellige Legater, som findes her – men ikke nok – men han henviste mig til Bureauchef Grønvold i Kirkedepartementet [k367](#) – af ham får jeg fuld Greie imorgen, når jeg søger ham.

Jeg skriver dette alligevel idag, da jeg antar, at du er utålmodig, men skal imorgen skrive med det Samme, jeg har talt med ham, kanskje kommer jeg selv ud en Trip. Hvad min personlige Mening

angår om Anvendelsen [#] af Legatets Penge, så tror jeg, at det var det Rigtigste at bestemme sig for et Stipendium, men *et stort* eller to store – alt efter Legatets Størrelse – men iallefald så, at de blir mindst dobbelt så store som vore nuværende – først da blir der nogen virkelig Nytte af det.

Jeg vil hellere det end at Pengene skulde anvendes til Indkjøb – jeg synes det er greiere og mere nyttebringende i enhver Henseende. Hvem som skal uddele det? Ja det er jo frygtelig vanskeligt at sige. Det er jo umuligt at vide, hvorledes det vil komme til at se ud i Fremtiden med vore kunstneriske Affairer, men man [#] må da kunne gå ud fra, at «den representative Comitè», ~~«de Juryer»~~ vore «årilige Kunstudstillinger» og dermed «Juryen» ved disse og dernæst «Nationalgalleriets Bestyrelse» vil bestå; det måtte da være en af disse – og jeg vilde da foreslå «Juryen» ved de årlige Udstillinger; både den repr. Comitè og især Nat. Gall. Bestyrelse vil til alle Tider være mere Conservative, og da tror jeg at din Tanke træffes bedst, når du vælger Juryen – den vil – tror jeg – mere end nogen ^{anden} Institution være Udtryk for den fremadskridende Retning – og når der ved Siden af deres Arbeide som Jury – lægges til en så vigtig og alvorlig Ting som Uddelelsen af et stort Stipendium, så tror jeg, at Vælgerne vil vælge med end mere Omtanke. Men det bør udtrykkelig siges, at *de* – i dette Tilfælde altså Juryen – skal *uddele* det – ikke bare indstille – dette af den Grund at vedk. Statsråd flere Gange har forandret Indstillingerne – påvirket af personligt Pres. Ja! imorgen skal jeg som sagt gi dig Oplysninger om Ordningen af Legater. Med hjertelig Hilsen

Din Eilif /

21. februar [1897]. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k368](#)

Oscarsgade 22.

21/2.

Kjære Eilif!

Jeg har saa ofte tænkt paa at skrive til eder, engang har jeg begyndt paa et brev til Dig, men saa var jeg ikke vis paa efterpaa, at jeg vilde skrive om det, jeg skrev om, og saa blev det liggende. Her er i flere henseender løsninger imellem kunstnerne, ofte har jeg ønsket, at Du var her, da jeg tror, at Du kunde være et formilende led. Her i denne strid nu vilde Din person, om du havde gaat ind paa at være montør, rettet det hele. Det er efterhvert blit klart, at Munthe [k369](#) har mellem de mellemliggende kunstnere et rent had imod sig, og at de finder Werenskiold [k370](#) for mægtig, Sinding [k371](#) har de ligeledes uhyre imod. Men striden har dog havt en rensende virkning, tror jeg, da de alle er blit klare om, at der fra Strømdals [k372](#) [#] hold er rænker og intriger, som jeg venter at opleve, at de desavouerer ham. Kunde vi blive enige om at faa ham væk og faa en anden kanske helst en ikke kunstner til sekretær, saa kunde der ialfald blive ren luft at kjæmpe i. Vor

fremgangsmaade i denne strid var ikke saa overlagt, som en saadan skulde være, det har pint mig saa, at jeg rent var syg af det, vi kunde faat et møde og der fremlagt en ny liste. Dg Dog naar vi nu er der, vi er, og jeg ser tilbage, saa vilde vi intet opnaaet, og der er dog slaaget et slag for, at middelmaadigheden ikke skal regjere. Werenskiold har den hele tid vært syg, han vilde ikke kunnet komme i noget møde, Munthe og Sinding er aldeles udygtige til at møde med <klagestik>, de farer op og ved siden ikke, hvad de selv har sagt, samt kan umulig lempe sig efter de [#] ind i de andres maade at tage det paa, saa der kan ingen gjenvexere gjenvexel blive i discursen. Krogh^{k373} har vært mageløs, det har altid vært ham, som har holdt discussionen saglig. Werenskiold i avisen med Hjalmar Johnsen^{k374} var for stridt, men ingen af os havde set det, og da det nu var der, maatte vi altsaa staa ud det. Jeg for min part har aldrig til W.^{k375} sagt, at jeg fandt det for stridt, dertil har han vært for syg. Han burde fulgt sin første idé at skrive til H. Johnsen og bedt ham træde tilbage. For min part, synes jeg, at det kunde hjulpet, om ik han ikke havde nævnt navnet bare talt om den «valgte montør», det har vært ondt at se, hvor nær han H.J.^{k376} har tat sig det, men han kunde jo havt den mandighed at træde tilbage for der er nok ingen som rigtig ønsker ham, selv Strømdal fornægter ham i sin fule artikkel.

[#] Kunstnermødet vilde, om Kroghⁿ³² ikke havde vært dirigent, bestaaet i, at de andre skjældte ud de <fremskuende paa ondt>, han stansede hver person<heds>, men tilsidst da det var over fik Holmbo^{k377} lov til at komme med anklager mod Sinding, og da var det noget ægte sladder. Han skulde have sagt, at han vilde slagte den representative komité, og saa skulde han af fri villie vært skyld i, at vi fik at rum mindre i Stockholmmudstillingen,^{k378} end de vilde have git

os. S. [k379](#) svarte pent og greit paa det, men jeg saa en øienvexel mellem Holmbo og Strømdal, som sagde, at ^{de} mente Sinding løi. Strømdal er en djævel. Nu har Kunstnermødet gaat ind med en ansøgning til departementet <...> om at der maa blive anledning til at danne grupper, bare der ikke er noget fult med i det, naar Strømdal har med noget, saa har jeg tvivl. Han skal selv have et billede paa 3 meter, det er da en lykke at det ikke skal være med hos os.

[#] Vor opfatning, som vi har hævdet, at synes mig da aldeles berettiget. Naar denne udstilling skal omfatte aarene 80 til 97 saa bør der være med i jury og montør af de kunstnere, som i disse aar har faaet et berømt navn, og som man forudsætter at kjende bedst til kunstens gang i disse aar. Det viser sig allerede at, den representative komité ikke kan greie blot det at faa med af ældre billeder som bør være med, de har maattet ty til Werenskiold om at hjælpe dem. For mit vedkommende har jeg maattet forandre det, som den har anmodet om, da jeg vil have mit galleri billede med, de havde foreslaaet det store billede fra Stokkavandet, [k380](#) som jeg har hængende hos mig. Jeg har netop havt her fru Collett, [k381](#) ham har de blot anmodet om «den gamle fabrik». Jeg telefonerede ud til W. om han ikke syntes at Collett [k382](#) maatte have et af sine galleri billeder, dertil svarte han ja, samt at C. burde ogsaa [#] have med det billede som Werenskiold eier af <ham>. Jeg er anmodet om 3 bi ældre billeder, det hvide hus [k383](#) og Skjævelandsbroen samt galleri billedet. Jordet [k384](#) havde ^{de} spurgt om et lidet aftenbillede fra den anonyme udstilling men ikke hans galleri billede det store hus i sneen. [k385](#) Jeg sagde til ham, at han maatte sige at han ønskede det andet ogsaa med. Jeg har overtalt Harriet [k386](#) til, at hun skal have sit Bretagneinteriør, det mørke med sengen som eies i

Stavanger af verten i Grand. Alexander^{k387} skal faa det udlaanet.

Idag er Harriet hos Gyda^{k388} i Drammen. Det har gaat saa godt for Harriet iaar, da hendes malerskole strax var fuld, saa har hun tjent ordentlig fra begyndelsen, men nu er der naturligvis en som ser ud til ikke at ville betale 70 kroner[.] Hun har været i godt humør og mer modig paa livet end paa længe. Saa har hun den opmuntring, at flere elever, [#] som har vært paa atelier i Paris, fortæller, at Puvis de Chavanne,^{k389} har sagt til dem, at de maa have havt en god professeur[.] Hun skal atter til Lille Elvedalen, skjønt Garborgs^{k390} er borte, thi hun har flere ufærdige møti billeder enda. Kortspillerne^{k391} og et større landskab. Jeg har tænkt paa, om kanske Gyda skulde ville foreslaa hende, at de slog sig sammen, for hun vilde endelig, at Harriet skulde komme her og tale med hende[.] Det var sørgeligt, at Karl Gram^{k392} døde, det er et menneske, som man savner, skjønt en ikke saa ham saa ofte. Jeg kommer netop fra Langes, onkel bræd^{bad}, at jeg maatte hilse eder begge. Han pines fremdeles af sine smerter, det gaar høist langsomt nedover, men han har sine aandsevner og utrolige taalmodig resignation. Hos Werenskiolds^{k393} er der enda kleint. Det er influenzen vel som gaar over dem alle.

[#] Nu har Sofie bronchit og 2 barn er kleine, saa kommer vel Erik til at overanstreng sig med at passe dem. De har før iaar havt det saa godt og er saa fornøiet med sit hus.^{k394} Der er ogsaa meget hyggeligt, vi sidder foran kaminen, og det er overmaade <kuseligt>, hvad før saa saa uheldigt ud, at den skyder saa langt frem i værket. Hans atelier er hyggeligt, men der er lidet, da han har strævet med Snorre,^{k395} og paa det offerer han for meget, da han har en hel del portrætter, som han maa sige fra sig. Det er hans egne ord ikke Sofies, det eneste han har

begyndt i vinter er Lammers portræt, [k396](#) men det staar blot optegnet. Fru og frøken Dick har han malt isommer. De havde det svært hyggeligt med Nansens, [k397](#) især sluttede Nansen [k398](#) sig svært til Erik, de maa jo passe godt sammen, aa ja forresten saa passer Nansen til alle naturlige mennesker. Naar jeg af og til synes [#] det kunde være hyggeligt at være i Rom, saa siger jeg nu dog altid, at dette med Nansen vilde jeg ikke have undvært. Først hele det storartede, bevægende, høitidelige ved hans ankomst til landet og til byen, saa siden samværet med ham. [k399](#) Jeg har vært sammen med ham til alle festligheder, hvor man kunde komme med, overalt mødte han mig som en gammel kamerat. Jeg iagtog ham nøie for at <udspeide>, om han blev skadet af al den jubel og begeistring for ham, men ikke spor af det. Han har faat et saa dybt alvor i sit udtryk, at det er som om naturens store ensomhed deroppe har rensset hans sind og git ham sit præg. Han viste mig et fotografi af sig, tat med det samme, han kom til Jackson, [k400](#) jeg maatte næsten græde, saa vidunderlig stort et udtryk havde det, det lignede bløt Johanes [n33](#) den døber. Saa alvorligt et ansigts^{udtryk} har jeg aldrig set. Kommers og skøi er han oplært til, dans og munterhed har vi havt sammen i flere lag, jeg har ogsaa havt et, som blev meget morsomt.

[#] Hans foredrag var vidunderlig beskedent, for os, som har hørt ham fortælle flere af sine oplevelser, var det saa rart at høre, hvorledes han undgik at nævne dem, hvor han selv havde vist mest storartet mod. Ja det har frydet mit sind, at jeg ikke har kunnet finde en smaalighed ved ham. Det vil blive en glæde for eder at blive saanær en nabo til Nansen. I slegten skulde <dere vel ogsaa vises om>. Tante Lisbeth er skral, hun er svag og lider saa af anfægtelser <nyhed>sangst

at tante Hanna^{k401} synes, at hun næsten er forstyrret, men naar saa legemet er lidt bedre saa blir sindet det ogsaa. Tante Hanna er storartet, vi var forleden paa en rangel sammen, turede om i byen fra kl 12 til 2½, fandt ud blomster til hende at male efter og var i japanesisk udstilling og i Folkemusæet. Anna^{k402} er taalelig brav nu, hun har kunnet være i selskaber, hun bor nu hos tante Lisbeth, da Lili har faat en datter.

[#] Wenche ser svært træt og trist ud, mager som aldrig før. Men hendes døttre arter sig vel. Der er nu meget flittig læsning og Magda er hos W. paa kontoret. Cecilie var fornuftig i, at hun reiste til Kjøbenhavn for ikke at forstyrre kjæresten, han liger jeg godt at udsende. Dagmar^{k403} har det godt, Ingar^{k404} har faat en at førstepræmie ved et skoleskirend. Det skal være morsomt at faa eder hjem her. Tidlig vaar vil jeg til Jæderen efterpaa tænker jeg paa Jotunheimen igjen, hvor jeg var ifjor. Jeg har et billede derfra som ikke er værst. Lev nu vel begge eller alle tre, hjertelig hilsen.

Din hengivne Kitty

Hils Beate^{k405} og Baby^{k406} hjerteligst

[#]

Hils Ross^{k407} meget venligt og ellers venner i Rom <Thorne> L. Carlsons, Willumsen,^{k408} Rohde, Möhner, Oppenheim, <Zerritte>, <Chiaradia>.ⁿ³⁴

[#]

[n35](#)

Werenskiold

Munthe

Collett

Glørsen [k409](#)

Eilif.

Thaulow [k410](#)

Sinding

Jordet

Diriks [k411](#)

Harriet

Kitty

Tannæs [k412](#)

A Reusch [k413](#)

Thrane [k414](#)

S. Scheel [k415](#)

Skredsvig^{k416} er der endnu ikke svar fra, samt jeg ved Eiebakke,^{k417}
Eriksen,^{k418} Thorne,^{k419} Egedius^{k420} ventes at ville slutte sig til os.
Werenskiold vilde skrive til Grønvold^{k421} og Munch.^{k422} Harriet har
skrevet til Elise Sinding^{k423}

Adresstekst:

Signor Eilif Peterssen.

Quattro Fontane 13.

Roma

20. mars 1897. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k424](#)

20/3 97.

Kjære Eilif, Du synes vel, det er lovligt sent, Du faar svar paa dit spørgsmaal om, hvad vi synes om Dine billeder.[k425](#) Men det har været en travl tid, som ligger imellem, det er min undskyldning. Jeg synes svært godt om dem, i hel farve og stemning liger jeg kanske bedst solskinnet med kjørene, der er saa sundt og friskt, men ruinerne er saa storartet som motiv, det hænger mindre godt end de andre nemlig under galleriet, men det virker friskt og vakkert. Maaneskinnet har en udmærket dybde udover, der vilde jeg helst ~~havt~~ ikke havt figuren i, terrainet udover er prægtigt. Munthe[k426](#) var meget begeistret for dem især ruinerne, Harriet[k427](#) ligesaa, andre af kammeraterne er her ikke. Werenskiold[k428](#) er enda for syg til at være ude. Sinding[k429](#) er bare theater, de andre [#] er borte fra byen[.] Werenskiold har vært inde i døden, det var en pinlig tid, naar man staar ligeover for den frygt at miste en ven, saa kjender man, hvor fast han sidder fast i ens indre. Jeg var derude for en uge siden, talte da med ham, det var gribende at se ham. Han havde faat dette skarpe i øinene, som sydommers[n36](#) piner og alvor gir, saa saa gammel ud, haaret saa dødt og slapt ud, det skal jo falde af altsammen. Det var rosen, de første dage var han saa

syg, at han sagde siden, at han bare længe ønskede, at det maatte vær være slut, smerterne var saa grufulde. Ja nu er da billedene udsendt, det har været en plagsom tid, jeg har maattet ta mig af det, for Sinding var bare vrang, og Munthe er der intet tag i. I sidste stund vilde Sinding streike og vilde have os til at alle ikke at sende noget til Stokholm.¹³⁷ Munthe, Harriet og jeg var derude [#] til middag den dag, det stod i avisen, at gruppe var tilladt. Sinding for op og ned og maste om, at vi skulde fan ikke stille ud, vi skulde lade de andre representere Norge, men skulde skrive i avisen, at vi deltog ikke ^{under} middelmaadighedens herredømme. Munthe talte først noget med om, at der burde skrives i aviser og karæh karaktisere de andres stilling som støttede middelmaadigheden i kunsten. Men saa syntes jeg, det blev for ondt dette <had>, og begyndte at sige, at jeg fandt det aldeles urigtig at streike paa et saa sent stadium, det maatte være gjort fra først af, der var intet nyt kommet til, Sinding var lige vild, men da jeg saa sagde, at jeg aldeles ikke gik med og spurgte Munthe direkte, om han fandt, at vi kunde ~~forsvre~~ forsvare ligeover for alle eder andre at gaa fra det nu og for os selv med, saa svarte han, nei han syntes aldeles som jeg og Harriet med.

[#] Vi to damer fik dem da med paa at ordne i nogenlunde ro, hvad der skulde gøres foreløbig, foreslo Heyerdal^{k430} at være jury og melde juryen til andre. Men saa har den fæ repr. komité ~~inh~~ intet gjort for at ordne jury gruppens form for anmeldelse, og Strømdal^{k431} gjorde naturligvis alle mulige vanskeligheder. Det har vært ækelt at have med det at gjøre uden at have anden autoritet end, at en maatte gjøre det, Sinding var sogar fælt ubehagelig i det *sidste* øieblik og anty mente fremdeles, at man burde streike og antydede, at det hele var min skyld,

at der blev gruppe, vi skulde alle vært borte fra det. Den næstsidste eftermiddag gjorde Strømdal vanskeligheder med, hvorledes gruppen skulde anmelde, da telefonerede jeg ud til Werenskiold, og det viste sig, at han havde aldeles min anskuelse og vilde da telefonere til Hansteen, siden har jeg ikke tænkt paa det mer. Der har meldt sig 21 deltagere til gruppen, efter hvad jeg ved muligens to mer, Egedius,^{k432} Statskleiv,^{k433} Signe Scheel,^{k434} R. Thrane,^{k435} <Godlef Hanson>, A. Schneider,^{k436} M. Falsen,^{k437} Thorne,^{k438} Eriksen,^{k439} hvis de stiller ud.

[#] Jeg har forsonet mig med dette, at vi har skilt os, fordi alt er kommet ud, at det var deres plan, som der møtte op med sin færdige juryliste, at de vilde have alle «de store» ud af styret. Ligeover for en kompakt majoritet med Strømdal som drivkraft, saa havde ingen mulig imødekommenhed fra vor side nyttet. Hjerløv^{k440} har svart en, som sagde til ham, men der kunde da vært beholdt en med fra de andre, – «nei, tror du, at om Bjørnson, Hildisch og Rosenkrantz Johnsen var sammen i en jury, at de to sidste fik noget at sige?» Hjerløv er den mest fanatiske, men har denne tanke til en vis grad t bestemt deres handling, saa er det jo bedst, at de kommer til at regjere en stund. Jeg har faat den lettelse at kunne i al ro sige til Holmbo,^{k441} hør hvorledes jeg har tænkt i dette, og da forstod han saa godt, at det ikke gjaldt personene men prinsippet, at ved en udstilling som inbefattede fra 80 til 97 maatte burde en af de kunstnere, som i dette tidsrum havde faat sit navn berømt, været med at representere, og blot en af dem [#] som havde levet med i denne tid, var istand til at kjende til, hvilke billeder de representerede bedst det tidsrum[.] Holmbo h var for ung til at vide det, Hansten kom først hid i 87, samt at det vilde

være lidet passende om Hjalmar Johnsens^{k442} ukjendte navn skulde muligens representere norsk kunst. Dertil havde han blot at svare, at han vilde *ikke* stille ud med Munthe som montør.

Vaarudstillingen^{k443} er fælt svag. Dine billeder, Thoulows^{k444} og et interiør af Glørsen^{k445} er det eneste. Nu er nok alle gaat over til høstudstilling, blot der nu blir gjort en bestemmelse med det, mens alle har det i friskt minde. Især Krogh^{k446} har to gode friskere og Helga Reusch^{k447} et godt. Tænker I da ikke paa at bygge isommer, det forbauser os? Her lever vi ^{ved} det gamle, tante Lisbeth er svag og ynkelig, tante Hanna^{k448} er til en glæde at have herinde, men nu lakker det mod slutten. Anna^{k449} har en god tid ~~hæ~~, da hun er kjæk. Onkel ~~der~~ Lange hilser hjerteligt, det er ved det samme. Harriet^{k450} hilser ligesaa. Hjertelig hilsen til Magda,^{k451} dig selv fra din hengivne Kitty.

[#] Tusind tak for dit brev det er læst høit hos Werenskiolds,^{k452} og Munthes^{k453} til glæde for os alle. Skredsvig^{k454} har vært herinde, Harriet traf ham først og det viste sig, at han havde ikke forstaat noget af hele striden, at han nu syntes at vi havde aldeles ret, at han syntes det var leit at være paa den anden side, men syntes det var leit at svinge nu. Han søgte op øs alle for ligesom at vise sit venskab men det er nu noksaa utækkelig ikke at skrive sine kammerater om greie paa det, før han gaar til en anden kant.ⁿ³⁸

2.–3. januar 1905. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k455](#)

Via Babuino 58^{[k456](#)}

2/1 05.

Kjære Eilif!

Godt nytår ønsker jeg eder alle tre.^{[k457](#)} Jeg har gaat med en plan, eller vilde gjerne, det kunde bli en plan. Jeg tænker hver dag paa, hvor galt det er, at Harriet^{[k458](#)} ikke kommer ud mer, hun behøver det saa i høi grad. Kunde der være mulighed, naar flere kunde være sammen om idéen. Jeg vilde tænke reise penge ned og op eller mer, om Janas Jonas^{[k459](#)} ikke finder det for galt, men det maatte ikke bli for sent, for jeg faar jo mindre raad, jo længer jeg lever her, saa efter skolen blir for sent. Jeg tænkte, om du kunde ta korrekturen, men det vil vel ikke være muligt, naar du faat det store billede til Nygaard i arbeide. Her har du alle mine tanker, dermed stanser det, jeg ved ingen anden udvei, men dette maatte jeg faa udtale. Harriet maatte ta lidt af sit, hun maa jo leve, hvor hun er, vi spiser jo billigt her, men man er sulten mer her end hjemme, jeg for min del ialfald. Undskyld dette, jeg maatte faa tale til nogen derom, hvis Ingolf^{[k460](#)} vilde falde paa at

betale sin gjæld nu 500, saa vilde jeg strax ta dem og mer til, for jeg synes indbetaling af gjæld er en fortjeneste, jeg har altid tvivl^{om} eller glemmer helt laan. Han, stakker, kan vel næpt neppe det^{nu}, men han begynder at tænke paa at gjøre det; skrev Hilda. Vil du være saa snil at svare lidt paa dette, for jeg studerer hele tiden derpaa; er der ingen mulighed, maa jeg holde op dermed. Jeg har det meget godt, bor i samme hus som Thornes,^{k461} de er extra mennesker, fine og morsomme, vi holder meget sammen. Auberts^{k462} er jeg her kommet helt fra, de lever^{lever} paa Kapitol helt som videnskabsmænd, der ikke vil forstyrres, de skulde kommet her igaar, men udeblev, jeg er ræd, Veda^{k463} kan være syg, hun hoster saa. Jeg har gaat mine fødder saa saare-at saare, at [#] jeg vil sidde stille et par dage.

3/1 05

Nytaarsaften var vi hos Clements. Det var sammenskuls sammenskudsfest, vi var 10, Frydenbergs, <...>, Jacobsens,^{k464} Thorne, hun var syg, Kunst-Pettersen, billedhugger Wulf^{k465} og jeg, senere Hedberg.^{k466} Normændene var de min anførende som altid, men Thorne ~~han~~ har mange gaver paa det omraade og han er saa lidet paagaende, han morer sig selv. Vi holdt paa til 2 om natten.

Ossbahr^{k467} har optat sit ~~bekjentskab~~ bekjendtskab til mig fra for 22 aar siden, jeg kommer der sammen med Thornes og Tor Hedberg, de sidste tre, tror jeg, han helst vilde ha altid hos sig, jeg er ofte med. Det kan ikke være hyggeligere end at sidde stille der i Ossbahrs værelse, man kan tie eller tale, der er aldeles frihed. Ossbahr er et gennem fint menneske, en egen personlighed?,ⁿ³⁹ jeg skal hilse eder hjerteligt fra ham og fra Hedberg, om det sidste var til eder begge, ved

jeg ikke, men kjender Magda^{k468} ham, var det til begge. Ossbahr er et godt menneske, gjennem alle sine skjæbner har han beholdt en naturlighed, en sandfærdighed og retsindighed, som er velgjørende. Han er et ubarmhjertig vis paa, hvem han vil omgaaes, men han rækker ikke mange, og han har truffet paa hele verden, synes jeg. Jeg er meget taknemlig for den del, jeg faar, for han er overmaade ~~interessant~~ interessant og velgjørende i sin sikke ro. Jeg har ikke endat paa selve Rom, paa alle de musæer, som skal sees paa, naar nu fødderne blir solide skal jeg starte for alvor, og jeg glæder mig dertil. Her er nu koldt, men det kan vel taales enda, jeg har en liden ovn, som hjælper godt. Hos Bjørnsons^{k469} har jeg vært to gange, vil gaa der iaften, imorgen skal jeg der med I. Motzfeldt^{k470} og Gyda Gram,^{k471} men jeg vil gjerne høre om politikken hjemme alene. Jeg har godt af at være her, men nätterne kan enda være stride, du ser, skriften er saasomsaa, det blir bedre. Du faar undskylde dette, som jeg plager dig med, jeg tror ikke, det kan bli til noget, men jeg vilde saa fælt gjerne. Hjertelig hilsen til Magda, maatte dere ha det bare godt, hilsen til Ws^{k472} og Munthes,^{k473} hjertelig hilsen til dig selv fra din hengivne Kitty

Hvorledes har Ws det nu.

10. januar 1905. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k474](#)

Babuino 58. [k475](#) 10/1 05.

Kjære Eilif, vil du gjøre mig en tjeneste, her er saadanne vanskeligheder med at faa tilladelse til at komme frit paa musæer, den eneste lette vei dertil er din anbefaling til frk Vosgraff, [k476](#) hun fik den strax, ellers har da Jacobsen [k477](#) Thorne [k478](#) skrevet til alle kanter, ministeren ligesaa, de gaar frem og tilbage mellem Norge og Rom, nu endelig skal de faa sine kort.

Mon du vil skrive ligedan at jeg er maler, for her kjender man blot dig som maler fra Norge, jeg sender denne fra før om du tror, den vil ha nytte, men de tror her, den er aldeles uden værdi. Jeg har det bare godt, gaar og ser, spiser alle sammen, nei ikke alle men nogle sammen. Lørdag var vi sammen og danset vexelvis italienerne tarantellacen, vi vore danse, vi skal paa lørdag nu igjen. Men dette første var tilfælde og improvisation, det blir neppe to gange heldigt.

Hvis du vil skrive den anbefaling, vilde det kanske være af værdi om den blev anbefalet af italiensk konsul i Kristiania, men saaledes som frk Vossgraf, [n40](#) er bedst, Ditten [k479](#) har sagt det.

Jeg tror min plan eller tanke blir vel ikke mulig her er vel for dyrt til det nu, men det kunde være nærmere hjemme Florenz for ex, det er nærmere kanske billigere. Venter paa det svar [#] med spænding, men tror ikke paa muligheden. Dette i en fart, undskyld alle mine forslag, nu skal det være slut herefter. Hjertelig hilsen, jeg sidder hos Thornes [k480](#) der hilser med. Gid dere var her. Din hengivne

Kitty.

27. mars 1905. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

Rom 27/3. – 05.

Via Babuino 58.^{k481}

Kjære Eilif!

Hjertelig tak for dit brev med den gode attest, jeg var forbauset over de store ord.

Jeg vil tale nu med dig om noget, som jeg ønsker skal ske –, jeg vil saa gjerne faa Harriet^{k482} til at møde mig i Antwerpen, vi skulde da reise i Holland for en kort tid, se al kunsten der. Hun maa sikkert kunne faa fribillet af Andvord^{k483} frem og tilbage med skib dampskib fra Antwerpen, jeg har til resten penger nok til os begge, vi faar da atter i livet ferie sammen, hun har nu ikke vært ude siden 1889, hun trenger til luftling,ⁿ⁴¹ til opmuntring i sin slid, som hele hendes liv er. Vil du nu tale for hende, at hun maa si ja hertil, at hun maa strax skrive, naar hun kan møde mig, jeg mener i forparten af mai, skolen maa ikke hindre dette, den bør være slut da. Kan du ikke spørge Andvord, hvis hun selv ikke vil, om han ikke gjerne gir hende frireise, alle maatte, synes jeg, ønske, at hun kom afsted, alle som kjender hendes travle liv. Jeg har ofte tænkt dette, saa fik jeg et lovtalebrev fra Olaf Schou^{k484} fra Holland, strax satte jeg mig til at skrive til Harriet,

hun vil netop ha glæde af de malere, om de pæg penger, vi bruger, er hendes eller mine kan da være det samme, det er et tilfælde blot, hvor de er.

[#] Jeg lever godt her, lidt stille kanske, men det passer, her er saan masse skandinaver, saa, man deler sig i grupper, hvilke holder sammen for sig. Vi har vært i Ostia det er den længste fart, det var uhyre morsomt, der var Ossbahr^{k485} ikke med, men ellers er vi ofte sammen, Tor Hedberg^{k486} reiser nu desverre til Grekenland først siden hjem, han har vært jil, Ossbahr tar en tur til Neapel men kommer her tilbage. Hos ham var vi ofte i begyndelsen, nu træffes vi oftere til maaltider ude. Imorgen skal vi til en liden fest for Bjørnson^{k487} hos Ossbahr, om aftenen holder Thornes,^{k488} Clements,^{k489} og jeg en fest, afskedsfest for Hedberg og Ossbahr, Kitty Kamstrup^{k490} vil være med, men hun er blot medlem ikke indbyder.

Vi har nu sommervarme, frugttrær blomstrer eller er næsten færdige, her er deiligt, jeg gruer for at reise, jeg vil længes meget, men jeg har tænkt over, om jeg skulde bli en tid for at male, jeg tror det har liden mening, for tiden er for kort, før varmen blir for uudholdelig til arbeide, man maa da altid bytte sted, eller reise hjem. Thornes blir her, tror jeg, de tænker paa Paris til næste vinter, da kommer Eriksen^{k491} derhen. Holbø^{k492} er her, han maler sin kone^{k493} hele tiden, men de er saa lykkelige, de holder sig aldeles for sig selv, naar vi træffer dem bare smiler eller ler de. Auberts^{k494} er i fuldt arbeide sammen, han reiser alene til Grekenland, i juni tror de, at de kommer hjem. Fru Motzfeldt^{k495} ser jeg undertiden, men hun er paa farten mellem rige amerikanere, jeg vilde have hende i selskab, men i sidste øieblik sa hun fra, hun skulde til en amerikaner, først havde jeg opsat

for hendes skyld, Gyda Gram [k496](#) kom her. Nei nu er jeg træt det er aften. Hjertelig hilsen til Magda [k497](#) og dig selv, gid dere var her ivinter. Lev vel alle din hengivne Kitty.

Vi lever i politikken her med er forfærdet over B. B. [k498n42](#)

29. august 1906. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k499](#)

Høvringen Sell. Gudbrandsdalen

29/8 06

Kjære Eilif.

Jeg er klar paa den kjedelighed, at dette vel kommer for sent, for sent til at ha nogen nytte mer, jeg vil aligevel skrive. Jeg hørte, at du tænkte paa at svigte som montør, maatte det ikke være saa, thi altid kommer der, just naar vi tror, at nu vil det gaa sin gode gang, en eller anden hindring. Nu havde du læt lovet at ville være eventuelt montør, du blir stemt paa af alle, de andre to faar faa stemmer, men nei heller ikke paa dette skulde vi kunne stole. Vi blir altid vildfarende faar under «den gode hyrde», altid blir der noget ~~æd~~ af den art, altid. Dette er min bestemte erfaring, du burde være dernede og du burde, naar du har alles stemmer, kan du da gaa fra det?

Mit hode er træt, derfor kan jeg ikke skrive, ser du, du faar pine a<...>ⁿ⁴³ forstaa mine daarlige bogstaver. Gid du enda kunde bestemme dig for at reise derned, de andre to sammen vil ikke kunne hævde sin specielle person sammen, snarere vilde en enkel af dem greie det hele, naar han havde hele ~~asvaret~~ ansvaret, du og ~~Krøgh~~ Krogh, ^{k500} naar der

skal være to, eller du og Eriksen,^{k501} men du maatte være den ene af dem eller helst alene.

Undskyld, at jeg synes, naar du har alles stemmer, har du *pligten*, hvis du ikke er fælt ~~syg~~ syg, mit alvor er det. Vi behøver din [#] person dernede. Du har vel grunde, hvis du ikke vil, men alle vore stemmer forpligter dig *meget*, naar du selv har skrevet, a at du vilde modtage valg, du passer til at være vor montør, du er sikker og klar.

Jeg lever helt ensom nu, veiret er en kamp fra vuggen og til graven her mer end noget sted paa jorden. Jeg har to billeder at kjæmpe for eller med, motiverne er morsomme, jeg har tre, men det tredie blir til næste aar, jeg maler, naar jeg kan derpaa, men det blir ikke færdigt. Mens Hallings^{k502} er her, lever jeg herligt, der er velvære i deres væsen, de udfylder hverandre, jeg ved ikke, hvem der er mest at holde af af dem, de letter for mig alle vanskeligheder, jeg spiser der middag, hviler aftenen ved peisen. Nu er her øde, her sner undertiden, er hundekoldt, men jeg vil holde ud i længste laget. Nu slaar de alle marker, her er masse mennesker udover landskabet, ellers er her ensomhed, til gjederne kommer i masser, det er morsomt, der blir liv om aftenerne. Harriet^{k503} hviler paa mig, hun faar bare sit ene billede færdigt, hun maa atter helt derop til næste aar, hun har nu ikke mer penger, naar hun kommer hjem, dette maa være aldeles hemmelighed mellem os. Hun har en ~~bønk~~bog bankbog af mig, saa hun har for øieblikket, hvori 100 kroner, men du kan vide, hvor lidet morsomt det er for hende, hvor utryg fremtiden er for hende. Aars, Gunvald, har bestilt en skitse til 100, den maler hun deroppe, maatte hun faa den færdig, det vilde hjælpe for øieblikket. Saa har jeg Baby^{k504} stakkel, Bodde^{k505} har vel mistet sin stilling i den fallite bank, kanske

sparepænge med, han vilde nu leie leilighed til dem, hun skulde har reist 7de sept, men skibet var fuldt, hun [#] maatte opsætte, nu er hun hos Hegels, hvor de er uhyre snille mod hende. Jeg er kommet ind i det hele der, hvilket jeg er glad over, men derom kan ikke skrives. Baby mistede forfærdeligt ved Alliks død.^{k506} Det er ikke let at vide de to unge niecer alene uden noget i den store verden, der er meget, en kunde ønske at kunne gjøre. Baby rørte mig. Jeg har tre børn, Harret Harriet og de to, dette maa du ikke si til nogen. Else^{k507} har det godt for tiden. Nei nu lev vel, dere er vel sammen nu alle tre og lever altsaa udmærket, hjertelig hilsen til Magda,^{k508} ja til dere alle. Nu er her pludselig 16 hester lige udenfor huset, der er uveir, derfor kom de. Vil du telefonere, hvis Jane^{k509} er i byen, og si, at jeg blev saa et uhyre glad over brevet, og at jeg svarer, saa snart jeg kan, har tid og hode dertil.

Maatte du kunne læse læseⁿ⁴⁴ dette brev. Mon de har bedt dig bestemme en ramme til et lidet billede, Einar^{k510} skulde bede dig. Lev vel da, jeg vil tænke paa dig din geburtsdag, husk paa det. Din hengivne ven Kitty.

Adressetekst:

Hr maler Eilif Peterssen

Lysaker

Vestbanen

Kristiania

10. november 1908. Fra Kielland til Peterssen

Brevs. 209

[k511](#)

10/9 08

Kjære Eilif, dette brev har jeg faat, men har ikke kunnet finde nogen anden end Gelmeyden, [k512](#) jeg mente at han maatte kunne tilbyde til underpris, men han vilde ikke. Nu er de billeder større, det antagne til 12 eller 1300 kroner, hvilket gjør dette vanskeligere. Jeg tænkte, at du kanske kunde lettere foreslaa for en eller anden mand at kjøbe hans aftenbillede, du har mangfoldige kjendinger. Hvis du heller ikke ved nogen udvei, maatte jeg vel faa brevet igjen, uf det er for ondt at saa mange lider nød. Ja undskyld dette. Janna [k513](#) var kvik, jeg har skrevet til Bodde, [k514](#) haaber, at han ikke tar sig sorg derover. Hjertelig hilsen Kitty

Adressetekst:

Hr maler Eilif Peterssen.

Lysaker.

Vedlegg: Brev fra Torleiv Stadskleiv

Bø Telemarken 29-10-08

Frk. Kitty Kjelland!

Undskyld at jeg sender Dem disse linjer –

Jeg bor fortiden i Bø Telm. og har det bare daarligt. Kan De, som er saa kjendt og kjender saa mange – paa nogen maade hjelpe mig til at faa solgt noget af det jeg har paa Statens Kunstudstilling – Jeg sendte ind to høifjeldsbilleder og siden jeg intet har hørt fra sekretæren maa de være [#] antat tiltrods for den vældige rensemaskine, som ihøst var i virksomhed ved udstillingen.

De kan ikke tro hvor jeg kvier mig for at sende Dem dette brev, men den haarde nød tvinger mig til at søge alle mulige udveie. I tilfælde De muligens kunde finde nogen kjøber, skal jeg gi Dem fuldmagt til at sælge disse høifjeldsbilleder for hvad De kan faa.

Dette er ikke noget familieanliggende[.] Jeg bor enslig paa en hybel, men jeg har nogle halvfærdige høifjeldsbilleder [#] og nogle fra skogen, det er for dette jeg strir.

Jeg synes jeg maa ha gjordt et godt billede først.

Høsten er utrolig mild paa disse kanter. Det er ikke saa længe siden jeg saa en fuldt udsprungne nyperose[.] Deres tid er muligens meget optat[.] Undskyld denne henvendelse.

Mine bedste hilsener[.]

Deres Ærbødige
Torleiv Stadskleiv [k515](#)

Litteratur og forkortelser

Litteratur

Beretninger om Norges Deltagelse i Verdensutstillingen Paris 1889.
Utgitt Christiania 1891.

Gudmundson, Inger M.L. (red.) 2017. *Kitty Kielland*. Tekster og katalog til utstilling ved Stavanger kunstmuseum/ Lillehammer kunstmuseum / Haugar Vestfold kunstmuseum. Oslo, Uten Tittel forlag.

Eilif Peterssen. Jæren- et høyst eiendommelig kystlandskap.
Tegninger og skisser fra Jæren. Tekster og katalog til utstilling på Hå gamle prestegård, 2015.

Kokkin, Jan 2009. *Eilif Peterssen. Mellom stemninger og impresjoner.* Oslo, Pax Forlag A/S.

Lange, Albert J. 1917. *Slektebok over en fra Holsten til Norge*

indvandret slekt Lange. Christiania, Dybwads Forlag.

Lange, Marit og Knut Ljøgodt 2002. *Svermeri og virkelighet. München i norsk maleri*. Tekster og katalog til utstilling ved Nasjonalgalleriet. Oslo.

Lange, Marit 2003. *Harriet Backer*. Oslo, Gyldendal (2. opplag, 1. opplag utgitt 1995)

Norsk Special-Katalog over de norske Afdelinger ved Den almindelige Kunst- og Industriudstilling i Stockholm 1897. Udgivet af Hovedkomiteen for Norges Deltagelse i Stockholmsudstillingen 1897. Christiania.

Osvold, Leif 2011. *Hans Heyerdahl. Maleren som gikk sine egne veier. Biografi*. Nettbok. hansheyerdahl.net

Skadberg, Gunnar A. 2002. *Alexander L. Kielland. I slekt med hele byen*. Stavanger, Wigestrands Forlag AS.

Sørby, Hild 1983. *Jærmaleriet fra landskap til visjon*. Oslo, Universitetsforlaget.

Terjesen, Marianne 1999. *Kitty Kielland. Et portrett*. Oslo, Gyldendal.

Forkortelser

NAOB = [Det Norske Akademis ordbok](#)

NB = [Nasjonalbiblioteket](#)

SNL = [Store norske leksikon](#)

Noter og kommentarer

[n1](#). [sic.]

[n2](#). Spørsmålstegn skrevet over ordet.

[n3](#). Paa grund af ... sind] Skrevet opp-ned øverst på sidene 2 og 3.

[n4](#). [sic.]

[n5](#). Komma endret til punktum.

[n6](#). [sic.]

[n7](#). [sic.]

[n8](#). Hilsen fra Mig] Skrevet nederst på siden, trolig med annen hånd.

[n9](#). Resten av brevet skrevet med blått blekk.

[n10](#). Dette er isandhed ... Kielland] Påskrift med blyant nederst tvers over brevets siste sider.

[n11](#). [sic.]

[n12](#). [sic.]

[n13](#). [sic.], «jeg» skrevet to ganger.

[n14](#). De kan tro ... lyng] Påskrift langs venstre marg på første side.

[n15](#). jeg vilde ikke bryde ... omtrent det samme] Skrevet langs margene på de andre sidene.

[n16](#). Note satt inn av Peterssen med blyant i etterkant nederst på arket: «Bokhandler og Antiquitetshandler i Christiania».

[n17](#). [sic.]

[n18](#). [sic.]

[n19](#). [sic.]

[n20](#). [sic.]

[n20a](#). Paris <13 Avril> 79] Poststempel.

[n21](#). Den internationale ... magnifict] Tekst skrevet langs venstre marg side 4.

[n22](#). Note satt inn av Peterssen med blyant langs venstre marg (trolig senere): Sora Billedet i Nat.Galleriet.

[n23](#). Note satt inn i etterkant av Peterssen med blyant nederst på siden: Jeg var i Rom, da Far døde.

[n24](#). [sic.]

[n25](#). Kjære Ven!] «Kitty Kielland» påført med blyant i etterkant.

[n26](#). Da kunde ... dernede. –] Skrevet inn langs venstre marg.

[n27](#). Note skrevet inn langs forrige sides venstre marg: Jeg glemmer jo rent at jeg har malet nok et hyggeligt Billede af Mor indei Stuen.

[n28](#). [sic.], gjentakelse av «da jeg»

[n29](#). [sic.]

[n30](#). Werenskiold ... portrait] Påskrift langt første sides venstre marg.

[n31](#). 90] Tallet 0 er tidligere lest som 2 da blekket er dratt litt utover.

[n32](#). [sic.]

[n33](#). [sic.]

[n34](#). Hils Ross ... Chiaradia] Påskrift på hodet øverst på første side.

[n35](#). Eget ark med navneliste skrevet under hverandre, med tekst to spalter.

[n36](#). [sic.]

[n37](#). [sic.]

[n38](#). Tusind tak ... anden kant] Påskrift på første og andre side øverst, skrevet på hodet og langs kanten.

[n39](#). [sic.]

[n40](#). [sic.]

[n41](#). [sic.]

[n42](#). Vi lever ... over B. B.] Påskrift øverst første side, opp ned.

[n43](#). Papirtap, bokstaver mangler.

[n44](#). [sic.], «læse» skrevet to ganger.

[k1](#). Opplysninger om brevet: 1 dobbeltblad.

[k2](#). Lina Schrötter] Ikke identifisert, nevnes av flere norske i brev fra Karlsruhe.

[k3](#). («Dornröschen»eventyret] Tornerose, eventyr av brødrene Grimm.

[k4](#). Professorens] Hans Gude (1825–1903), norsk maler og professor i Karlsruhe 1864–80.

[k5](#). Wienerbillede] Maleriet «Chiemsee», 1868. Det ble kjøpt av Det keiserlige og kongelige akademi for bildende kunst i Wien, derfor omtalt som «Wienbillede». Senere solgt og er nå i privat eie. Kilde: snl.no.

[k6](#). fru Gude] Betsy Gude, født Anker (1830–1912). Gift med Hans Gude i 1850.

[k7](#). Sigrid] Sigrid Gude (1852–1937), maler. Datter av Hans og Betsy

Gude. Giftet seg i september 1875 med Otto Lessing, tysk billedhugger.

[k8](#). Gunhild] Gunhild Gude (1857–1937), maler. Datter av Hans og Betsy Gude. Gift 1882 med Carl Coven Schirm, tysk maler.

[k9](#). Erik] Erik Anker Gude (1855–19409, ingeniør. Sønn av Hans og Betsy Gude.

[k10](#). Mrs Plimpton] Cordelia Amanda Plimpton, født Bushnell (1832–1910), amerikansk maler. Født i Cincinnati, Ohio. Studerte i Europa under Hans Gude, Wilhelm Riefsthal med flere.

[k11](#). Michel Angelo] Henviser trolig til den italienske maler og billedhugger Buonarroti Michelangelo (1475–1564).

[k12](#). Frøken Sundstrøm] Mathilda Sundstrøm (1854–1912), finsk maler. Elev av Hans Gude i Karlsruhe 1873–74.

[k13](#). Frøken Esinger] Ikke identifisert.

[k14](#). frk Pantzer] Ikke identifisert.

[k15](#). Collet] Frederik Jonas Lucian Bothfield Collett (1839–1914), maler.

[k16](#). Konrad Lessing] Konrad Lessing (1852–1916), tysk landskapsmaler.

[k17](#). Krog] Christian Krohg (1852–1925), maler.

[k18](#). Thoulow] Frits Thaulow (1847–1906), maler.

[k19](#). Rummelhoff] Christian Rummelhoff (1844–1892), maler, født i Agder.

[k20](#). Grimelund] Johannes Martin Grimelund (1842–1917), maler.

[k21](#). Diesen] Andreas Edvard Diesen (1845–1923), maler.

[k22](#). Wergeland] Oscar Wergeland (1844–1910), maler.

[k23](#). Opplysninger om brevet: 1 dobbeltblad.

[k24](#). Sundstrømchen] Mathilda Sundstrøm (1854–1912), finsk maler. Elev av Hans Gude i Karlsruhe 1873–74.

- [k25](#). hr. Krogh] Christian Krohg (1852–1925), maler.
- [k26](#). Borgmanns] Paul Borgmann (1851–1893), tysk genremaler.
- [k27](#). Professorens] Hans Gude (1825–1903) med familie. Professor i Karlsruhe 1864–80.
- [k28](#). Knauses] Trolig Ludwig Kraus (1829–1910), tysk akademisk maler.
- [k29](#). fru Thoulow] Ingeborg Charlotte Gad (1852–1908), gift 14. oktober 1874 med Frits Thaulow.
- [k30](#). Thoulow] Frits Thaulow (1847–1906), maler.
- [k31](#). Gussow] Karl Gussow (1843–1907), tysk maler og professor.
- [k32](#). Gude] Hans Gude (1825–1903), norsk maler og professor i Karlsruhe 1864–80.
- [k33](#). Tenner] Eduard Tenner (1830–1901), tysk maler.
- [k34](#). Osterroth] Gustav Osterroth (1835?–1874), maler fra Preussen.
- [k35](#). Lina Schroetter] Ikke identifisert, nevnes av flere norske i brev fra Karlsruhe.
- [k36](#). Sigrid] Sigrid Gude (1852–1937), maler. Datter av Hans og Betsy Gude, giftet seg i september 1875 med Otto Lessing, tysk billedhugger.
- [k37](#). frk Schepp] Ikke identifisert.
- [k38](#). frk Lambert] Ikke identifisert.
- [k39](#). Wergeland] Oscar Wergeland (1844–1910), historiemaler.
- [k40](#). den blaa engel] Kan være at det er Harriet Backer hun sikter til.
- [k41](#). Ove] Ove Gude (1853–1910), jurist og diplomat. Sønn av Hans og Betsy Gude.
- [k42](#). deres store billede] Antakelig maleriet «Corfitz Ulfeldts død». I Nasjonalmuseets eie fra 1977.
- [k43](#). Opplysninger om brevet: Innholdet tilsier at det høyst sannsynlig er skrevet utpå høsten 1875. Kielland lånte trolig værelset til Peterssen

som i oktober og november var på studietur til Venezia sammen med Otto Sinding.

[k44](#). to korrespondancekort] Ikke bevart.

[k45](#). fru Heller] Husverten til Eilif Peterssen som han omtaler i brev til foreldrene datert 19. november 1875 (Kilde: NB Brevs. 209). Ikke nærmere identifisert.

[k46](#). Sindings] Otto Sinding (1842–1909), maler.

[k47](#). anderswie] (tysk) på annen måte.

[k48](#). «Oberpollinger»] Antakelig «Hotel Oberpollinger», et stort hotell med restaurant og underholdningscener i Neuhauser strasse, sentralt i München.

[k49](#). Rusten] Olaf Rusti (1850–1920) maler, målmann. Endret navnet fra Rusten til Rusti, til et mer norsk klingende navn.

[k50](#). frk Backer] Harriet Backer (1845–1932), maler.

[k51](#). lille Dahm] Gyda Gram, født Dahm (1851–1906), maler. Giftet seg 1875 med Karl Gram og bosatte seg da i Drammen.

[k52](#). Opplysninger om brevet: «München 70-årene 74? 75?» skrevet med blyant på brevet. Innholdet tilsier at det høyst sannsynlig er skrevet i München utpå høsten 1875, etter foranstående brev. 1 blad, tydelig avrevet et større ark.

[k53](#). tak for laanet af værelset] Kielland lånte trolig værelset til Peterssen som i oktober og november var på studietur til Venezia sammen med Otto Sinding.

[k54](#). frk. Backer] Harriet Backer (1845–1932), maler.

[k55](#). lille Dahm] Gyda Gram, født Dahm (1851–1906), maler. Giftet seg høsten 1875 med Karl Gram og bosatte seg da i Drammen.

[k56](#). Heyse] Paul Johann Ludwig von Heyse (1830–1914), tysk forfatter.

[k57](#). Vor skandinaviske forening] Skandinavisk forening i München, dannet i november 1875.

[k58](#). Fru Heller] Husverten til Eilif Peterssen som han omtaler i brev til foreldrene datert 19. november 1875 (Kilde: NB Brevs. 209). Ikke nærmere identifisert.

[k59](#). Lorentz Ditriechsons kunsthistorie] Lorentz Dietrichson (1834–1917), kunsthistoriker og forfatter. Han ble i 1875 utnevnt til ekstraordinær professor i kunsthistorie ved Universitet i Christiania. Det kan her være snakk om første bind av «Det skönas verld. Estetik och konsthistoria, med specielt afseende på den bildande konsten», Stockholm.

[k60](#). Opplysning om brevet: Brevpapir med påtrykt sommerfugl øverst på første side. 2 dobbeltblad hvorav ett er revet i to. Skrevet over tid og med to ulike blekk.

[k61](#). Schwanthalerstraße] Adressen til Peterssens atelier i München.

[k62](#). Ægyptens kjødgryder] I overført betydning et sted med rikelig mat og drikke med referanse til Bibelen 2. Mosebok 16,3.

[k63](#). kunstforeningen] Stavanger Kunstforening, stiftet i 1865 med Jens Zetlitz Kielland som første formann.

[k64](#). Min fader] Jens Zetlitz Kielland (1816–1881), konsul og kunstner.

[k65](#). Nærstrand] Trolig tettstedet Nedstrand i Tysvær kommune. Stedsnavnet har vært skrevet Nærstand, Nerstrand og Nedstrand.

[k66](#). en broder som flytter fra Stavanger] Eldstebroren Jacob Kielland (1841–1915), utnevnt til prest i Lunde og Hæskestad i Dalane, lenger øst i Rogaland.

[k67](#). Gude] Hans Gude (1825–1903), norsk maler og professor i Karlsruhe 1864–80.

[k68](#). min fætter Gjerdrum] Einar Anstein Gjerdrum (1851–1876),

skipsfører på briggen Ranger. Døde 3. april. (Kilde: Lange 1917).

[k69](#). konen] Emeline Gjerdrum, født Krohn (1847–1901), gift 26. januar 1874.

[k70](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.

[k71](#). fru Gude] Betsy Gude, født Anker (1830–1912). Gift med Hans Gude i 1850.

[k72](#). Oves forlovelse] Ove Gude (1853–1910), jurist og diplomat. Sønn av Hans og Betsy Gude. En brutt forlovelse med Anna Sømme.

[k73](#). Anna] Anna Sømme (1855–?), kusine av Kitty.

[k74](#). Gundhild] Gunhild Gude (1857–1937), maler. Datter av Hans og Betsy Gude. Gift 1882 med Carl Coven Schirm, tysk maler.

[k75](#). professor Maurer] Konrad Maurer (1823–1902), tysk professor i nordisk rettshistorie ved universitet i München. Mange av de norske kunstnerne i München omgikkes familien Maurer, sælig Eilif Peterssen.

[k76](#). fru Maurer] Valerie Maurer (1833–1913).

[k77](#). Skredsvig] Christian Skredsvig (1854–1924), maler.

[k78](#). Larsen] Kan være den danske billedhugger Jørgen Larsen (1851–1912).

[k79](#). frk. Baade ... Valeur & Co.] En frøken Baade får rosende omtale i *Morgenbladet* 29. november 1872 for rollen Fru Blanchet i komedien «Valeur & Comp» av Banard og Deworne, ved Christiania Theater. Ytterligere identifisering er ikke fastlagt.

[k80](#). Opplysninger om brevet: Tydelig vært brettet i fire slik at teksten på baksiden er et adressefelt. En ¼ del av arket revet av, uten påskrevet tekst.

[k81](#). Udstillingen] Allgemeine Grosse Kunst und Gewerbeausstellung, München.

- [k82](#). mit Billede (Kirkestolene)] Tittel «Under salmesangen». Kilde: Kokkin 2009, s. 354.
- [k83](#). Pilotys Wallenstein] Karl von Piloty (1826–1886), tysk maler med mange elever. Maleriet «Wallenstein» malt i 1855.
- [k84](#). Kaulbachs Portrait] Trolig Fritz von Kaulbach (1850–1920, tysk maler. Særlig kjent for porretter.
- [k85](#). Lenbach] Franz von Lenbach (1836–1904), tysk maler.
- [k86](#). Achenbach] Andreas Achenbach (1815–1910), tysk maler.
- [k87](#). Max] Gabriel von Max (1840–1915), tysk maler.
- [k88](#). et Portrait (helt Knæbillede)] Portrett av Anton Windmaier, tysk kunstner.
- [k89](#). Opplysninger om brevet: Her datert ut fra innholdet.
- [k90](#). Birkrem] Bjerkreim kommune, øst i Rogaland.
- [k91](#). Harriet Backer] Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k92](#). 4de september] Eilif Peterssens fødselsdag, 24 år.
- [k93](#). Gunhild] Gunhild Gude (1857–1937), maler. Datter av Hans og Betsy Gude. Gift 1882 med Carl Coven Schirm, tysk maler.
- [k94](#). Schirm] Carl Coven Schirm (1852–1928), tysk maler. Gift 1882 med Gunhild Gude.
- [k95](#). Knud Labeit ... Tiden] To linjer fra diktet «Raad for Uraad» av J.S. Welhaven (1807–1873).
- [k96](#). Lorentz Ditriechson] Lorentz Dietrichson (1834–1917), kunsthistoriker og forfatter.
- [k97](#). en blomstrende kritik over deres billede] To spalter på førstesiden av «Morgenbladet» 29. juli 1876 med tittelen: «Christian den 2den underskriver Torben Oxed Dødsdom, historisk Billede af Eilif Peterssen».
- [k98](#). Mk] Trolig forkortelse for pengeenheten tyske mark.

- [k99](#). Imorgen begynder jeg på et Portrait ... iallefald] Peterssen gjennomførte ikke dette portrettet, men overløt bestillingen til Christian Krohg. Kilde: Kokkin 2009, s. 84f.
- [k100](#). Jarlsberg] Jarlsberg Hovedgård, beliggende ved Tønsberg.
- [k101](#). Frøken Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k102](#). Fru Gyda Gram] Gyda Gram, født Dahm (1851–1906), maler. Giftet seg 1875 med Karl Gram (1848–97) og bosatte seg da i Drammen.
- [k103](#). min Mor] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).
- [k104](#). Far] Jon Peterssen (1814–1880), regnskapsfører.
- [k105](#). Frøken Gunhild] Gunhild Gude (1857–1937), maler. Datter av Hans og Betsy Gude. Gift 1882 med Carl Coven Schirm, tysk maler.
- [k106](#). Opplysninger om brevet: «1876-77» skrevet på med blyant i etterkant. Skrevet i München, trolig før Pettersen ankom.
- [k107](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k108](#). to ateliers med værelse] Trolig i Dachauerstrasse.
- [k109](#). det lille værelse i 43] Trolig i Schwanthalerstrasse. Christian Krohg bruker denne adressen på et brev datert 1. april 1877 (Kilde: NB Brevs. 209).
- [k110](#). frk Lund] Hanna Lund (1849–1923), maler. Elev av Eilif Peterssen i München. Flyttet til Berlin i 1877.
- [k111](#). frøken Nørregaards] Asta Nørregaard (1853–1933), maler. Elev av Eilif Peterssen i München.
- [k112](#). Opplysninger om brevet: «1876?» skrevet på med blyant i etterkant. Brevet er skrevet fra München og omtaler en brudt forlovelse mellom Ove Gude og Anna Sømme. 1 blad, tydelig revet av.
- [k113](#). Fru Gude] Betsy Gude, født Anker (1830–1912). Gift med Hans Gude i 1850.

- [k114](#). Anna] Anna Sømme (1855–?), kusine av Kitty.
- [k115](#). min tantes brev, (Annas moder)] = Tante Hanna: Johanne Margrethe Sømme, født Kielland (1823–1908).
- [k116](#). Sindings] Maleren Otto Sinding (1842–1909) og konen Anna.
- [k117](#). min oncle Axel Kielland] Axel Christian Kielland (1827–1894). Eier av lyststedet Holme-Egenes fra 1863.
- [k118](#). spd] Spesidaler.
- [k119](#). «Mellem Slagene» af Bjørnson] Drama av Bjørnstjerne Bjørnson utgitt i 1857.
- [k120](#). Gude] Hans Gude (1825–1903), norsk maler og professor i Karlsruhe 1864–80.
- [k121](#). deres moder] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).
- [k122](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k123](#). Ross] Christian Meyer Ross (1843–1904), maler.
- [k124](#). Gudes] Hans og Betsy Gude. Bosatt i Karlsruhe 1864–80.
- [k125](#). Kjerulf] Kan være Theodor Kjerulf (1825–1888), geolog og forfatter.
- [k126](#). deres Oncle] Axel Christian Kielland (1827–1894). Eier av lyststedet Holme-Egenes fra 1863.
- [k127](#). Oncle] Axel Christian Kielland (1827–1894). Eier av lyststedet Holme-Egenes fra 1863.
- [k128](#). moder] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).
- [k129](#). kongens portrait] Portrett av Oscar II, konge av Sverige og Norge 1872–1905. Fullført 1877.
- [k130](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k131](#). Min søster ... november] Søsteren Axeliene Christine Zetliz Kielland (1852–1913) giftet seg 2. november med legen Danchert Krohn Holm (1844–1905).

- [k132](#). min fader] Jens Zetlitz Kielland (1816–1881), konsul og kunstner.
- [k133](#). den 15^d] 15. november.
- [k134](#). Ida Wedell] Ida Wedel Jarlsberg (1855–1929), maler og organisasjonskvinne.
- [k135](#). Deres Oncle] Axel Christian Kielland (1827–1894). Eier av lyststedet Holme-Egenes fra 1863.
- [k136](#). Hr. Oberstlieutenant Smith] Ingvald Marillus Emil Smith (1815–1889).
- [k137](#). hans Frues] Maren Elisabeth Bull Smith, født Kielland (1821–1899). Tante til Kitty.
- [k138](#). H. M.s Portrait] Portrett av Oscar II, konge av Sverige og Norge 1872–1905. Portrettet var et oppdrag for Militære Samfund i Kristiania, fullført 1877.
- [k139](#). Kongen] Oscar II, konge av Sverige og Norge 1872–1905.
- [k140](#). Foreningen] Trolig Kristiania Kunstforening.
- [k141](#). Min Moder] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).
- [k142](#). Opplysninger om brevet: «1878, Ogne» påført med blyant av annen hånd i etterkant. Ut fra et brev fra broren Alexander L. Kielland til Kitty datert 13. juli vet vi at hun da oppholdt seg på Ogna, leiet seg inn hos frøken Pauline Hiorth (1827–1904). Datering her er gjort på grunnlagt av dette.
- [k143](#). have faaet medaille] Peterssen fikk 2. medalje på Verdensutstillingen i Paris 1878 for maleriet «Under samlesangen». Det var innsendt til den tyske avdelingen.
- [k144](#). se eder ... alt dette] Hun forlot München for godt i juni 1878.
- [k145](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k146](#). to studier] Flere fullførte verk har tittel «Fra Ogna» og datert

1878 så det er noe uvisst hvilke to hun her omtaler.

[k147](#). Berningers Palæstina] Edmund Beringer (1843–1909), tysk maler. Malte mange motiv fra land øst i Middelhavet med en lyskoloritt.

[k148](#). foreningen] Skandinavisk forening i München, dannet i november 1875.

[k149](#). Altertavlen] Maleriet «Korsfestelsen», altertavle til Johannes kirke beliggende på Kontraskjæret ved Akershus festning i Kristiania.

[k150](#). Frk. Backer] Harriet Backer (1845–1932), maler.

[k151](#). Foreningen] Skandinavisk forening i München, dannet i november 1875.

[k152](#). Finck] Ikke identifisert.

[k153](#). etliche] (tysk) flere, adskillige.

[k154](#). Deres Brors sidste Arbeide] Trolig Alexander L. Kiellands enakter «Paa Hjemveien», trykt i juliheftet av «Nyt Norsk Tidsskrift».

[k155](#). v. Piloty] Karl von Piloty (1826–1886), tysk maler med mange elever.

[k156](#). min Altertavle] Maleriet «Korsfestelsen», altertavle til Johannes kirke beliggende på Kontraskjæret ved Akershus festning i Kristiania. Kirken ble innviet 4. oktober 1878.

[k157](#). Architektens] Georg Andreas Bull (1829–1917).

[k158](#). Mor] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).

[k159](#). Dagbladet] «Dagbladet» 3. okt. 1878.

[k160](#). Schwanthalerstr] Gateadressen til Peterssens atelier i München.

[k161](#). Gram] Trolig Lauritz Peter Borchgrevink Gram (1849–?).

[k162](#). M. Müller] Morten Müller (1828–1911), maler.

[k163](#). Ross] Christian Meyer Ross (1843–1904), maler.

[k164](#). Sinding] Otto Sinding (1842–1909), maler.

- [k165](#). Heyerdahl] Hans Heyerdahl (1853–1913), maler.
- [k166](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1937), maler.
- [k167](#). Deres Bror] Tycho Kielland (1854–1904), jurist. Yngste bror til Kitty. Student i Kristiania fra 1874–79 og bodde i Maribogade, samme gate som Peterssen.
- [k168](#). Oberstlieutenant Smiths Familie] Ingvald Marillus Emil Smith og Maren Elisabeth Bull Kielland, onkel og tante av Kitty.
- [k169](#). Deres Far] Jens Zetlitz Kielland (1816–1881), konsul og kunstner.
- [k170](#). Mor] Inger Sømme Mæle (1815–1887). Stemor til Kitty.
- [k171](#). Sømmes] Trolig tanten Hanna, født Kielland (1823–1908) og onkelen Jacob Jørgen Kastrup Sømme (1817–1893) og deres familie.
- [k172](#). Kiellands] Antakelig menes broren Alexander L. Kielland og hans familie som på dette tidspunktet bodde i Stavanger.
- [k173](#). Opplysninger om brevet: Skrevet over flere dager. Med konvolutt med et halvt poststempel og frimerke klippet ut.
- [k174](#). deres moder] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).
- [k175](#). Ross] Christian Meyer Ross (1843–1904), maler.
- [k176](#). min søn Hassan] Kan være et kallenavn på Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k177](#). Sinding] Otto Sinding (1842–1909), maler.
- [k178](#). Schwanthalerstr.] Adressen til Peterssens atelier i München.
- [k179](#). et Stilleben ... trøst] Maleriet som beskrives har nå tittelen «Stilleben med fisk», eiet av MUST Stavanger kunstmuseum.
- [k180](#). Ogne] Ogna, tettsted sør i Rogaland i det kupert Dalane, sør for det flate Jæren.
- [k181](#). Magda Kielland] Fredrikke Magdalene Kielland (1855–1931). I 1888 gift med Eilif Peterssen.

- [k182](#). Thoulow] Frits Thaulow (1847–1906), maler.
- [k183](#). Sømmes] Trolig tanten Hanna, født Kielland (1823–1908) og onkelen Jacob Jørgen Kastrup Sømme (1817–1893) og deres familie.
- [k184](#). Jonas Sømme] Jonas Christian Sømme (1853–1900), jurist. Fetter til Kitty.
- [k185](#). Andreas] Andreas Sømme (1849–1937), skipsreder, konsul og grosserer. Fetter til Kitty.
- [k186](#). Anna] Anna Sømme (1855–?), kusine av Kitty.
- [k187](#). Lisbeth Sømme] Maren Elisabeth «Lisbeth» Bull Sømme, gift Gran (1857–1930). Kusine av Kitty.
- [k188](#). Uncle Axel] Axel Christian Kielland (1827–1894). Eier av lyststedet Holme-Egenes fra 1863.
- [k189](#). Ulfsten] Nikolai Ulfsten (1854–1885), maler.
- [k190](#). Carsten] Carsten Kielland (1853–1918), forfatter og bankbestyrer. Fetter av Kitty, sønn av onkel Axel.
- [k191](#). hans Vaarluff indstudies ved theatret] Sørgepillen «Vaarluff», første oppførelse 17. november 1878 ved Det Konglige Teater i København.
- [k192](#). Gude] Kan være Ove Høegh Gude (1839–1918), jurist. Gift med en kusine av Kitty og bosatt i Stavanger.
- [k193](#). Amaldus Nielsens] Amaldus Nielsen (1838–1932), maler.
- [k194](#). Gudes] Trolig menes Hans Gude (1825–1903), norsk maler.
- [k195](#). Kroghs] Christian Krohg (1852–1925), maler.
- [k196](#). Holthers] Uidentifisert person og verk.
- [k197](#). Skredsvigs] Christian Skredsvig (1854–1924), maler.
- [k198](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k199](#). Det lille billede ... skjønner det] Maleriet som omtales har tittel: «Lesende dame i renessansedrakt». Kilde: Lange 2003:64.

[k200](#). Opplysninger om brevet: Kitty bodde alene i Paris til leie hos Madame Derival, Rue la Condamine 66, beliggende nord for jernbanestasjonen Gare Saint-Lazare. Kilde: Brev til Olaf Skavlan datert 1. april 1879. NB Ms.4° 4318:A.

[k201](#). et billede ... regnbyger] Maleriet har nå tittelen «Fra Ogne, 1879».

[k202](#). Mit andet billede ... studien] Maleriet har nå tittelen «Fra Kvianes på Ogne, 1879» og er i privat eie.

[k203](#). salonen] Salongen eller «Salon de Paris», en årlig utstilling som skulle vise det nyeste innen samtidskunsten.

[k204](#). Lundes] Inga Agathe og Herman Lunde. Søster og svoger til Harriet Backer hvor også hun bodde.

[k205](#). Lindstrøm] Trolig Arvid Mauritz Lindstrøm (1849–1923), svensk maler. Studerte også med de norske i München, senere Paris og så til London i 1880.

[k206](#). Collett] Frederik Jonas Lucian Bothfield Collett (1839–1914), maler.

[k207](#). Café de la regence] Café de la Regence, møtested for skandinavere i Paris, like ved Louvre.

[k208](#). Thoulows] Hos Frits Thaulow (1847–1906), maler og konen Ingeborg, født Gad.

[k209](#). Skeibrok] Mathias Skeibrok (1851–1896), billedhugger.

[k210](#). Heyerdahl] Hans Heyerdahl (1853–1913), maler.

[k211](#). unmaßgebliche] (tysk) ikke toneangivende.

[k212](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.

[k213](#). sin cousine frk Heyerdahl] Egentlig en fjern slektning (og ikke kusine) som hans Heyerdahl giftet seg med 4. september 1879. Maren Christine Heyerdahl (1854–1931), sangerinne som fikk undervisning i

Paris 1877–79 av Pauline Viardot-Garcia. Kilde: Leif Osvold 2011:98.

[k214](#). Bonnat] Léon Bonnat (1833–1922). Fransk maler og pedagog med stor betydning for mange norske kunstnere, også de kvinnelige.

[k215](#). Lepage] Jules Bastien-Lepage (1848–1884), fransk maler.

[k216](#). Thoulow] Frits Thaulow (1847–1906), maler.

[k217](#). Uchermann] Karl Uchermann (1855–1940), maler med særlig vekt på dyremotiv.

[k218](#). Smith-Hald] Frithjof Smith-Hald (1846–1903), maler med særlig vekt på landskapsmotiv.

[k219](#). Smith] Frithjof Smith-Hald.

[k220](#). Bonnat] Léon Bonnat (1833–1922). Fransk maler og pedagog med stor betydning for mange norske kunstnere, også de kvinnelige.

[k221](#). den madam som har atelieret] Madam Trélats atelier. Kilde: Lange 2003, s. 80f.

[k222](#). deres moder] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).

[k223](#). Opplysninger om brevet: Trykt fransk brevkort: CARTE POSTALE. Noe utydelig poststempel. Datoene «13.4.1879» og «apr.79?» påført med blyant på kortet i etterkant.

[k224](#). begge mine bilder] Maleriene har nå tittel «Fra Ogne, 1879» og «Fra Kvianes på Ogne, 1879». I den trykte katalogen fra salongen i 1879 står de slik, det første uten fullstendig tittel: «1690, en Norwège.» «1691 De la côte de Norwège».

[k225](#). salonen] Salongen eller Salon de Paris, en årlig utstilling som skulle vise det nyeste innen samtidskunsten.

[k226](#). Thoulow] Frits Thaulow (1847–1906), maler.

[k227](#). Tycho] Tycho Kielland (1854–1903), jurist. Yngste bror av Kitty. Student i Kristiania fra 1874–79 og bodde i Maribogade, samme gate

som Peterssen.

[k228](#). Kitty K.] Underskrift skrevet med blyant med annen hånd, trolig i etterkant.

[k229](#). Opplysninger om brevet: Tidligere usikker datering, «våren 1879» påført med blyant i etterkant. Kitty bodde våren 1879 alene i Paris hos Madame Derival, Rue la Condamine 66, beliggende nord for jernbanestasjonen Gare Saint-Lazare. Kilde: Brev til Olaf Skavlan datert 1. april 1879. NB Ms.4° 4318:A. I brevet nevnes at i dag er kunstnerens ferniseringsdag, dvs. dagen før den offisielle åpningen av Salongen, som dette året var 12. mai. Brevet er derfor høyst sannsynlig skrevet 11. mai. Kitty hadde fått to malerier antatt til Salongen.

[k230](#). Batignolles] Byområde i Paris, beliggende nord for jernbanestasjonen Gare Saint-Lazare.

[k231](#). mit Stilleben] Trolig maleriet som nå har tittelen «Stilleben med fisk», eiet av MUST Stavanger kunstmuseum.

[k232](#). Gaarder] Ikke identifisert, trolig knyttet til Christiania Kunstforening.

[k233](#). Tycho] Tycho Kielland (1854–1903), jurist. Yngste bror av Kitty.

[k234](#). Frk Backer] Harriet Backer (1845–1932), maler.

[k235](#). Bonnat] Léon Bonnat (1833–1922). Fransk maler og pedagog med stor betydning for mange norske kunstnere, også de kvinnelige.

[k236](#). Heyerdal] Hans Heyerdahl (1853–1913), maler.

[k237](#). Smith] Trolig Frithjof Smith-Hald (1846–1903), maler med særlig vekt på landskapsmotiv.

[k238](#). salonen] Salongen eller Salon de Paris, en årlig utstilling som skulle vise det nyeste innen samtidskunsten.

[k239](#). det er idag kunstnerens ferniseringsdag] «Salon de 1879» åpnet 12. mai, kunstnerens fernisseringsdag var dagen før, altså 11. mai.

[k240](#). Ogne] Ogna, tettsted sør i Rogaland i det kupert Dalane, sør for det flate Jæren.

[k241](#). Opplysninger om brevet: Sendt fra Ogna, tettsted sør i Rogaland i det kupert Dalane, sør for det flate Jæren.

[k242](#). Ogne] Ogna, tettsted sør i Rogaland i det kupert Dalane, sør for det flate Jæren.

[k243](#). Nicoline] Nicoline Ravn, født Gram (1850–1882). Gift samme høst, 21. september, med Eilif Peterssen.

[k244](#). myrflid] myr = maur, her altså: flittig som en maur.

[k245](#). funken] gnist. Kilde: NAOB.

[k246](#). «Papegøien» en farce af Wergeland] Av Henrik Wergeland, utgitt i 1835.

[k247](#). Andrea] Trolig Andrea Gram (1853–1927), søster av Nicoline Ravn. Giftet seg med Emil Andreas Gabriel Kleen (1847–1923), svensk lege.

[k248](#). Onkel Axel] Axel Christian Kielland (1827–1894). Eier av lyststedet Holme-Egenes fra 1863.

[k249](#). Spd] Spesidaler.

[k250](#). Billedet ... Størrelse] Maleriet har tittel «Romerske gatergutt». Eier ukjent.

[k251](#). Fru Jerichau] Elisabeth Jerichou Baumann (1819–1881), polsk/dansk maler.

[k252](#). Nico] Nicoline Ravn, født Gram (1850–1882). Gift høst 1879 med Eilif Peterssen.

[k253](#). Andrea] Andrea Gram (1853–1927), søster av Nicoline Ravn.

[k254](#). Opplysninger om brevet: Med konvolutt. Svar på brev fra Peterssen datert 8. febr. 1880. Sendt til Roma.

[k255](#). Grosserer Axel Kielland] Axel Christian Kielland (1827–1894).

Eier av lyststedet Holme-Egenes fra 1863.

[k256](#). spd] Spesidaler.

[k257](#). Andreas Sømme] Andreas Sømme (1849–1937), skipsreder, konsul og grosserer.

[k258](#). Det andet billede er en torvmyr i dette format, 1 mtr 24 1 mtr 20] En miniatyrtegning av bildet med motiv med målene langs venstre og nedre kant satt inn i teksten. Forkortelsen mtr = meter.

[k259](#). Wahlberg] Trolig Alfred Wahlberg (1834–1906), svensk maler.

[k260](#). frøken Bauch] Ikke identifisert.

[k261](#). Wegman] Ikke identifisert.

[k262](#). Heyerdal] Hans Heyerdahl (1853–1913), maler.

[k263](#). Christine] Maren Christine Heyerdahl (1854–1931), sangerinne. Gift med Hans Heyerdahl 4. september 1879.

[k264](#). salonen] Salongen eller Salon de Paris, en årlig utstilling som skulle vise det nyeste innen samtidskunsten.

[k265](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.

[k266](#). Skredsvig] Christian Skredsvig (1854–1924), maler.

[k267](#). Andrea] Trolig Andrea Gram (1853–1927), søster av Nicoline Ravn. Giftet seg med Emil Andreas Gabriel Kleen (1847–1923), svensk lege.

[k268](#). Opplysninger om brevet: Sendt fra Capri, Italia.

[k269](#). vort Møde i Sommer] Peterssen besøkte Paris i tre dager sammen med den danske maleren Peder Severin Krøyer. Kilde: Kokkin 2009, s. 113.

[k270](#). Salonen] Salongen eller Salon de Paris, en årlig utstilling som skulle vise det nyeste innen samtidskunsten.

[k271](#). et stort Billede] Maleriets fulle tittel: «Siesta i et osteri i Sora». Innkjøpt av Nasjonalgalleriet i 1885.

[k272](#). Frk. Backer] Harriet Backer (1845–1932), maler.

[k273](#). Nicoline] Nicoline Ravn, født Gram (1850–1882). Gift høsten 1879 med Eilif Peterssen.

[k274](#). Opplysninger om brevet: Brevet er sendt til Stavanger hvor Kitty oppholdt seg på grunn av farens sykdom og død.

[k275](#). Deres Fars Død] Jens Zetliz Kielland døde 7. januar 1881.

[k276](#). Opplysninger om brevet: Brevet tidligere vært datert 23. juni, feiltolket skrift. Sendt fra Kristiania.

[k277](#). Sandefjord] Kitty Kielland hadde et kuropphold på Sandefjord kurbad.

[k278](#). Deres Billede i København] Gjelder «Den nordiske kunstutstilling ved Charlottenborg». Kitty hadde tre malerier: «Torvmyr», «Tidlig morgen», «Atelierinteriør». Kilde: Gudmundson 2017, s. 31.

[k279](#). Harriets] Harriet Backer (1845–1932), maler.

[k280](#). Harriets Portrait af Dem] «Portrett av Kitty Kielland», malt av Harriet Backer i Paris 1883. Eiet av Nasjonalgalleriet, innkjøpt 1933.

[k281](#). hendes Interieur] «Blått interiør», malt av Harriet Backer i Paris 1883. Eiet av Nasjonalgalleriet, innkjøpt 1964.

[k282](#). Opplysninger om brevet: «Beg. av 80-årene [ca. 1883.]» skrevet med blyant på brevet i etterkant. Endelig årstall fastlagt ut fra innholdet, særlig opplysning om at Annette Anker og Ada Thiléns opphold på Jæren.

[k283](#). Kvalben pr. Vigrestad] Kvalbein gård, beliggende like nordvest for Brusand, Jæren.

[k284](#). deres brev til Sandefjord] Brev datert 23. juli 1883.

[k285](#). hvilket billede ... forkastelige] Kitty hadde tre malerier, «Torvmyr», «Tidlig morgen» og «Atelierinteriør», ved Den nordiske

kunstutstilling ved Charlottenborg, København. Kilde: Gudmundson 2017, s. 31.

[k286](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.

[k287](#). Magda] Fredrikke Magdalene Kielland (1855–1931). I 1888 gift med Eilif Peterssen.

[k288](#). deres altertavle i Jacobskirken] «Hyrdenes tilbedelse», ferdig 1880 til åpningen av kirken. Nåværende navn: Kulturkirken Jakob, Oslo.

[k289](#). Gaarden] Kvalbein gård, beliggende like nordvest for Brusand, Jæren.

[k290](#). hoveriarbeide] Pliktarbeid for en leilending på herregården.

[k291](#). det sløvende kjedelige badeliv] Kitty hadde hatt et opphold ved Sandefjord kurbad.

[k292](#). Ancker] Annette Anker (1851–1885), norsk maler.

[k293](#). Thilén] Ada Thilén (1852–1933), finsk maler.

[k294](#). en utstilling ... vide det] I 1882 ble Kunstnernes Udstilling arrangert som protest mot Christiania Kunstforening. Dette ble til den årlige Høstutstillingen/Statens Kunstutstilling.

[k295](#). deres moder] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).

[k296](#). Opplysninger om brevet: Usikker datering. «[1880-85.] 80-årene» skrevet med blyant på brevet i etterkant. Her er brevet tolket til å være skrevet våren 1884.

[k297](#). Harriets] Harriet Backer (1845–1932), maler.

[k298](#). Pelouse] Léon Germain Pelouse (1838–1891), fransk maler. Lærer for Kitty og flere norske kunstnere.

[k299](#). Opplysninger om brevet: Nøyaktig dato fastsatt ut fra opplysning i brevet at det i morgen er pinsedag.

- [k300](#). Qualbein] Kvalbein gård, beliggende like nordvest for Brusand, Jæren.
- [k301](#). Horr] Hårr, skyss- og lensmannsgård, to kilometer nord for Kvalbein, Jæren.
- [k302](#). Mor] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).
- [k303](#). Sandøsund] Loshavnen på Hvasser, i dagens Færder kommune, Vestfold.
- [k304](#). Thaulow] Frits Thaulow (1847–1906), maler.
- [k305](#). Krohg] Christian Krohg (1852–1925), maler.
- [k306](#). Skagen] Nordspissen av Jylland, Danmark.
- [k307](#). Ogne] Ogna, tettsted sør i Rogaland i det kupert Dalane, sør for det flate Jæren.
- [k308](#). din Tante Fru Smith] Maren Elisabeth Bull Smith, født Kielland (1821–1899).
- [k309](#). Opplysninger om brevet: Trolig skrevet til både Kitty L. Kielland og Harriet Backer.
- [k310](#). Sandøsund pr. Tunsberg] Loshavnen på Hvasser, i dagens Færder kommune, Vestfold.
- [k311](#). Mor] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).
- [k312](#). Sandø] Øy utenfor Hvasser, i dagens Færder kommune, Vestfold.
- [k313](#). Manquement] (fransk) forsømmelse. Stavet «mankement» på norsk og da gitt betydningen mangel.
- [k314](#). Skagen] Nordspissen av Jylland, Danmark.
- [k315](#). Atelier hjemme i Haven] I Bøgstadveien 20, Oslo.
- [k316](#). Welhaven] Hjalmar Welhaven (1850–1922), arkitekt.
- [k317](#). Høstudstillingerne] Første gang arrangert i 1882. Fra 1884 årlig bidrag fra staten og fikk da navnet Statens Kunstutstilling.

- [k318](#). Fru Agathe] Trolig Agathe Backer Grøndahl (1847–1907), pianist og komponist. Søster til Harriet Backer.
- [k319](#). Xnia] Kristiania.
- [k320](#). Mor Kvalben] Johanna Kvalbein, se katalog til utstilling på Hå gamle prestegård, 2015, s.39f.
- [k321](#). din mor] Anne Marie Peterssen, født Andersen (1812–1887).
- [k322](#). Overretssagfører Jonas Sømme] Jonas Christian Sømme (1853–1900), jurist. Fetter til Kitty.
- [k323](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k324](#). Mons] Mons Lie (1864–1931), forfatter.
- [k325](#). Asta] Asta Lie Isaachsen (1861–1921), datter av Thomasine og Jonas Lie, gift 1891 med Daniel Isaachsen.
- [k326](#). Kommandørens døttre] Roman av Jonas Lie, utgitt desember 1886.
- [k327](#). Mannfolk] Roman av Arne Garborg, utgitt månedskiftet november/desember 1886.
- [k328](#). Kroghs bog] Christian Kroghs roman «Albertine», utgitt 20. desember 1886.
- [k329](#). Lies] Hos ekteparet Jonas og Thomasine Lie.
- [k330](#). Bjørnsons] Hos ekteparet Bjørnstjerne og Karoline Bjørnson.
- [k331](#). Opplysninger om brevet: Skrevet på brevpapir påtrykt et japansk motiv på første side. Sendt fra Paris. Innholdet dreier seg dels om den forestående Verdensutstillingen i Paris. Kielland hadde fire malerier utstilt: «Sommernat», «Efter Regnveir», «Atelier-Interieur», «Efter Solnedgang» og ble hedret med sølvmedalje i gruppen for «Skjønne Kunster». Kilde: «Beretninger om Norges Deltagelse i Verdensudstillingen Paris 1889». Utgitt Christiania 1891.
- [k332](#). bede Dig endelig, endelig være montør] Gjelder opphenging av

kunst på den norske paviljonen på Verdensutstillingen i Paris, som åpnet 6. mai og varte til 31. oktober 1889. Eilif Peterssen var utnevnt til medlem av den norske utstillingskomiteen med særlig ansvar for kunstutstillingen. I følge beretningen fra 1891 ble opphengingen besørget av Peterssen, etter å ha fått flest stemmer blant de utstillende kunstnere, se side XVII. Kilde: Kokkin 2009, s. 180 f.

[k333](#). Krøyer] Peder Severin Krøyer (1851–1909), dansk maler.

[k334](#). cimaiseplads] Fransk begrep for beste plass for et bilde på utstilling.

[k335](#). Grønvold] Kan være Marcus Grønvold (1845–1929, genremaler.

[k336](#). Grimelund] Trolig Johannes Martin Grimelund (1842–1917), maler.

[k337](#). Sinding] Otto Sinding (1842–1909), maler.

[k338](#). Werenskiolds] Erik Werenskiold (1855–1937), maler.

[k339](#). Sofie] Sofie Marie Werenskiold, født Thomesen (1849–1926). Gift i 1882 med Erik W.

[k340](#). den tid] Sofie fødte datteren Karen Inga «Basken» 30. april 1889.

[k341](#). Blomquist] Blomqvist Kunsthandel i Kristiania.

[k342](#). et interieur her fra mit at elier] Trolig det som var med på utstillingen med tittel «Atelier-Interieur».

[k343](#). fru Ancker ... mit portrait] Anna Ancher, født Brøndum (1859–1935), dansk maler. Portrettet henger i dag i Anchers hus i Skagen, Danmark. Inv. nr. HAF7.

[k344](#). Anckers] Anna og Michael Peder Ancher.

[k345](#). Villumsen] Jens Ferdinand Willumsen (1863–1958), dansk maler.

[k346](#). frøken Triepcke] Marie Triepke (1867–1940), dansk maler.

- [k347](#). Her er ... mod hende] De giftet seg 23. juni 1889.
- [k348](#). Anna Sømme] Anna Sømme (1855–?), kusine av Kitty.
- [k349](#). Krøyer] Peder Severin Krøyer (1851–1909), dansk maler.
- [k350](#). Werenskiolds] Erik Werenskiold (1855–1937), maler.
- [k351](#). Tegnens] Hans Tegner (1853–1932), dansk kunstner, særlig illustratør.
- [k352](#). W.] Erik Werenskiold.
- [k353](#). Gonse] Trolig Louis Gonse (1846–1921), fransk kunsthistoriker.
- [k354](#). Anchers] Anna og Michael Peder Ancher.
- [k355](#). Salonen] Salongen eller Salon de Paris, en årlig utstilling som skulle vise det nyeste innen samtidskunsten.
- [k356](#). Wentzel] Gustav Wentzel (1859–1927), maler.
- [k357](#). Visdahl] Jo Visdal (1861–1923), billedhugger.
- [k358](#). Ihle] Sverre Ihle (1851–1908), maler.
- [k359](#). Bonnats] Léon Bonnat (1833–1922). Fransk maler og pedagog med stor betydning for mange norske kunstnere, også de kvinnelige.
- [k360](#). Soots portrait af Jonas Lie] Eyolf Soot (1859–1928), maler. Dobbeltportrettet «Dikteren Jonas Lie og hans hustru Thomasine». Eies av Nasjonalmuseet.
- [k361](#). Werenskiolds] Erik og Sofie Werenskiold.
- [k362](#). Magda] Fredrikke Magdalene Peterssen, født Kielland (1855–1931). I 1888 gift med Eilif Peterssen.
- [k363](#). fru Ancher kommer, og jeg skal sidde] Anna Ancher, født Brøndum (1859–1935), dansk maler. Portrettet av Kitty henger i dag i Anchers hus i Skagen, Danmark. Inv. nr. HAF7.
- [k364](#). Werenskiold ... portrait] Påskriften kan dreie seg om Werenskiolds portrett av professor Ole Jacob Broch på dødsleie, død i Paris 5. februar 1889.

- [k365](#). Opplysninger om brevet: Omhandler Kittys testamente og opprettelse av et legat på 20.000 kroner. Hun skulle om kort tid gjennomgå en operasjon med usikkert resultat.
- [k366](#). Knudsen] David Faye Knudsen (1837–1922), filolog. Ekspedisjonssjef i Kirke- og Undervisnings-Departementet. Kilde: Norges Statskalender for Aaret 1889.
- [k367](#). Bureauchef Grønvold i Kirkedepartementet] Nils Kasper Grønvold (1834–1899). Kilde: Norges Statskalender for Aaret 1889.
- [k368](#). Opplysninger om brevet: Sendt til Roma. Med konvolutt hvor frimerket er klippet ut. Poststempelet tolket til «22 II 97». [1897.] påført brevet med blyant i etterkant. Løs lapp med navneliste vedligger.
- [k369](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), kunstner.
- [k370](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1937), maler.
- [k371](#). Sinding] Otto Sinding (1842–1909), maler. I hovedkomiteen for Stockholmsutstillingen.
- [k372](#). Strømdals] Georg Strømdal (1856–1904), maler. I en periode sekretær for Kristiania Kunstforening.
- [k373](#). Krogh] Christian Krogh (1852–1925), maler.
- [k374](#). Hjalmar Johnsen] Hjalmar Johnssen (1852–1901), maler. Representant i Bildende Kunstneres fagforening.
- [k375](#). W.] Werenskiold.
- [k376](#). H.J.] Hjalmar Johnssen.
- [k377](#). Holmbo] Thorolf Holmboe (1866–1935), maler.
- [k378](#). Stockholmsutstillingen] Stockholmsutstillingen 1897 (Almänna konst- och industriutställning), Djurgården. Åpent fra 15. mai til 3. oktober.
- [k379](#). S.] Sinding.

[k380](#). det store billede fra Stokkavandet] Trolig maleriet som også har tittel «Aftenlandskap – Stokkavannet», 1890. Ble i 1905 gitt som gave til Dronning Maud og eies av Det kongelige Slott. Kilde:

www.kongehuset.no.

[k381](#). fru Collett] Uidentifisert person, Frederik Collett var ugift.

[k382](#). Collett] Frederik Jonas Lucian Bothfield Collett (1839–1914), maler.

[k383](#). 3 ældre billeder, det hvide hus] Maleriet har også tittel «Efter Solnedgang», 1886.

[k384](#). Jordet] Lars Jorde (1865–1939), maler.

[k385](#). billede det store hus i sneen] Maleri med tittelen «Julegilde». Erhvervet av Nasjonalgalleriet i 1896.

[k386](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.

[k387](#). Alexander] Alexander L. Kielland (1849–1906), forfatter, bror av Kitty.

[k388](#). Gyda] Gyda Gram, født Dahm (1851–1906), maler. Giftet seg 1875 med Karl Gram.

[k389](#). Puvis de Chavanne] Pierre Puvis de Chevannes (1824–1898), fransk maler.

[k390](#). Garborgs] Arne og Hulda Garborg.

[k391](#). Kortspillerne] Maleriet har nå tittel «Kortspillere, 1897». Utstilt på Høstutstillingen i 1898, innkjøpt derfra til Nasjonalgalleriet.

[k392](#). Karl Gram] Karl Gram (1847–1897), trelasthandler. Gift med Gyda Dahm i 1875.

[k393](#). Werenskiolds] Erik og Sofie Werenskiold.

[k394](#). sit hus] «Villa Gilje» ved Lysaker. Werenskiold flyttet inn i 1896.

[k395](#). han har strævet med Snorre] Illustrasjoner til Snorres kongesagaer.

[k396](#). Lammers portræt] Trolig av Thorvald Lammers (1841–1922), komponist og sanger.

[k397](#). Nansens] Eva og Fridtjof Nansen, også bosatt ved Lysaker.

[k398](#). Nansen] Fridtjof Nansen (1862–1930), vitenskapsmann og polfarer.

[k399](#). dette med Nansen ... med ham] Omtaler hjemkomsten til Fridtjof Nansen og hans menn etter å ha forsøkt å nå Nordpolen med polarskuta «Fram».

[k400](#). Jackson] Frederick George Jackson (1860–1938), britisk polarforsker. Nansen møtte ham på Franz Josefs Land 17. juni 1896.

[k401](#). tante Hanna] Johanna Margrethe Bull, født Kielland (1823–1908). Gift med Jacob Jørgen Kastrup Sømme.

[k402](#). Anna] Anna Sømme (1855–?), kusine av Kitty.

[k403](#). Dagmar] Dagmar Skavlan, født Kielland (1855–1931). Søster av Kitty.

[k404](#). Ingar] Ingar Kielland Skavlan (1885–1944), sønn av Dagmar Skavlan.

[k405](#). Beate] Beate Kielland, født Ramsland (1850–1923). Gift 1872 med Alexander L. Kielland.

[k406](#). Baby] Beate «Baby» Kielland (1876–1950), datter av Alexander L. og Beate Kielland.

[k407](#). Ross] Christian Meyer Ross (1843–1904), maler.

[k408](#). Willumsen] Jens Ferdinand Willumsen (1863–1958), dansk maler.

[k409](#). Glørsen] Jacob Glørsen (1852–1912), maler.

[k410](#). Thaulow] Frits Thaulow (1847–1906), maler.

[k411](#). Diriks] Edvard Diriks (1855–1930), maler.

[k412](#). Tannæs] Marie Tannæs (1854–1939), maler.

- [k413](#). A Reusch] Trolig Helga Marie Ring Reusch (1865–1944), maler.
- [k414](#). Thrane] Ragnhild Thrane (1856–1913), maler.
- [k415](#). S. Scheel] Signe Scheel (1860–1942), maler.
- [k416](#). Skredsvig] Christian Skredsvig (1854–1924), maler.
- [k417](#). Eiebakke] August Eiebakke (1867–1939), maler.
- [k418](#). Eriksen] Thorvald Erichsen (1868–1939), maler.
- [k419](#). Thorne] Trolig Oluf Wold-Torne (1867–1919), maler.
- [k420](#). Egedius] Halfdan (1877–1899), maler.
- [k421](#). Grønvold] Trolig Marcus Grønvold (1845–1929), maler.
- [k422](#). Munch] Edvard Munch (1863–1944), maler.
- [k423](#). Elise Sinding] Kan være Elisabeth Sinding (1846–1930), maler med særlig vekt på dyremotiv.
- [k424](#). Opplysninger om brevet: Trolig sendt fra Kristiania til Roma.
- [k425](#). Dine bilder] Gjelder Peterssens fire malerier på Statens Vaarudstilling, med motiv fra Normandie.
- [k426](#). Munthe] Gerhard Munthe (1849–1929), kunstner.
- [k427](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k428](#). Werenskiold] Erik Werenskiold (1855–1937), maler.
- [k429](#). Sinding] Otto Sinding (1842–1909), maler.
- [k430](#). Heyerdal] Hans Heyerdahl (1853–1913), maler.
- [k431](#). Strømdal] Georg Strømdal (1856–1904), maler. I en periode sekretær for Kristiania Kunstforening.
- [k432](#). Egedius] Halfdan Egedius (1877–1899), maler.
- [k433](#). Statskleiv] Torleiv Stadskleiv (1865–1946), maler.
- [k434](#). Signe Scheel] Signe Scheel (1860–1942), maler.
- [k435](#). R. Thrane] Ragnhild Thrane (1856–1913), maler.
- [k436](#). A. Schneider] Andreas Schneider (1861–1931), maler og keramiker.

- [k437](#). M. Falsen] Mimi Falsen (1861–1957), maler.
- [k438](#). Thorne] Trolig Oluf Wold-Torne (1867–1919), maler.
- [k439](#). Eriksen] Thorvald Erichsen (1868–1939), maler.
- [k440](#). Hjerløv] Trolig Ragnwald Hjerlow (1863–1947), maler.
- [k441](#). Holmbo] Thorolf Holmboe (1866–1935), maler.
- [k442](#). Hjalmar Johnsens] Hjalmar Johnssen (1852–1901), maler.
Representant i Bildende Kunstneres fagforening.
- [k443](#). Vaarudstillingen] Statens Vaarudstilling, åpnet 28. februar 1897.
- [k444](#). Thoulows] Frits Thaulow (1847–1906), maler.
- [k445](#). Glørsen] Jacob Glørsen (1852–1912), maler.
- [k446](#). Krogh] Christian Krohg (1852–1925), maler.
- [k447](#). Helga Reusch] Helga Marie Ring Reusch (1865–1944), maler.
- [k448](#). tante Hanna] Johanna Margrethe Bull, født Kielland (1823–1908). Gift med Jacob Jørgen Kastrup Sømme.
- [k449](#). Anna] Anna Sømme (1855–?), kusine av Kitty.
- [k450](#). Harriet] Harriet Backer (1853–1939), maler.
- [k451](#). Magda] Fredrikke Magdalene Peterssen, født Kielland (1855–1931). I 1888 gift med Eilif Peterssen.
- [k452](#). Werenskiolds] Erik og Sofie Werenskiold.
- [k453](#). Munthes] Gerhard Munthe (1849–1929), kunstner og konen Sigrun.
- [k454](#). Skredsvig] Christian Skredsvig (1854–1924), maler.
- [k455](#). Opplysninger om brevet: Sendt fra Roma.
- [k456](#). Via Babuino 58] I Roma, Italia. Gaten «Via del Babuino» går langs Piazza di Spagna og opp til Piazza del Popolo.
- [k457](#). alle tre] Eilif P., hustruen Magda og sønnen Jon, født august 1893.

- [k458](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k459](#). Jonas] Ikke identifisert.
- [k460](#). Ingolf] Ingolf Axelsen Kielland (1862–?), ingeniør, forretningsmann. Fetter av Kitty.
- [k461](#). Thornes] Kunstnerparet Oluf Wold-Torne (1867–1919) og Christine «Kris», født Laache (1867–1946).
- [k462](#). Auberts] Andreas Aubert (1851–1913), kunsthistoriker og konen Vedastine «Veda», født Moe (1855–1933).
- [k463](#). Veda] Vedastine «Veda» Aubert, født Moe (1855–1933).
- [k464](#). Jacobsens] Trolig August Jacobsen (1868–1955), maler.
- [k465](#). billedhugger Wulf] Paul Wilhelm «Willie» Wulff (1881–1962), dansk billedhugger.
- [k466](#). Hedberg] Tor Hedberg (1862–1931), svensk forfatter.
- [k467](#). Ossbahr] Carl Anton Ossbahr (1859–1925), svensk museumsmann.
- [k468](#). Magda] Fredrikke Magdalene Peterssen, født Kielland (1855–1931). I 1888 gift med Eilif Peterssen.
- [k469](#). Bjørnsons] Bjørnstjerne og Karoline Bjørnson.
- [k470](#). I. Motzfeldt] Ingeborg Motzfeldt, gift Løchen (1875–1946), fotograf og forfatter.
- [k471](#). Gyda Gram] Gyda Gram, født Dahm (1851–1906), maler.
- [k472](#). Ws] Erik og Sofie Werenskiold.
- [k473](#). Munthes] Gerhard Munthe (1849–1929), kunstner og konen Sigrun.
- [k474](#). Opplysninger om brevet: Sendt fra Roma. 1 blad tydelig avrevet et større.
- [k475](#). Babuino 58] I Roma, Italia. Gaten «Via del Babuino» går langs Piazza di Spagna og opp til Piazza del Popolo.

- [k476](#). frk Vosgraff] Helene Augusta Vosgraff (1853–1935), maler.
- [k477](#). Jacobsen] Trolig August Jacobsen (1868–1955), maler.
- [k478](#). Thorne] Oluf Wold-Torne (1867–1919), maler.
- [k479](#). Ditten] Thor von Ditten (1860–1936), diplomat. Svensk-norsk sendemann i Roma 1903–05.
- [k480](#). Thornes] Kunstnerparet Oluf Wold-Torne og Christine «Kris», født Laache (1867–1946).
- [k481](#). Via Babuino 58] Gaten «Via del Babuino» går langs Piazza di Spagna og opp til Piazza del Popolo.
- [k482](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k483](#). Andvord] Rolf Thorsteinson Andvord (1847–1906), generalkonsul for Belgia i Norge og skipsreder. Kilde: Lange 2003, s. 228f.
- [k484](#). Olaf Schou] Olaf Schou (1861–1935), industrileder og kunstsamler.
- [k485](#). Ossbahr] Carl Anton Ossbahr (1859–1925), svensk museumsman.
- [k486](#). Hedberg] Tor Hedberg (1862–1931), svensk forfatter.
- [k487](#). Bjørnson] Bjørnstjerne Bjørnson (1832–1910), forfatter.
- [k488](#). Thornes] Kunstnerparet Oluf Wold-Torne (1867–1919) og Christine «Kris», født Laache (1867–1946).
- [k489](#). Clements] Kunstnerparet Martha Caroline «Topsy», født Jebe (1871–1959), maler og danske Gad Frederik Clement, maler.
- [k490](#). Kitty Kamstrup] Christine «Kitty» Kamstrup (1862–1953).
- [k491](#). Eriksen] Thorvald Erichsen (1868–1939), maler.
- [k492](#). Holbø] Kristen Holbø (1869–1953), maler.
- [k493](#). kone] Anna Holbø, født Harildstad (1871–1958). Giftet seg 2. januar 1905.

- [k494](#). Auberts] Andreas Aubert (1851–1913), kunsthistoriker og konen Vedastine «Veda», født Moe (1855–1933).
- [k495](#). Fru Motzfeldt] Ingeborg Motzfeldt, gift Løchen (1875–1946), fotograf og forfatter.
- [k496](#). Gyda Gram] Gyda Gram, født Dahm (1851–1906), maler.
- [k497](#). Magda] Fredrikke Magdalene Peterssen, født Kielland (1855–1931). I 1888 gift med Eilif Peterssen.
- [k498](#). B. B.] Bjørnstjerne Bjørnson.
- [k499](#). Opplysninger om brevet: Med konvolutt med dels uleselig poststempel og frimerket klippet ut. 1 1/2 blad, tydelig avrevet et større.
- [k500](#). Krohg] Christian Krohg (1852–1925), maler.
- [k501](#). Eriksen] Thorvald Erichsen (1868–1939), maler.
- [k502](#). Hallings] Ikke identifisert.
- [k503](#). Harriet] Harriet Backer (1845–1932), maler.
- [k504](#). Baby] Beate «Baby» Kielland (1876–1950), datter av Alexander L. og Beate Kielland.
- [k505](#). Bodde] Kallenavn på Alexander Lange Kielland (1874–1938), sønn av broren Alexander L. og Beate Kielland.
- [k506](#). Alliks død] Alexander L. Kielland (med kallenavn «Allik») døde 6. april 1906.
- [k507](#). Else] Else Kielland (1882–1952), yngste datter av Alexander L. og Beate Kielland.
- [k508](#). Magda] Fredrikke Magdalene Peterssen, født Kielland (1855–1931). I 1888 gift med Eilif Peterssen.
- [k509](#). Jane] Axeliane «Jane» Christiane Zetlitz Holm, født Kielland (1852–1913). Søster av Kitty.
- [k510](#). Einar] Einar Skavlan (1882–1954), jurist, journalist, m.m. Sønn av Dagmar Skavlan, søster til Kitty.

[k511](#). Opplysninger om brevet: Feildatert av skriver, ikke september, men november. Med konvolutt poststemplet 10.11.05. Brevet er skrevet på et halvt avrevet ark. Tekst på baksiden av brevet med annen hånd, antakelig ved biblioteket: «(ifr. Brev fra Stadskleiv)». Vedlegg: Brev fra maleren Torleiv Stadskleiv (1865–1946) til Kitty Kielland, datert 29. oktober 1908.

[k512](#). Gelmeyden] Trolig Ola Geelmuyden (1858–1944), maler og som i 1908 var ansatt i Kristiania Kunstforening.

[k513](#). Janna] Janna Holm (1880–1932), kunstmaler. Niese av Kitty.

[k514](#). Bodde]Kallenavn på Alexander Lange Kielland (1874–1938), sønn av Alexander L. og Beate Kielland.

[k515](#). Torleiv Stadskleiv] Torleiv Stadskleiv (1865–1946), maler.

Kitty L. Kielland og Eilif Peterssens *Brevveksling 1874–1908* er lastet ned gratis fra bokselskap.no